

REVISTA BIBLIOTECILOR

6 • 1968

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

SAU CALATORI

* 550016093 *

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXI nr. 6

iunie 1968

	Par.
S	
Dan BERINDEI : Programul cultural al revoluției din 1848 în Țările Române	323
U	
Em. DROB și N. STRATONE : Bibliotecar și sociolog (II)	326
Valeriu MOLDOVEANU : Viitorul cărții și al bibliotecilor	329
Mircea TOMESCU : Probleme actuale ale documentării și informării.	334
M	
Erich ADLER : Aspecte noi în activitatea Institutului central de documentare tehnică	338
A	
B. ARION : Cui folosește autonomia bibliotecară?	340
Aron GRÜNBERG și George VLĂDESCU : Circulația cărții noi în bibliotecile comunale	344
R	
Vasile ROMAN : Biblioteca orașului reședință de județ și sarcinile ei.	349
B. B. BERCEANU : Observații și propuneri privind „Vocabularul de bibliologie“. Ediția 1966 (III)	351
Opinii	354
Cronică	357
De peste hotare	358
ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR	
N. I. SIMACHE : Biblioteca lui Ion Heliade-Rădulescu	359
Corneliu DIMA-DRĂGAN : Prima bibliotecă publică din orașul Slatina	362

PROFILURI

- Ion STOICA : Eminescu bibliotecar. 75 de ani de la moartea sa . . . 363
- Gh. PIRNUȚA : Răducanu Burdeanu — un bibliotecar participant la
revoluția de la 1848 367

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

- O culegere interesantă ; Activitatea cu cartea în rândul copiilor ;
Svodnii katalog russkoi knighi grajdanskoj peciati XVIII veka.
1725—1800 370

FIȘIER

- Lungu, Traian. P. Viața politică în România la sfârșitul secolului al
XIX-lea (1888—1899); Zootehnie; Botez, Alice. Iarna Fimbul;
Hemingway, Ernest. Fiesta 372
- Calendar, iulie-august-septembrie 1968 376

CONSULTAȚII

- Maria SENCIUȚ și A. CORVĂTESCU : Clasificarea zecimală și
organizarea catalogului sistematic (VI) 379

REDAȚIA :

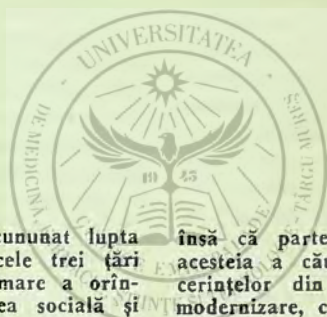
Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-
TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen
IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-
BRĂDICENI, Dan SIMONESCU, Mircea TOMESCU.

PROGRAMUL CULTURAL AL REVOLUȚIEI DIN 1848 ÎN ȚĂRILE ROMÂNE

Dan BERINDEI
Secretar științific
al Institutului de Istorie
„N. Iorga” al Academiei
R. S. România

Revoluția de la 1848 a încununat lupta desfășurată de patrioții din cele trei țări române în perioada de destrămare a orînduirii feudale pentru eliberarea socială și națională a poporului lor. Ea a reprezentat hotarul dintre lumea feudală în descompunere și noua orînduire capitalistă în ascensiune. Totodată, revoluția a prilejuit concretizarea în programe de luptă — și în parte chiar aplicarea concretă a stipulațiilor acestora — a țelurilor pe care și le fixaseră patrioții români în cursul luptelor ce avuseseră loc cu intensități sporite timp de aproape un veac în perioada premergătoare evenimentelor revoluționare.

Din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, o dată cu desfășurarea procesului de formare a națiunii române moderne și cu trecerea de la conștiința de neam la conștiința de națiune, s-a cristalizat în forme din ce în ce mai precise programul de luptă la realizarea căruia a participat întreg poporul român. Programul avea drept țel principal făurirea unui stat unitar și neatrnat românesc — țel ce convenea tuturor claselor, chiar și unei însemnate părți a boierimii — și totodată formarea unui stat modern, acest ultim obiectiv întîmpinînd opoziția clasei dominante boierești. E drept

însă că partea mai realistă din rîndurile acestuia a căutat să vină în întîmpinarea cerințelor din ce în ce mai generale de modernizare, care corespundeau stadiului de evoluție economico-socială în care se găseau țările române și să încerce o adaptare a regimului feudal la noua situație ce se crease. În această lumină trebuie să fie apreciat regimul instituit de Regulamentul Organic. Dar încercările de „însănătoșire” ale feudalismului n-au putut avea urmări durabile, deoarece stadiul de evoluție al societății nu cerea un feudalism „modernizat”, ci înlăturarea orînduirii feudale și instituirea unei noi orînduiri.

Lupta împotriva feudalismului, pentru instaurarea unui stat modern, unitar și independent românesc, s-a împletit cu o activitate sporită pe tărîmul culturii. Acțiunile social-politice au fost permanent susținute prin acțiuni cu caracter cultural. Prin cultură a fost sprijinit — indirect dar și direct — procesul de eliberare a poporului român și acest domeniu de activitate a folosit deseori ca adăpost pentru acțiuni politice ascunse. Deseori, în spatele unei societăți culturale era organizată o societate politică revoluționară. Și una și cealaltă slujeau aceleași țeluri, ceea ce justifică împletirea activi-

tății lor, fenomen de altfel firesc, deoarece în marea lor majoritate, slujitorii culturii naționale erau totodată înflăcărați patrioți, slujitori ai ideilor antif feudale și de eliberare națională și nu rareori erau chiar principalii frunțași ai mișcării de eliberare a poporului român. Faptul că pe baricadele revoluției s-au găsit în 1848 cei mai de seamă oameni de cultură români ai epocii își păstrează în această privință întreaga semnificație. Istoricii Nicolae Bălcescu și Mihail Kogălniceanu, scriitorii Vasile Alecsandri, Alecu Russo și Cezar Bolliac, ziariștii de multilaterală orientare George Barițiu și C. A. Rosetti, filologul Timotei Cipariu, multilateralul om de cultură Ioan Eliade-Rădulescu, profesorii Ioan Maiorescu și Aaron Florian sînt numai unii dintre frunțașii revoluționari pașoptiști care erau totodată frunțași ai mișcării culturale românești înțeleasă în întregul ei.

Revoluția de la 1848 a urmărit în primul rînd realizarea țelurilor majore ale mișcării de eliberare românești. Apărarea fermă a autonomiei, în vederea trecerii într-o etapă viitoare la ncațmărire, pregătirea unificării poporului român în cadrul unui unic stat, instaurarea relațiilor burgheze în locul celor feudale și implicit instituirea statului modern au reprezentat liniile directorii ale tuturor programelor elaborate în 1848 de revoluționarii moldoveni, transilvăneni și munteni. Dacă uneori programele diferă în detalii, ceea ce oglindea situații concrete specifice fiecărei țări, liniile directorii prezintă asemănări și uneori chiar și identități izbitoroare, iar altele stipulațiile diferitelor programe se completează reciproc. Se poate vorbi, de aceea, de un program al revoluției românești de la 1848, sintetizat poate în măsura cea mai cuprinzătoare în programul ultim, în Dorințele partidei naționale în Moldova, elaborat în august 1848 de Mihail Kogălniceanu la Cernăuți. Acest program a putut fi redactat ținîndu-se în seamă atît experiența dobîndită de revoluționari în toate trei țările românești, cît și avîndu-se în vedere conținutul programelor anterioare din Moldova, Transilvania și Țara Românească.

Deși în programele revoluționarilor și în deosebi în programul-sinteză datorat lui Kogălniceanu apar ca dominante stipulațiile legate în chip direct de obiectivele majore ale revoluționarilor, este evident că s-a dat totodată întreaga atenție problemelor de

cultură. În petiția-proclamație adresată lui Mihail Sturdza la 28 martie 1848 de revoluționarii moldoveni s-a cerut la punctul 8: „Reforma școalelor pe o temelie largă și națională, spre răspîndirea luminilor în tot poporul“. În puține cuvinte se includea un larg program cultural: înlăturarea prădării învățămîntului mai înalt în limbi străine — deci răsturnarea orientării pe care Sturdza, ca și Gheorghe Bibescu în Țara Românească, încercase s-o dea acestui învățămînt, ceea ce atrăsese protestele patrioților și dusese la înființarea „Insocierii Lazariene“, al cărei scop fusese tocmai acela de a apăra utilizarea limbii naționale în învățămînt — și apoi extinderea învățămîntului în pături largi, „în tot poporul“. Cel de-al doilea program al revoluționarilor moldoveni, Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei — elaborat de un grup de revoluționari refugiați din Moldova, la Brașov, în ziua de 12/24 mai 1848 — nu cuprindea prevederi exprese referitoare la cultură, dar, în schimb, reieșea limpede din conținutul celui de-al cincilea articol al său că autorii săi aveau desigur în vedere o lărgire a cunoștințelor în cercurile cele mai largi, căci în articol se cerea „intemeierea instituțiilor țării pe prințiipiile de libertate, de egalitate și de frățietate, dezvoltate în toată întinderea lor“.

Dacă în Principate problemele culturii erau legate în primul rînd de ideea de progres, în Transilvania ele erau deosebit de strîns corelate cu ideea de națiune, aci trebuind dobîndită egalitatea politică a națiunii române. În primul articol al programei adoptate de adunarea de la Blaj la 4/16 mai 1848 se cerea ca poporul român din Transilvania „să se servească de limba sa în toate trebile ce se ating de dînsa, atît în legislație, cît și în administrație“. Programa mai prevedea înființarea de școli românești de toate gradele, inclusiv a unei universități, toate urmînd să fie subvenționate de stat. Libertatea cuvîntului și a scrisului, ca și desființarea cenzurii și a cauțiunilor împovărătoare, îngrăditoare ale libertății scrisului, erau de asemenea măsuri preconizate de acest program de la Blaj cu o evidentă și directă tangență cu problemele de cultură.

Programul de la Islaz înfățișat poporului la 9/21 iunie 1848 a abordat probleme similare. Proclamația cuprinde o pledoarie

înlăcărată pentru libertatea tiparului. „Adevărul, ideile, cunoștințele vin de la Dumnezeu, în folosul general al oamenilor, ca soarele, ca aerul, ca apa, și prin urmare sînt proprietate universală; și dacă se cuvine a fi respectată însăși proprietatea particulară, cu atît mai vîrtos este sacră și neatînsă proprietatea universală. A înneca adevărul, a stinge luminile, a împedeca foloasele, prin împedecarea tiparului, este o vînzare către patrie, o apostasie către Dumnezeu. Libertatea tiparului nu poate păgubi pe nimeni decît pe fiii întinericului“. În consecință, în cel de-al 8-lea articol al programului se cerea răs-picat „libertatea absolută a tiparului“.

Dar programul de la Islaz dădea o egală, dacă nu mai mare atenție învățămîntului și dezvoltării sale. Prin articolul 16 se cerea „instrucție egală și întregă pentru tot românul de amîndouă sexele“, deci se enunța ideea accesibilității egale la învățatură și aceea a dreptului fetelor de a pătrunde în școli. Prin proclamație se protesta împotriva taxelor școlare, „de la care săracul, orfanul, fiul văduvei e scos afară“, ca și „asupra relei cugetări de a degrada și ucide naționalitatea prin scoaterea limbii naționale din școale“. Sistemul de învățămînt preconizat de comitetul revoluționar urmărea să asigure „o învățatură pentru toți egală, progresivă, integrală pe cît va fi cu putință, după facultățile fiecăruia și fără nici o plată“. Se cerea înființarea unei școli politehnice la București, a cite unei universități la București și la Craiova, ca și a cite unui liceu „și pensionate pentru amîndouă sexele“, preconizîndu-se apoi înființarea a cite unui liceu și a unui pensionat în fiecare județ, ca și a școlilor normale în fiecare plasă. Era vorba deci de o masivă lărgire a rețelei de învățămînt, de la învățămîntul superior la învățămîntul sătesc, pentru care se urmărea să se asigure un număr îndestulător de cadre didactice prin organizarea școlilor normale în fiecare plasă. Subliniindu-se importanța acordată învățămîntului și dezvoltării sale se arăta că „pe dînsa se întemeiază viitorul țării și punerea în lucrare, cum și garanția cea adevărată a așezămîntelor patriei“.

Încheind șirul programelor elaborate de revoluționarii români în timpul evenimentelor de la 1848, Dorințele partidei naționale în Moldova ale lui Mihail Kogălniceanu

acordau o firească atenție problemelor de cultură. Acest program critica înaintea de toate politica reacționară dusă în domeniul culturii în Moldova de domnitorul Mihail Sturdza. „Tiparul și orice organ al opiniei publice — se scria în program despre acest lucru — l-a ținut înădușit, ca nu cumva adevărul să easă la iveală. Poporul l-a îndobitocit, netolerînd facerea școalelor, desființînd pre acele întemeiate, sau izgonind din ele orice doctrini naționale și luminătoare“. În articolele programului se cerea apoi, ca o consecință a acestei critici, libertatea tiparului — articolul 7 — arătîndu-se că „tiparul în orice timp a fost liber în Moldova“ și că el „n-a avut niciodată altă cenzură decît religia și moralul public“ și de asemenea „instrucție egală și gratuită pentru toți români“. Se susținea în această privință că era vorba de un „principiu“ acceptat chiar în legiurile anterioare, dar că el trebuia „dezvoltat și pus în lucrare“. „Fieștecare oraș, tîrg și sat trebuie să aibă școala sa, ca fieștecare român să poată primi instrucția la care îl cheamă facultățile sale“.

Programele revoluționarilor pașoptiști dezvoltă în mod limpede existența unei politici culturale orientată spre o liberă dezvoltare a culturii și mai ales spre asigurarea acestei dezvoltări prin înzestrarea învățămîntului — principala pîrghie de propășire a vieții culturale — cu instituțiile corespunzătoare atît nivelului de evoluție a societății românești, cît și cu necesitățile imperioase legate de instituirea unui stat modern, unitar și neatîrnat românesc, principal obiectiv, care nu putea fi însă atins și mai ales asigurat fără o temeinică dezvoltare a activităților culturale. Acestea urmau să formeze cadrele de conducere ale viitorului stat național în cadrul noii orînduirii capitaliste. În perspectiva celor 120 de ani de la elaborarea lor, programele revoluționarilor pașoptiști dezvoltă și astăzi în ceea ce privește politica culturală pe care o preconizau o orientare înaintată, progresistă, legată nemijlocit de întregul proces de făurire a României moderne. Ele se înscriu în istoria dezvoltării culturale a poporului român ca documente de o excepțională însemnătate și totodată ca o pagină din cele mai interesante ale istoriei revoluției românești de la 1848, moment crucial în istoria poporului nostru.

4. Pericolul cercetărilor incorecte.

Nu-i exclus ca unii cititori ai materialului apărut în numărul anterior al revistei să fi ridicat nedumeriți din umeri constatînd că îi sfătuim să efectueze cercetări restrînse ca temă și arie. O asemenea reacție s-a putut produce la cei care au citit *părerile* unor specialiști autohtoni care pretind că numai cercetările sociologice complexe și pe scară largă (de preferință la nivel național), efectuate de echipe formate din specialiști în sociologie, psihologie, pedagogie, drept, medicină etc., etc., pot duce la concluzii de valoare cognitivă reală.

Personal, cînsider cercetările complexe la nivele sociale superioare (colectivități mari) ca modalitatea cea mai indicată de investigație a realității sociale, întrucît concluziile la care se ajunge pe această bază permit luarea de măsuri pe ansamblul sistemului. Totuși nu pot nega orice valoare de cunoaștere cercetărilor simple și limitate prin tematică și metodele utilizate. Din contră, consider că asemenea cercetări sînt absolut necesare în toate domeniile vieții sociale pentru cunoașterea *unui aspect, a unei laturi*, a mecanismului, propriu de existență și de dezvoltare a aspectului sau laturii respective. Referindu-mă la domeniul dumneavoastră, pot spune că deși optez pentru o cercetare complexă a *muncii cu cartea în țara noastră*, nu exclud posibilitatea unor cercetări locale, limitate la un aspect sau altul, cer-

cetări ce să fie efectuate chiar de către cei care lucrează în acest domeniu, folosind în acest scop un număr redus de metode, tehnici și procedee de investigație și nu o „combină” metodologică. Consider necesare asemenea cercetări, deoarece ele permit, pe de o parte, dacă sînt efectuate corect, depistarea cauzelor care frînează, țin pe loc dezvoltarea unor procese sau a unor fenomene strict delimitate. Pe de altă parte, efectuarea unui număr relativ mare de asemenea cercetări, în același timp, ne poate da o imagine cu valoare generală de un grad superior chiar și pentru situația pe țară.

Așadar, după părerea noastră, cele două modalități, cercetarea complexă și cercetarea parțială, limitată, nu se exclud, ci se completează. Corectitudinea concepției, a efectuării, a prelucrării și analizei datelor cercetării, iată cu adevărat problema ce se impune atenției, acum cînd numeroși nespecialiști încearcă să devină sociologi. Pericolul ca aceștia să tragă concluzii și să ia măsuri pe baza unor cercetări incorecte este iminent, iar urmările unor asemenea măsuri sînt imprevizibile. De aici dihotomica concluzie pentru nespecialist: sau renunță la asemenea cercetări, sau ia măsuri numai după ce în prealabil a verificat într-un fel „valabilitatea lor”.

În lumina celor de mai sus se ridică următoarea întrebare: cînd este corectă o cercetare?

Orice cercetare sociologică — de mică sau de mare amploare — ridică în fața celui sau a celor care o efectuează patru grupe mari de sarcini și anume: a) sarcini de concepție, b) sarcini privind adunarea informației, c) sarcini privitoare la prelucrarea informației și d) sarcini legate de analiza informației și elaborarea concluziilor.

Pentru a nu vicia caracterul științific al unei cercetări în ansamblu și, în consecință, al concluziilor la care se ajunge, este necesară îndeplinirea corectă și sistematică a tuturor sarcinilor din fiecare grupă, pe baza respectării stricte a unor reguli ce rezultă din practica cercetărilor sociologice efectuate în ultimele opt decenii în diverse țări. Cercetările efectuate de diverși nespecialiști dovedesc lipsuri serioase: în ceea ce privește elaborarea sarcinilor de concepție, sarcini ce pot fi clasificate în trei grupe: a) în legătură cu problematica temei (teze, indici, variabile și parametri), b) în legătură cu procedeele de stabilire a ariei de investigație (selecție, eșantioane etc.) și c) în legătură cu metodele, procedeele și tehnicile de investigație (observația, interviul etc.).

Din motive lesne de înțeles, nespecialistul nu-și dă seama, pe de o parte, de existența tuturor acestor sarcini și a unor reguli ce trebuie respectate în elaborarea fiecărei grupe, iar pe de altă parte, de faptul că

între aceste trei subgrupe de sarcini există o interacțiune de a cărei respectare depinde succesul cercetării. De regulă, fascinat de actualitatea investigațiilor sociologice cu cortegiul lor de metode, tehnici și procedee cantitativiste, vrînd să afle cît mai mult (dacă nu chiar totul și dintr-o dată) din secretele unui complex proces social, nespecialistul concepe un chestionar care să-i dea cheia succesului în munca sa. Confundînd, identificînd cercetarea sociologică cu ancheta (reducînd-o la anchetă), el elaborează conștiințios un chestionar pe cît posibil mai mare și mai cuprinzător, conținînd întrebări generale, categoriale, care, deci, nu reprezintă indici, variabile sau parametri semnificativi, ci problemele ce-l frămîntă pe el și deci la care ar dori să capete un răspuns, stabilește un eșantion la voia întîmplării sau după întîmplarea statistică probabilistică, merge pe teren și completează chestionarele sau folosește în acest scop operatori complet neinițiați care prind în răspunsuri mai mult propria lor opinie decît opinia informatorilor (a subiecților interogați), prelucrează „informațiile” culese, sau se rezumă la spicuirea celor mai semnificative răspunsuri, analizează statistic (de regulă greșit) cantitatea de informații întocmind tot felul de tabele, iar în final, la concluzii, constată cu uimire că ancheta nu i-a adus nimic nou sau îi dă foarte puțin în raport cu cele știute de el, pe baza experienței de zi cu zi. Consecința? În cazul în care este convins că ceea ce a făcut a fost temeinic gîndit și realizat, ori consideră că munca sa corespunde cerințelor obiective întrucît însăși investigarea „științifică” i-o confirmă (pe viitor va efectua alte asemenea anchete prin chestionare, ferm convins că prin aceasta va ajunge cîndva să descopere ceva nou), ori neagă valoarea de cunoaștere a anchetei prin chestionar ca instrument de cercetare. Și, pe viitor, va fi adversarul ei cel mai înverșunat. În cazul cînd își dă seama și amorul propriu nu-i anulează puterea de a-și recunoaște incompetența în probleme de cercetare, neștiind la cine să apeleze, lasă totul baltă și-și vede de sarcinile zilnice, ghidîndu-se, și pe mai departe, după observația empirică nesistematică.

Asemenea deznodămînte sînt inevitabile cît timp nu există un laborator specializat care să furnizeze celor interesați metodologia unor teme de cercetare sociologică specifice domeniilor biblioteconomiei, metodologie care în nici un caz nu poate fi redusă la o tehnică sau alta, la un procedeu sau altul de investigație. Din acest motiv considerăm că consultarea specialiștilor, ori de cîte ori se inițiază o cercetare, este lucrul cel mai îndoit. Pentru cazurile cînd consultarea specialiștilor nu-i posibilă, neinițiatul, datorită unor eforturi suplimentare, poate concepe și efectua cercetarea unei teme dacă va ține seamă de

principiile și regulile formulate în lucrările de specialitate. De altfel, scopul menționării acestor principii și reguli ni l-am propus și noi.

5. Grupul sarcinilor de concepție

Conceperea cercetării unei teme impune înainte de toate, elaborarea unor ipoteze de lucru, rod al unei gîndiri analitice profunde avînd ca bază: a) practica empirică nesistematică și b) documentarea de bibliotecă în problemă (consultarea a cît mai mult posibil din ceea ce s-a scris pe tema respectivă). Logica acestei operații are trei etape. Prima constă în inserarea *tuturor* problemelor (aspectele laturilor, proceselor, fenomenelor) *principale* și *secundare* etc. realității ce ne-am propus să o investigăm. A doua constă în stabilirea diverselor legături și corelații posibile între problemele respective. În fine, cea de-a treia etapă constă în *reținerea* din ansamblul problemelor și a relațiilor dintre ele numai a aceluia ce ni se par esențiale, procedîndu-se prin eliminare.

În cazul cînd rezultatele cercetării sînt date publicității, este obligatoriu ca cititorul să fie informat și în ceea ce privește ipotezele de lucru de la care s-a plecat. De regulă, în materialele rezultate din cercetări efectuate de nespecialiști se ignoră această regulă elementară, cititorul fiind pus în fața unui fapt pe care îl judecă în funcție de experiența și cunoștințele de care dispune și nu în comparație cu punctul de vedere inițial al autorului sau al autorilor.

O dată stabilite ipotezele, problemele cheie ale temei de investigație, pasul următor presupune stabilirea indicatorilor, variabilelor și parametrilor prin care vom măsura fiecare problemă (aspect, latură, fenomen, proces etc.). Spre exemplu, pentru tema *Cauzele limitării cerințelor literare ale femeilor de peste 20 de ani din colectivitatea deservită de biblioteca X*, vom stabili ca indicatori, printre alții, și următorii: a) studii (pînă la 4 clase, 5—8 clase, liceu, studii superioare), b) ocupația (casnică, în cîmpul muncii: muncitoare, funcționară etc.), c) distanță dintre locuință și sediul bibliotecii (din sută în sută de metri sau din două în două sute de metri... etc.)*, d) numărul copiilor (1, 2, 3, 4 etc.), e) numărul membrilor de familie, f) vîrsta (21—25, 26—30, 31—35, 36—40 etc.).

* Cînd avem de măsurat distanțe, timp și greutate se cere ca perioadele să fie egale între ele. Niciodată nu vom uza de doi parametri la măsurarea unui și aceluiași fenomen, unul folosindu-l pînă la un punct, pe celălalt în continuare, dacă fenomenul însuși nu permite o asemenea derogare de la regulă.

În unele cazuri, numărul indicatorilor poate fi mai mare dacă situația concretă o cere cu necesitate; în asemenea situații materialul publicat va explica pe larg indicatorii impuși de specificul local. De asemenea, se va explica și ordinea indicatorilor căci altfel riscăm să fie luată de cititor ca atare, chiar dacă nu sînt enumerați după importanța ce li s-a atribuit în ipotezele de lucru**).

Momentul următor în conceperea unei cercetări sociologice de teren are drept sarcini elaborarea metodelor, tehnicilor și procedurilor de investigare, lucru care se face pentru fiecare indicator în parte. Respectînd cerințele redacției, vom prezenta cititorilor ceea ce mai pe larg cîteva metode, tehnici și procedee de investigare sociologică.

Bibliotecaarul, prin însuși specificul muncii lui, are creată una din condițiile fundamentale cerute de cercetarea sociologică. Este vorba de faptul că el se află în legătură directă cu cititorii, cu subiecții care urmează a fi observați, intervievați, chestionați etc. El, deci, nu este nevoit să stabilească un prim contact cu cei care vor face obiectul cercetării, fapt care de regulă ia destul timp. El poate intra direct în problemă de la bun început. De altfel, fie că vrea, fie că nu vrea, trăind printre cititori și muncind pentru ei, bibliotecaarul izează zilnic de observație și interviul personal. Numai că utilizarea acestor metode nu este sistematică, ci întâmplătoare. Nu este sistematică pentru că, de regulă, nu sînt cunoscute formele organizate ale acestor metode. Nu arareori, bibliotecaarii poartă convorbiri pe aceeași temă cu mai mulți cititori. Interviul este o convorbire. Rezultă oare, în mod automat, că ei folosesc această metodă de investigare? Da și nu. Da, în măsura în care asemenea convorbiri urmăresc un scop, dacă nu-i o convorbire ce se leagă pe moment. Nu, în caz contrar, adică atunci cînd cel care inițiază discuția o face din oricare alt motiv, numai din acela de a culege informații nu.

Interviul poate fi, avînd drept criteriu informatorul, *personal* sau *colectiv* (personal cînd interviuăm o singură persoană, colectiv cînd interviuăm mai multe persoane adunate laolaltă). În funcție de gradul de elaborare al întrebărilor pe care le punem, interviul poate fi *formal* și *neformal*, de preferat fiind interviul formal care presupune, pe de o parte, folosirea unui sistem de întrebări bine gîndite și orientate, iar pe de altă parte, notarea organizată a răspunsurilor.

***) Cele două momente expuse ar necesita explicații mai largi. Nu ne putem îngădui aceasta acum, avînd în vedere spațiul acordat. Dacă însă cititorii o vor cere, promitem să revenim pe viitor asupra lor.

Spre deosebire de interviul formal, interviul neformal (sau mai puțin formal), deși presupune și el un sistem de întrebări dinainte stabilit, permite investigatorului a) să schimbe ordinea întrebărilor, b) să explice sensul acestora, c) să introducă întrebări suplimentare și d) să schimbe formularea stabilită inițial (dacă a constatat că nu corespunde).

Pentru a realiza interviuri eficiente pe o anumită problemă se impune ca regulă a) fixarea cu precizie a *problemelor de bază*, cheie, în jurul cărora va gravita discuția și b) stabilirea cit mai precisă cel puțin a principalelor întrebări. Despre tipurile de întrebări vom discuta mai pe larg atunci cînd vom expune problemele legate de întocmirea unui chestionar.

Atît în cazul interviului personal, dar mai cu seamă atunci cînd purtăm interviuri colective, cînd adresăm o întrebare unui grup de oameni (maximum 10 persoane, recomandabil 4—5 persoane), comportamentul nostru trebuie să inspire încredere, să trezească interesul subiecților și să creeze un climat de sinceritate deplină. În caz contrar riscăm să fim informați greșit și să ajungem la concluzii eronate.

Observația directă, ca metodă de investigare, poate fi și ea folosită cu maximum de randament numai dacă o efectuăm în mod organizat, notînd cu strictete toate faptele observate, străduindu-ne să fim cit mai obiectivi posibil prin reținerea exhaustivă a datelor. O observație sistematică înseamnă urmărirea cu consecvență a fenomenului sub toate aspectele și în toate momentele existenței lui active și pasive. Pentru fiecare fenomen observat este bine să avem cite un dosar (alcătuit din fișe) împărțit în tot atitea capitole și subcapitole cite laturi și modalități de manifestare observabile etalează el.

Un procedeu specific observației directe este folosirea documentelor personale și colective, oficiale și neoficiale. Autobiografiile, caracterizările, referințele, memoriile, agențele cu însemnări, adevărurile, diplomele etc. constituie, de cele mai multe ori, unicele surse cu ajutorul cărora putem verifica sinceritatea unor declarații. Fișele de cititor, fișele cărților, registrele de evidență a activității etc. sînt documente care chiar cu lipsurile ce le au (iată o temă de cercetare!), dacă sînt folosite cu pricepere, sînt absolut necesare oricărei cercetări sociologice în domeniul biblioteconomiei.

Despre ancheta parțială prin chestionar vom vorbi în numărul viitor.

Em. DROB
cercetător științific

N. STRATONE
lector universitar

VIITORUL CĂRȚII ȘI AL BIBLIOTECILOR

Cu ocazia sărbătoririi Centenarului Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România (1867—1967), festivitate organizată în București, la sfârșitul anului trecut, țara noastră a fost vizitată de o serie de personalități din lumea bibliotecilor.

Prezența în țara noastră a unor specialiști de o deosebită competență în domeniul biblioteconomiei și al documentării științifice a fost folosită pentru a-i intervieva în legătură cu Viitorul cărții și al bibliotecilor. Deși unele răspunsuri ne-au parvenit cu întârziere — prin poștă — totuși, fiind cont de importanța și actualitatea problemelor abordate, le reproducem acum în paginile Revistei bibliotecilor, în speranța că vor fi urmărite cu interes de către cititorii.

1. Noțiunea de bibliotecă, în sensul ei clasic, a devenit oare perimată astăzi, față de creșterea enormă — adevărată „explozie” — a informației și față de posibilitățile și perspectivele oferite de tehnica ciberneticii?

2. Cum credeți că s-ar putea adapta bibliotecile necesităților ridicate de volumul enorm și de ritmul în continuă creștere al documentării și informării?

3. Considerați că revoluția tehnică a informației va influența asupra conținutului și formei cărții? În anul 2000 se va continua cu tipărirea cărților? Care va fi atunci — după părerea dv. — aspectul cărții?

Dr. doc. șt. MARIA DEMBOWSKA, director al Bibliotecii Academiei Polone de Științe de la Varșovia :

1 Noțiunea de bibliotecă evoluează o dată cu necesitățile epocii respective. Bibliotecile de astăzi trebuie să se adapteze noilor condiții create de dezvoltarea tot mai rapidă a științei și a tehnicii, care a avut drept consecință actuala „explozie” a informației. De aceea, noțiunea clasică de bibliotecă — concepută ca instituție menită să organizeze accesul la carte — cedează tot mai mult locul noțiunii moderne de bibliotecă — considerată ca instituție ce trebuie să organizeze accesul la informații, adică la conținutul documentelor.

2 Pentru a-și putea realiza noile lor sarcini, bibliotecile trebuie să-și modifice și să-și modernizeze mijloacele și metodele lor de muncă, urmărind în special :

a) elaborarea și publicarea de surse diferite de informații : cataloage, publicații signalotice, bibliografii analitice, indexuri, bulletine etc. ;

b) furnizarea de informații cititorilor ;

c) utilizarea tehnicii moderne (mecanizarea diferitelor operațiuni : catalogare, redactare de bibliografii, indici etc., reproducere de documente etc.) ;

d) dezvoltarea cooperării cu alte biblioteci în toate domeniile de activitate (achiziții, informare, lucrări bibliografice și documentare etc.) ;

e) desfășurarea activității în strinsă corelație cu munca de cercetare, pentru a cunoaște cit mai bine nevoile și interesele cercetătorilor ;

f) personalul bibliotecii trebuie să fie format din specialiști care să cunoască atât problemele specifice domeniului respectiv (conform profilului bibliotecii), cit și metodele nuncii bibliografice și ale celei de bibliotecă, în general.

3 Trebuie să distingem două aspecte ale problemei, când ne referim la viitorul cărții.

Dacă este vorba de cartea care înregistrează rezultatele cercetării în domeniul științelor exacte și al tehnicii, se poate prevedea evoluția formei cărții, adică înlocuirea ei prin forme de documente: discuri, bezi electromagnetice, filme și chiar prin „memoria” mașinilor.

Cu totul altfel se prezintă situația când este vorba de carte ca document de cultură generală, prin care omul își exprimă ideile sale și poziția sa morală sau artistică. Cred că în domeniul științelor sociale, ea și în cel al literaturii, cartea își va păstra încă pentru mult timp — dacă nu pentru totdeauna — forma sa clasică. Nici filmul, nici televiziunea, nici alte mijloace de comunicare vizuală sau audiovizuală — fără a mai vorbi de mașini — nu i-ar putea oferi omului plăcerile și emoțiile profunde și intime care îi sînt prilejuite cînd se apleacă pentru a studia o carte care îl face să cunoască, să înțeleagă și să simtă gândurile și sentimentele unei alte ființe umane.

Prof. dr. DJUZA RADOVICI, directorul Bibliotecii Academiei de Științe din Belgrad :

1 La întrebarea Dacă noțiunea clasică de bibliotecă a devenit astăzi perimată? eu răspund fără ezitare : nu. Atîta timp cît omul va avea nevoie de carte — oit timp va fi prezentă nevoia de a conserva știința umană, experiența și rezultatele eforturilor sale intelectuale, și de a le transmite de la un om la altul, de la o generație la alta —, biblioteca nu va putea fi înlocuită prin nici un alt mijloc de comunicare intelectuală și spirituală între oameni. Tocmai această „explozie” a informației ne asigură că biblioteca — în sensul cel mai complet și mai larg al cuvîntului — și-a cucerit în epoca noastră, mai mult ca niciodată, o mare importanță.

Dar, bibliotecile de astăzi nu mai pot funcționa ca odinioară. Ele trebuie să desfășoare o bogată și intensă activitate specială, în domeniul informării. De fapt, majoritatea bibliotecilor științifice mari, zise „clasice”, o și fac deja, cu mult succes.

2 Nu este greu de rezolvat această problemă. Soluția adaptării bibliotecilor noilor necesități moderne costă mai puțin decît fondarea de noi instituții, destinate furnizării de informații. Trebuie deci să fie acordate bibliotecilor mijloacele financiare necesare pentru ca ele să poată angaja un personal calificat, într-un număr suficient, precum și pentru ca ele să poată fi dotate cu mijloace tehnice moderne. Cu

o bibliotecă trebuie să se procedeze deci ca și cum ar fi vorba de o fabrică : trebuie să fie modernizată, adică să i se asigure mașini noi, moderne și un personal calificat. Este necesar să fie perfecționat „procesul tehnologic”, ca să folosească o expresie tehnică des uzitată.

Dat fiind însă faptul că folosesc comparația cu o fabrică, îmi voi permite să pun și o întrebare : nu ar fi oare necesar să se țină cont și chiar să se verifice — la fel ca pentru orice produs destinat uzului comun — în ce măsură aceste produse numite informații sînt solicitate și realmente folosite ?

3 A „prezice” ceea ce se va întâmpla peste cel puțin 30 de ani înseamnă, în această epocă de permanentă perfecționare tehnică, să mă expun riscului de a fi dezmințit chiar în unul din anii imediat următori. De altfel, cunoștințele mele tehnice nu le depășesc, din păcate, pe cele ale unui conducător-auto amator.

De aceea, în locul unui răspuns „profetic”, permiteți-mi să vă fac o mărturisire, în calitate de om de literă. Regret că în anul 2000 nu voi mai fi printre cei în viață ; și regret acest lucru și pentru faptul că la data aceea, aș fi putut desigur să citesc aceleași versuri frumoase — poate chiar mai frumoase —, aceleași romane bune — poate chiar mai bune — decît cele de astăzi, romane și versuri scrise de mîna omului, nu produse de... o mașină electronică.

Și permiteți-mi să mai adaug încă un lucru, în calitate de profesor. Nici în anul 2000, oamenii nu vor pierde, sper, interesul pentru Aristot și nici pentru Sofocle, deși aceștia nu și-au putut dicta operele lor la... magnetofon.

Prof. dr. GYÖRGY RÓZSA, directorul Bibliotecii Academiei Ungare de Științe, de la Budapesta :

2 Cercetarea modernă are nevoie de o documentare specializată foarte dezvoltată. Astăzi, pentru personalul bibliotecilor științifice, nu mai este suficientă numai formația de bibliotecar-documentarist ; cunoștințele sale trebuie să fie comparabile cu cele de care dispune cercetătorul însuși.

Dar, în același timp, prestigiul muncii de cercetare exercită o puternică forță de atracție asupra specialiștilor care muncesc în bibliotecă și centre de documentare și îi solicită să-și schimbe ocupația lor cu aceea de cercetare.

Realitatea este că — din păcate — munca de cercetare este materialmente mai bine retribuită și socialmente mai stimată; pe de altă parte, dorința de a-și satisface ambițiile științifice individuale, pune adesea în dilemă pe bibliotecar și pe documentarist, care, de multe ori, preferă să „emigreze” din bibliotecă în munca de cercetare. Dar nu ar fi o soluție mai fericită nici aceea de a face din biblioteci și centre de documentare un fel de azil pentru savanți așa-zisi „ratați”.

Bibliotecile trebuie să devină adevărate șantiere ale muncii științifice, atrăgând oameni de înaltă pregătire și de talent, cărora să le deschidă însă vaste orizonturi de activitate. Dar rezolvarea acestei probleme este strâns legată și de soluționarea unor chestiuni teoretice ca, de pildă, aceea a fixării locului informării științifice în sistemul științelor. Și se observă că până astăzi, numai o foarte mică parte dintre nenumăratele lucrări de biblioteconomie și documentare care apar este dedicată aspectelor teoretice ale muncii de bibliotecă. De altfel, aceasta nu ne surprinde; în cursul ultimilor 20 de ani, numărul problemelor practice care au trebuit să fie rezolvate a fost așa de mare, în domeniul documentării și informării științifice, încât chestiunile teoretice au trecut pe planul al doilea.

În concluzie, socotesc că rezolvarea definitivă a problemei specializării cadrelor din munca de documentare și informare a bibliotecilor va fi găsită numai atunci când va fi soluționată contradicția arătată mai sus, prin stabilirea unui sistem corespunzător de clasificare a științelor, fixarea precisă a locului informării în sistemul științelor și cercetarea profundă a procesului de transformare a științei în forță productivă.

[Acad. V. I. ȘUNKOV,] directorul general al Bibliotecii Academiei de Științe a U.R.S.S. :

2 Relațiile dintre bibliotecile științifice și cercetarea științifică dau naștere dintotdeauna și sînt permanente. O instituție științifică nu se poate dezvolta fără a avea pe lângă ea o bibliotecă științifică. O dată cu dezvoltarea instituției științifice, se dezvoltă și se amplifică și funcțiile bibliotecii acesteia. Astfel, cu trecerea timpului, relațiile dintre biblioteci și știință cresc și se întăresc, transformîndu-se continuu.

În dezvoltarea lor, aceste relații trec prin trei perioade :

a) Prima perioadă se caracterizează prin **strîngerea publicațiilor necesare activității științifice a instituției respective**. Pentru majoritatea bibliotecilor mari științifice, această perioadă este în general încheiată, dacă se poate vorbi de încheierea ei, întrucît știința se dezvoltă în permanență și mereu apar publicații noi, pe care bibliotecile științifice trebuie să le achiziționeze. Folosesc termenul de „perioadă încheiată” în sensul strîngerii publicațiilor de bază din anii sau secolele trecute.

Un excelent exemplu în acest sens îl poate constitui Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România. În decursul unui secol de existență, ea a reușit să strîngă colecții admirabile de publicații, manuscrise, stampe, materiale numismatice etc., care constituie astăzi nu numai mîndria națională a poporului român, ci și o contribuție de seamă la făurirea tezaurului culturii în general.

b) Etapa a doua se caracterizează prin **munca de informare bibliografică**. Acumulînd muniți de cărți, bibliotecile au început să croiască prin ei poteci accesibile cercetărilor, dezvoltînd informarea bibliografică. Bibliotecile științifice au făcut foarte mult în această direcție. Aproape toate bibliotecile științifice și-au organizat munca de informare asupra publicațiilor curente care intră în fondurile lor sau care apar în lume. Ele transpun în viață și o sarcină mai grea — creează **bibliografii retrospective de diferite tipuri** (repertorii de publicații naționale, bibliografii retrospective pe domenii, probleme etc). Această etapă nu este încheiată și într-o anumită măsură nu poate fi încheiată niciodată.

c) În sfîrșit, etapa a treia în dezvoltarea relațiilor dintre bibliotecă și știință o constituie trecerea de la informarea bibliografică — despre cărți —, la informarea cu privire la ideile cuprinse în publicații (intocmirea de referate, priviri generale asupra stadiului și tendințelor în cercetarea din diferitele domenii și probleme, dări de seamă asupra situației diferitelor ramuri de știință într-o anumită perioadă de timp etc.). Ultimele două-trei decenii se caracterizează tocmai prin dezvoltarea impetuoasă a acestei noi direcții de activitate.

Eu sînt convins că această direcție a cercetării se va dezvolta tot mai mult tocmai cu ajutorul bibliotecilor științifice, care se bucură de condiții optime în acest sens. Ele dispun de numeroase publicații gata organizate, de cataloage, bibliografii etc., de personal specializat atît în domeniul documentării cît și în numeroase alte domenii științifice și — ceea ce este foarte important — au acumulat deja o prețioasă experiență privind prezentarea conținutului cărților.

Dar, după părerea mea, bibliotecile sînt abia la începutul acestei noi etape a muncii lor. În fața lor se deschid perspective tot mai largi și mai luminoase. Astăzi, bibliotecarii nu mai sînt simpli colportori de publicații pentru știință, ci ei înșiși încep să participe într-o măsură tot mai largă la cercetarea științifică. Întocmirea bilanțului științei constituie o parte importantă a muncii de cercetare și de aceea bibliotecile se transformă din ce în ce mai mult din instituții auxiliare în institute de cercetare științifică originală.

Astăzi se fac pași uriași pe drumul dezvoltării relațiilor și influențelor reciproce dintre bibliotecă și știință. Este acum rîndul tehnicii moderne să le amplifice mijloacele, capacitatea funcțională, randamentul, fără a le altera însă poziția și funcțiile lor de bază. Invitată la căpătîiul leagănului științei, ca instituție care să asigure condiții pentru dezvoltarea acesteia, biblioteca a evoluat, legîndu-se tot mai strîns de știință. Astăzi, activitatea bibliotecilor, desfășurată în forme tot mai complexe, constituie o parte componentă a științei.

Prof. ing. dr. **IOSIF STUMMVOLL**, directorul general al Bibliotecii Naționale a Austriei de la Viena :

3 Noi nu știm și nici nu am putea să știm cum va arăta bibliotecă viitorului, căci a „profețiza” este un lucru foarte greu și nesigur; de aceea nici nu putem să ne ocupăm de această problemă decît bazîndu-ne pe un anumit grad de probabilitate.

Un lucru arhicunoscut și de la sine înțeles este că biblioteca viitorului va trebui să folosească mult mai multe aparate, mașini, mecanisme și instalații decît cea actuală. Dar aceasta nu va împieta cu nimic asupra existenței cărții și a bibliotecarului.

Pentru mine este foarte clar că în acest sens cartea ca atare va rămîne încă mult timp baza bibliotecii viitoare. De asemenea, importanța bibliotecarului — a persoanei, a omului — va fi pentru biblioteca viitorului mai mare decît astăzi și va crește tot mai mult.

V. M.: Aș dori să ne spuneți ceva în privința atitudinii pe care trebuie să o aibă bibliotecarul față de problema automatizării bibliotecilor. Mă refer la părerea exprimată cîndva de Jesse H. Shera că „Bibliotecarul trebuie să fie critic și arhitect, distrugător al celor învechite și creatorul propriului său viitor. Bibliotecarul trebuie să învețe să se adapteze «mașinii reci» și să dezvolte pen-

tru ea o nouă formă de scris, care să facă posibilă folosirea maximă a capacității ei. Cu timpul, el ar putea chiar să descopere că «a îndrăgit» mașina”. Care este părerea dv. în această privință?

IOSIF STUMMVOLL: O mașină electronică nu este nici o mașină miraculoasă, nici un instrument drăcesc, ci un aparat tehnic ca multe altele.

Sînt absolut de acord cu dr. Q. Mumford, bibliotecarul lui Library of Congress, cînd afirmă într-un studiu al său că bibliotecile vor supraviețui acestei aparaturi electronice, la fel cum au supraviețuit și mașinile de scris, telefonului și instalațiilor de transport cărți, dar acestei enumerări a d-lui dr. Mumford ar trebui să i se adauge și observația că bibliotecile au supraviețuit și... descoperirii tiparului, căci, în fond, bibliotecile existau și înaintea acestuia. Dar, la fel cum la începutul tiparului au existat anumite resentimente contra acestei așa-zise „arte negre”, tot astfel și astăzi mai există încă unele resentimente împotriva mașinilor electronice. Consider însă că acest lucru nu este just. Automatizarea vine în ajutorul bibliotecarului nu ca un dușman de temut, ci ca un aliat prețios, care trebuie să fie bine primit.

Prof. dr. **QUINCY MUMFORD**, directorul general al Bibliotecii Congresului din Washington :

3 Relatările curente asupra bibliotecii viitorului vorbesc despre niște uriașe depozite-memorii centralizate, cataloage automate consultate de cititori cu ajutorul unor „pupitre” automate, telecomunicații între biblioteci, copierea automată a materialelor necesare ș.a.m.d. Dar acestea nu sînt probleme de viitor; ele aparțin prezentului.

În viitor, ne vom preocupa probabil de alte probleme, ca de pildă de transmiterea informațiilor savanților dintr-un laborator spațial, care se deplasează — să spunem — pe orbita planetei Marte, de măsurile care trebuie să fie luate pentru a asigura oamenilor din spațiu lectura distractivă etc.

În prezent însă trebuie să ne preocupăm de modalitățile de a realiza practic ceea ce este acum deja posibil din punct de vedere tehnic, de pildă crearea unor căi practice care să permită oricărui savant de pe fața globului să consulte orice carte, din orice bibliotecă din lume, transmițîndu-i cartea într-o formă oarecare, în loc de a-l aduce pe el la carte.

În ceea ce privește problema adaptării bibliotecilor noilor condiții de dezvoltare ale științei, să nu uităm că este necesară în

primul rînd și o adaptare a bibliotecarului la noile condiții. În acest sens, îmi amintesc de afirmația unui tînăr bibliotecar american care spunea, acum cîțiva ani, că „nimeni nu este bibliotecar, ci în permanență devine bibliotecar sau este un bibliotecar în permanență evolutiv”. El mai adăuga că fișele, benzile magnetice, mașinile electronice sau ultimul produs al I.B.M.-ului sînt numai instrumente pentru bibliotecar, menite să-l ajute să-și atingă ținta sa finală: îndeplinirea profesiei sale.

Această cugetare este foarte liniștitoare și oportună acum, cînd mulți bibliotecari sînt îngrijorați că profesia pe care ei o cunosc ar dispărea într-o pădure întunecoasă de mașini, locuită numai de ingineri de sisteme și programatori. Uitîndu-și pregătirea specială și capacitatea proprie, unii bibliotecari încearcă să-și ia asupra lor pregătirea inginerului ori se retrag îngroziți în spatele CĂRȚII, scrisă cu litere mari, intrînd în panică. Pe de o parte, ei doresc cu înflăcărare să vadă realizate cît mai multe „computer”-e și alte asemenea „miracole” făurite de om, pentru a rezolva problemele care îi macină zi de zi, pe de altă parte, această dorință li se pierde în teama că automatizarea le-ar putea distruge viața profesională atît de „familiară”, în care se simțeau așa de confortabil.

Dar aceste temeri nu sînt justificate. Căci la fel cum bibliotecarul a supraviețuit unor ajutoare mecanice ca vagonetele de cărți, telefonul, mașina de scris etc., el va supraviețui și mașinii de calcul. „Computer”-ul este un instrument nou, așa cum au fost și celelalte la vremea lor. Dar dacă noi vom ști cum să-l folosim pentru a crea un nou tip de bibliotecă și de servicii de bibliotecă, acest lucru va constitui un succes pentru noi. Concepții noi de bibliotecă și de servicii de bibliotecă trebuie să rezulte așadar din gîndirea originală a profesiei de bibliotecar. Căci gîndirea creatoare a bibliotecarului constituie elementul de bază și una din cele trei condiții pe care le socotesc ca strict necesare pentru progresul bibliotecilor în viitor: stimularea gîndirii creatoare a bibliotecarului; responsabilitatea formării de conducători de bibliotecă moderne; elaborarea unei concepții filozofice proprii activității de bibliotecă și profesiei de bibliotecar.

Una din problemele bibliotecii viitorului este și aceasta: trebuie oare să fie păstrată cartea în forma ei clasică? Nu aș putea răspunde decît că, judecînd după prima vedere, aceasta este numai o problemă de retorică, deoarece cărțile s-au dovedit singurele vehicule de idei comode, ușor de minuit, la îndemîna tuturor. De pildă, este aproape imposibil să cari cu tine un aparat de citit microfîlme.

Totuși, cred că va fi nevoie ca bibliotecarii să-și revizuiască atitudinea față de toate felurile de documente — vechi și noi — : cărți, filme, benzi magnetice, discuri și alte forme de documente miniaturizate (microfîlme, microfîșe ș.a.) etc. Bibliotecarii vor trebui să răspundă la întrebarea: ce materiale documentare trebuie să prefere și în ce forme? În orice caz, va trebui să fie reformulat și tradiționalul precept „cartea potrivită, persoanei potrivite, la timpul potrivit”, pentru a face loc și unor eventuale alte forme de documente care să completeze, nu să înlăture cartea.

V. M.: După ce am ascultat părerea a șase personalități marcante din lumea bibliotecilor străine, îmi voi permite ca, în încheiere, să consult și opinia unui binecunoscut specialist român, prof. dr. doc. șt. Dan Simonescu, de la Universitatea din București.

Ce părere aveți, d-le profesor, despre situația actuală a cercetărilor și discuțiilor privind viitorul bibliotecilor și al cărții? Care este părerea dv. în această problemă?

Prof. DAN SIMONESCU: Ca și în alte țări, în Republica Socialistă România există preocupări intense legate de raționalizarea și modernizarea muncii de bibliotecă în general și a activității de documentare și informare, în special. În legătură cu aceste probleme, în ultimii ani a apărut o serie de studii, articole etc., atît în presa de specialitate, cît și în diferite publicații de cultură generală.

În ceea ce mă privește, cu experiența pe care am acumulat-o timp de aproape patru decenii în domeniul biblioteconomiei și al bibliografiei, îmi permit să consider că noțiunea clasică de bibliotecă nu este de loc perimată și că în viitor cartea — coexistînd cu alte forme de documentare, vechi și noi — va continua să constituie baza documentării în toate domeniile de cercetare și creație.

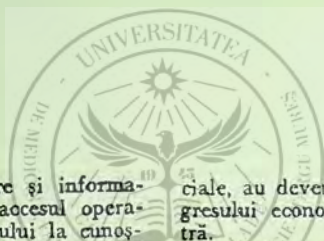
...Și cred că nu trebuie să fie niciodată trase concluzii pripite, în probleme în care știința și tehnica își pot spune cuvîntul în mod concludent abia după 2—3 decenii de cercetări continue.

Valeriu MOLDOVEANU

PROBLEME ACTUALE

ALE DOCUMENTĂRII

ȘI INFORMĂRII

Activitatea de documentare și informație, chemată să asigure accesul operativ și multilateral al cercetătorului la cunoștințele necesare construirii de noi ipoteze și adevăruri științifice, are o bogată tradiție în țara noastră. Sub forma clasică a informației bibliografice și a publicării de măturii, această activitate își află începuturile în prima jumătate a secolului al XIX-lea, încadrându-se în ansamblul mișcării de învioreare și modernizare a culturii românești. În decursul, aproximativ, al unui secol de activitate bibliografică științifică în România, au fost elaborate opere de o remarcabilă valoare informativă și metodologică, precum *Bibliografia românească veche 1508—1830* (4 volume, 1903—1944) sau bibliografiile analitice curente în domeniile: economiei (1908), filologiei (1921), culturii românești vechi (1930), folclorului (1930), istoriei (1930) etc., forme premergătoare sau contemporane activităților de documentare similare europene și care au contribuit la promovarea științei românești, la ridicarea ei pe trepte de unde să poată servi la îmbogățirea științei mondiale.

Importanța documentării și informării a sporit considerabil în condițiile construirii socialismului, cind știința și tehnica, angrenate din plin în procesul reproducției so-

cială, au devenit factori fundamentali ai progresului economic și cultural din țara noastră.

În noile condiții social-politice și economice, au fost organizate unități speciale destinate asigurării documentării și informării în diverse sectoare de activitate social-economică. Dată fiind necesitatea imperioasă de refacere a industriei distruse de război și a dezvoltării continue a acesteia ca bază a producției socialiste, mai întâi s-au organizat unități de documentare tehnică. Astfel, în 1948 s-a înființat actualul Centru de documentare și publicații tehnice al Ministerului Căilor Ferate, iar la 1 ianuarie 1949 a fost creat Institutul central de documentare tehnică (I.D.T.), cu sarcina de a asigura documentarea în toate ramurile tehnice. Paralel cu dezvoltarea și diversificarea economiei și a culturii naționale, au fost înființate și alte unități de documentare ca: Centrul de documentare al industriei chimice și petrolifere (1956), Centrul de documentare pentru construcții, arhitectură și sistematizare (1957), Secția de documentare universitară în științe sociale (1960; din 1964 secția funcționează în cadrul Bibliotecii centrale universitare din București), Centrul de documentare științifică al Academiei Republicii Socialiste România (1964), Centrul de documentare tehnico-științifică pentru agricultură

(1965) etc. Totodată, în numeroase întreprinderi și institute de cercetare funcționează servicii sau oficii de documentare și informare.

Centrele, serviciile și oficiile de documentare, împreună cu bibliotecile științifice, unele din ele specializate treptat în una sau mai multe ramuri ale științei și tehnicii, au asigurat documentarea și informarea necesară principalelor activități economice și culturale din țara noastră, aducându-și contribuția la dezvoltarea economiei și culturii noastre.

Concepute și organizate în etape diferite, pe măsura accentuării cerinței de documentare și informare a unui sector dat, unitățile de documentare și informare (centre, oficii, biblioteci) au activat adesea izolat, fără a stabili relații permanente de colaborare între ele, încât s-a ajuns uneori la paralelism, la dispersare și risipă de forțe documentare, la situația de a avea mai multe instrumente de informare pentru unele domenii (agricultură, chimie etc.), pe cînd pentru altele (mecanică, electrotehnică etc.) documentarea și informarea nu erau asigurate de nici o unitate.

Prin înființarea, în 1965, a Consiliului Național al Cercetării Științifice, pe baza sarcinilor trasate de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, au fost create premisele îmbunătățirii activității de documentare și informare în țara noastră. Aceasta deoarece în atribuțiile Consiliului intră și îndrumarea și coordonarea organizării documentării și informării științifice și tehnice (vezi art. 2, paragraful h, din *Legea cu privire la înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Cercetării Științifice*. În: Buletinul oficial al Republicii Socialiste România, I, nr. 21, partea I, 23 dec. 1965, p. 4).

Apreciind că în ansamblul măsurilor de dezvoltare a cercetării științifice un rol însemnat îl are documentarea și informarea, Consiliul Național al Cercetării Științifice, Comisia a XII-a, a întocmit, încă din 1966, un studiu despre *Situația actuală a informării și documentării în Republica Socialistă România* și a preconizat măsuri menite să ducă la încheierea unui sistem unitar de documentare și informare prin cooperarea strînsă, multilaterală între toate centrele de documentare și bibliotecile științifice, prin elaborarea de instrumente adecvate de informare pentru ansamblul disciplinelor științifice și tehnice, care să răspundă cerințelor diverselor categorii de beneficiari.

Se știe că în munca de documentare o valoare deosebită informațională o are informarea curentă asupra producției intelectuale naționale și mondiale, concretizată în studii, comunicări etc., publicate fie în periodice, fie sub formă de volum. Informarea asupra cărților apărute la noi, ca și

cea asupra articolelor din periodicele românești, este asigurată de cele două buletine bilunare editate de Biblioteca Centrală de Stat: *Bibliografia Republicii Socialiste România*, seria *Cărți, albume, hărți, note muzicale și seria Articole din publicații periodice și seriale*. Informarea asupra articolelor din periodicele străine este dată de buletinele de semnalare și revistele referative elaborate pe domenii de cunoștințe de către centrele de documentare din diversele ramuri ale științei și tehnicii. În ceea ce privește cartea străină intrată în țară, oamenii de știință luau cunoștință de existența ei tardiv și fragmentar, prin mijlocirea buletinelor de creștere a colecțiilor aparținînd unora din biblioteci sau centre, ori prin mijlocirea *Catalogului colectiv al cărților străine intrate în țară*, editat de Biblioteca Centrală de Stat. O informare mai operativă și mai largă există pentru cărțile străine primite de bibliotecile de învățămînt superior, prin editarea buletinului lunar *Cărți străine*, în cinci serii, de către Biblioteca centrală universitară din București, cu colaborarea celorlalte biblioteci similare.

Pentru asigurarea informării operative și cuprinzătoare asupra cărților străine intrate în țară, Consiliul Național al Cercetării Științifice a inițiat elaborarea unui buletin republican de semnalare a cărților străine. Un colectiv coordonator, compus din membri ai Comisiei a XII-a a C.N.C.S.-ului (și anume Gh. Dinu, D. Nanu, A. Popescu-Brădițeni, M. Tomescu, responsabil al colectivului, și I. Trifu), pe baza studiului situației existente și cerinței de informare pe această cale, a stabilit principiile de elaborare și condițiile de editare a buletinului.

Buletinul de semnalare *Cărți străine intrate în bibliotecile din Republica Socialistă România* apare lunar, de la 1 ianuarie 1968, și cuprinde cărțile intrate în toate bibliotecile și centrele de documentare din țară, pe orice cale: achiziții, schimb etc. Buletinul apare în serii, pe ramuri ale științei și tehnicii, și este elaborat pe baza aceluiași principii, prin cooperare între centrele de documentare și bibliotecile științifice. Fiecare serie este redactată și editată de una din unitățile de documentare specializate în ramura respectivă. Seriele buletinului și instituțiile editoare sînt următoarele: *Știință și cultură* (Generalități) — Biblioteca Centrală de Stat; *Filozofie* — Biblioteca centrală universitară din București; *Științe social-politice și economice* — Biblioteca centrală universitară din București; *Limbă și literatură* — Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România; *Artă, Sport* — Biblioteca Centrală de Stat; *Istorie* — Biblioteca Centrală de Stat; *Matematică, Mecanică* — Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România; *Fizică* — Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România; *Chimie, Industrii chimice*

— Centrul de documentare în industria chimică și petrolieră; *Geologie. Geografie* — Biblioteca Centrală de Stat; *Biologie* — Biblioteca Centrală de Stat; *Medicină* — Centrul de documentare medicală; *Agricultură* — Centrul de documentare agricolă; *Silvicultură* — Centrul de documentare pentru economia forestieră; *Construcții. arhitectură și sistematizare* — Centrul de documentare pentru construcții. arhitectură și sistematizare; *Transport. Telecomunicații* — Centrul de documentare și publicații tehnice al Ministerului C.F.R.; *Construcții de mașini. Electrotehnică* — Oficiul de documentare al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

În stabilirea soriilor buletinului s-a avut în vedere necesitatea de a strânge într-o singură fasciculă cărțile dintr-un domeniu dat sau din discipline înrudite, spre a pune astfel la dispoziția fiecăruia specialist fascicula cu lucrările ce-l interesează în mod direct și asigurând o mai amplă și largă circulație a buletinului în totalitatea lui. Sintem convingși că acest buletin va asigura o informare cuprinzătoare și operativă, prin colaborarea tuturor unităților (centre de documentare și biblioteci), și va contribui la intensificarea circulației cărții străine prin împrumutul interbibliotecar. Totodată, buletinul va fi și un instrument informativ prețios în acțiunile de coordonare și îmbunătățire a conținutului achizițiilor de cărți străine, în funcție de cerințele cercetării în diverse sectoare ale economiei și culturii naționale.

Dintre multiplele probleme legate de necesitatea îmbunătățirii documentării și informării în țara noastră, atenție Consiliului Național al Cercetării Științifice se impune coordonarea rațională a întregii activități din acest sector, spre a se evita eforturile paralele, risipa de forțe documentare și a se ridica eficacitatea muncii de documentare și informare.

Coordonarea acestei activități pe plan național trebuie să aibă în vedere asigurarea eu precădere a conținutului de documentare și informare ale cercetărilor înscrise în *Programul unitar de cercetare științifică*, parte integrantă a planului nostru de stat. Unitățile de documentare ale fiecărui departament sau instituție — titular de plan trebuie să înscrie în planul lor de muncă elaborarea de cercetări bibliografice și documentare în sprijinul cercetărilor științifice ce vor fi efectuate de instituția respectivă. La elaborarea instrumentelor de informare și documentare este indicat să participe și unitățile de documentare ale instituțiilor colaboratoare la cercetările științifice din *Programul unitar*. Prin această colaborare se va realiza prima treaptă a coordonării în domeniul documentar și informațional.

Coordonarea ce urmează a fi realizată pe plan național de către Consiliul Național al Cercetării Științifice trebuie să urmărească, desigur, evitarea paralelismelor, elaborarea cercetării documentare sau bibliografice fiind rodul colaborării unităților ce și-au înscris-o în plan și care pot asigura o lucrare de nivel superior. Dar, în același timp, coordonarea activității de documentare și informare pe plan republican va căuta să asigure documentarea și informarea adecvată pentru totalitatea problemelor, a temelor și a acțiunilor prevăzute în *Programul unitar de cercetare științifică*. Și dacă se va constata că pentru una sau alta din lucrările înscrise în *Programul unitar* nu este prevăzută asigurarea documentării, considerăm necesar ca C.N.C.S. să inițieze introducerea cercetării documentare respective în planul de muncă al unei unități de documentare de profil.

Coordonarea activității de documentare și informare o concepem deci în sens activ. Concomitent cu măsurile de înlăturare a paralelismelor, acțiunea de coordonare va orienta munca de documentare și informare spre problemele fundamentale ale economiei și culturii naționale. Totodată, coordonarea muncii de documentare va avea drept obiectiv înscrierea în planul de activitate a unor lucrări de documentare speciale, care să asigure informarea celor în drept asupra mișcării de idei pe plan mondial, informarea asupra noilor realizări tehnice ce pot influența pozitiv dezvoltarea producției, a economiei, munca de informare îndeplinindu-și astfel rolul său de deschizător de drumuri, antemergător al cercetării științifice teoretice și practice.

Coordonarea acestui sector de muncă trebuie să se efectueze atât asupra documentării și informării curente, cât și asupra celei retrospective. Dacă coordonarea activității de documentare și informaționale curente se realizează prin specializarea buletinelor de semnalare, a revistelor de referate, a caietelor de rezumate și traduceri, acțiune începută și în bună măsură realizată de Consiliul Național al Cercetării Științifice, Comisia a XII-a, în ceea ce privește coordonarea muncii de informare retrospectivă nu s-a înregistrat nici un progres, deși necesitatea acțiunii a mai fost semnalată¹⁾.

Pentru coordonarea muncii de informare retrospectivă se impune elaborarea unui plan de perspectivă, în care să fie înscrise toate cercetările bibliografice întreprinse în diverse biblioteci științifice și centre de documentare. Acest plan poate fi comun cu

¹⁾ Tomescu, Mîrcea. *Să înlăturăm paralelismele din activitatea bibliotecilor științifice*. În: Călușa bibliotecarului, 18, nr. 2, sept. 1965, p. 522—524.

planul cercetărilor documentare necesare asigurării documentării și informării asupra lucrărilor din *Programul unitar de cercetare științifică*. De altfel, mai ales în domeniul științelor umanistice, multe din cercetările bibliografice răspund cerinței de documentare și informare asupra unora din lucrările prevăzute în *Programul unitar*.

Planul de perspectivă al activității de documentare și informare completează astfel în mod firesc *Programul unitar de cercetare științifică*.

Coordonarea muncii de documentare și informare, concepută și ca mijloc de orientare a acestui sector important, va răspunde și altor cerințe acute ale informării retrospective din țara noastră. Ea va putea scoate în evidență mai pregnant rămânerea în urmă a activității bibliografice față de necesitățile de informare într-o serie de sectoare, cum sint, de pildă, istoria poporului român, literatura și, în general, cultura românească. În această direcție, considerăm că ar fi binevenită orientarea prin coordonare, de către Consiliul Național al Cercetării Științifice, a preocupărilor unor biblioteci științifice (Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile universitare și chiar unele municipale) în domeniul cercetărilor bibliografice spre elaborarea de bibliografii pe probleme majore ale istoriei culturii și științei românești, istoriei poporului nostru etc. Printr-o acțiune comună coordonată și orientată s-ar putea ajunge mai ușor la întocmirea și editarea repertoriilor bibliografice ale periodicelor românești importante (care acum se efectuează izolat de diverse biblioteci universitare și de cursul de bibliografie de la Facultatea de limba și literatura română din București), la întocmirea de monografii bibliografice ale marilor noștri scriitori și oameni de știință sau personalități marcante ale vieții politice, ceea ce ar avea drept rezultat înlesnirea cercetărilor de valorificare a culturii noastre și crutarea de repetate răsfoiri, ce duc la degradare, a periodicelor noastre vechi.

Prin eforturi comune, s-ar putea realiza în mai scurt timp o serie de instrumente de informare, unele inițiate și pornite de diverse instituții, dar care înaintează cu pași de melc sau sînt rămase în stare de proiecte. Ne gândim, de pildă, la necesitatea urgentă întocmirii bibliografiei eminesciene, acțiune preconizată în cadrul cursului de bibliografie de la Facultatea de limba și literatura română, la cerința adesea amintită de a fi pusă la dispoziția specialiștilor bibliografia literară națională retrospectivă pentru anii 1831—1952, la cataloagele colective ale manuscriselor, corespondenței etc., existente în marile noastre biblioteci, și la alte lucrări similare.

Coordonarea activității de informare pe plan național ar duce în mod implicit la desăvîrșirea profilării și specializării unităților din acest sector de activitate și deci la ridicarea calității științifice a instrumentelor de informare elaborate.

Paralel cu preocupările pentru coordonarea activității de documentare și informare și lărgirea sferei de cooperare, se impune continuarea și intensificarea interesului arătat de unele unități de documentare pentru îmbunătățirea formelor actuale și găsirea de noi forme de informare și documentare, suplă și adecvate cerințelor diverșilor beneficiari. E necesar să fie folosite pe scară mai largă forme operative de informare, ca „informațiile săptămânale” (Expres informația) și sintezele documentare, cercetări documentare tematice care să informeze pe cei interesați asupra mișcării de idei pe plan mondial, asupra realizărilor științei și tehnicii mondiale.

În condițiile actuale ale unei imense producții tipografice, se impune, atit în centrele de documentare, cit și în bibliotecile științifice, introducerea mecanizării și automatizării unor procese ale muncii de documentare și informare. Referindu-ne numai la bibliotecile științifice, rămase mult în urmă în această direcție, considerăm că se simte de urgentă nevoia multiplicării mecanizate a fișelor de catalog și bibliografice (fișe de înmagazinare a informațiilor). Nu ar fi lipsit de interes dacă, de pildă, în marile centre universitare — București, Cluj, Iași, Craiova, Timișoara — s-ar crea posibilități pentru prelucrarea centralizată a documentelor primare (a publicațiilor și a altor materiale) intrate în toate bibliotecile din acea localitate. În acest fel, s-ar asigura prelucrarea unitară și punerea în circulație, în scurt timp, a publicațiilor recente, cu o mai mică cheltuială, iar forțele eliberate prin această acțiune ar putea fi folosite pentru prelucrarea și darea în circuitul documentar-informațional a publicațiilor — multe deosebit de valoroase — care acum stau neutilizate în unele biblioteci mari. Treptat bibliotecile științifice — ca centre de documentare — vor trebui dotate și cu aparatură modernă pentru regăsirea și transmiterea informațiilor.

De asemenea, e necesar ca bibliotecile științifice să fie dotate cu aparatură pentru executarea de copii xerografice.

Desigur că problemele ce se pun activității de documentare și informare în țara noastră sint mult mai complexe. În rîndurile de față, le-am schițat pe cele mai actuale. Menite, considerăm, să ridice această activitate pe o treaptă superioară. Asupra altora, vom reveni cu altă ocazie.

Conf. univ. Mircea TOMESCU
directorul Bibliotecii centrale unversitare
București

ASPECTE NOI ÎN ACTIVITATEA INSTITUTULUI CENTRAL DE DOCUMENTARE TEHNICĂ

mai mare de întreprinderi și institute. Au fost luate măsuri de îmbunătățire a formelor de informare, atât în ce privește categoriile de material documentar publicate, cât și a serviciilor oferite la cererea beneficiarilor.

■ ORIENTAREA ACTIVITĂȚII INSTITUTULUI

Noile sarcini puse de partid în fața industriei și agriculturii vizează modificări calitative în toate domeniile principale ale activității economice și ridică probleme de mare răspundere în fața documentării, care fac necesare noi adaptări și perfecționări ale metodelor și mijloacelor de informare. Ținând seama de indicațiile celor mai recente documente de partid și de stat, Institutul central de documentare tehnică a trecut în ultima vreme la aplicarea unor măsuri care îi determină mai clar dar și mai eficient activitatea în funcție de nevoile economiei naționale. Aceste măsuri privesc în principal următoarele:

— asigurarea unei informări operative și cuprinzătoare pentru toate ramurile economiei naționale;

— asigurarea informării în acele domenii ale tehnicii pentru care organele de documentare de ramură încă nu acoperă nevoile respectivilor beneficiari;

— perfecționarea propriei activități interne, prin îmbunătățirea tehnologiei de elaborare a materialului de informare și introducerea unor sisteme mecanizate de înmagazinare și regăsire a informațiilor;

— modernizarea activității de reproducere și multiplicare, prin dotarea cu utilaje de înalt randament — condiție de bază pentru accelerarea difuzării informațiilor și documentelor;

— amplificarea acțiunii de instruire a cadrelor de documentariști și bibliotecari tehnici din întreprinderi și institute, adică, pregătirea corespunzătoare a personalului din acele verigi ale rețelei de informare în care se decide, de fapt, materializarea noutăților apărute în literatura tehnică și științifică mondială.

Măsurile menționate prezintă interes pentru bibliotecile publice și cu atât mai mult pentru cele tehnice. Biblioteca are un contact permanent și nemijlocit cu beneficiarii documentării, le poate cunoaște nevoile și are rolul ei particular în satisfacerea acestor nevoi. De aceea, este deosebit de important ca bibliotecarii să aibă o imagine limpede a intențiilor care stau la baza materialelor de informare și de documentare elaborate de institutul nostru, spre a le da destinația cea mai utilă.

Inițiat la scurtă vreme după naționalizarea principalelor mijloace de producție, Institutul central de documentare tehnică împlinește în curând 20 de ani de activitate. Locul și rolul institutului în ansamblul dezvoltării socialiste a economiei naționale au fost definite încă de la început: strânsă legătură cu producția, proiectarea și cercetarea; informarea beneficiarilor din întreaga economic națională pentru crearea premiselor desfășurării unei activități corespunzătoare nivelului tehnicii moderne.

Construcția socialistă a ridicat problema fundamentală a asimilării și aplicării în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În aceste condiții, I.D.T.-ului i-a revenit rolul de furnizor de informații, despre ceea ce s-a creat pînă la zi în domeniile care priveau dezvoltarea imediată și în perspectivă a diferitelor sectoare ale industriei și agriculturii.

Evoluția ulterioară a economiei țării a determinat diversificarea continuă a informării, pentru ca aceasta să poată da răspunsuri eficiente la probleme tot mai specializate, să facă față ritmului rapid al progresului tehnic și, implicit, să evite „îmbătrînirea” cunoștințelor de specialitate. În conformitate cu această evoluție s-au adaptat și formele organizatorice ale documentării în țara noastră; au apărut organe de documentare pe ramură și s-au dezvoltat unitățile de documentare într-un număr tot

■ O INFORMARE BIBLIOGRAFICĂ RAPIDĂ ȘI CÎT MAI COMPLETĂ

În această ordine de idei atragem atenția în primul rînd asupra materialelor de informare bibliografică ale I.D.T., care, în majoritatea lor, au o fizionomie nouă și scopuri modificate față de trecut. În categoria acestora intră noua *Revistă a sumarelor*, apoi *Catalogul cărților noi intrate în biblioteca I.D.T.* și diverse ghiduri de informare.

Bibliotecarului nu-i este indiferent ce volum de informații poate furniza în mod curent beneficiarilor. De regulă, fondul bibliotecii este mai restrîns decît cerințele cititorilor și, de aceea, aria informației nu se poate rezuma la colecțiile proprii. *Revista sumarelor*, elaborată și difuzată de I.D.T. de trei ori pe lună, îmbogățește substanțial mijloacele de informare ce stau la îndemîna bibliotecii, oferind, într-un timp record față de performanțele de pînă acum din țară, evidența exhaustivă a fondului principal de periodice de la I.D.T. Cele 14 serii ale revistei cuprind, în traducere românească, titlurile articolelor a peste 2.000 de reviste științifice și tehnice străine, care interesează pe specialiștii din toate ramurile economiei naționale și, în mod special, pe acei care se ocupă de problemele organizării științifice a activității întreprinderilor. Ele semnalează anual peste 160.000 de titluri de articole, fiecare purtînd indicolele corespunzător de clasificare zecimală. Solicitanții pot să se documenteze la sediul activității lor de bază fără deplasări inutile și pierdere de vreme; ulterior li se furnizează la cerere documentele pertinente. Materialele originale semnalate sînt puse la dispoziția solicitanților fie prin imprumut, fie sub o formă reproducă (foto, microfilm sau xerocopie). De asemenea, la I.D.T. pot fi comandate traduceri. *Catalogul cărților noi intrate în biblioteca I.D.T.* cuprinde descrierea analitică a fiecărei cărți.

Pe bibliotecari îi interesează în mod particular amănuntul că ambele publicații de informare citate sînt tipărite sub formă de fișe. Acestea pot fi decupate și inserate în catalogul sistematic al bibliotecii.

■ ÎN SPRIJINUL ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE

La manifestările științifice internaționale participanții se prezintă cu ultimele rezultate ale cercetărilor lor, din care se pot desprinde principalele orientări și tendințe

în știința și tehnica mondială. I.D.T. se străduiește să asigure informarea specialiștilor și pe această linie prin publicarea la fiecare două luni a unui *Ghid al congreselor, simpoziunilor, conferințelor și expozițiilor* ce urmează a fi organizate în toată lumea într-o perioadă viitoare. Primul număr al *Ghidului* care a apărut cuprinde peste 400 de informații privind manifestările menționate. Întrucît pe specialiștii noștri îi interesează în cel mai înalt grad și conținutul lucrărilor prezentate la manifestările științifice internaționale, ghidul cuprinde capitole speciale de informare, atît în legătură cu documentele manifestărilor științifice intrate în biblioteca I.D.T., cit și a celor care nu au intrat în I.D.T. Pentru acestea din urmă se indică adresa de unde pot fi procurate. Se oferă astfel o informare largă asupra unora dintre cele mai prețioase realizări ale științei și tehnicii mondiale.

I.D.T. publică un mare număr de materiale documentare în legătură cu organizarea științifică a activității întreprinderilor. Ele sînt integrate în diverse categorii: materiale de informare, culegeri de traduceri pe teme, ample sinteze documentare și referate de progrese. Tematica este variată și cuprinde: metode matematice folosite în conducerea și organizarea întreprinderilor, metode noi de programare și de urmărire operativă a producției, metode de determinare a mărimii optime a lotului și seriei de producție, sisteme de organizare a activității de desfacere etc.

I.D.T. primește numeroase solicitări de elaborare a unor bibliografii pe temele organizării științifice, pentru care a și publicat lucrări valoroase, dar acestea deseori nu sînt cunoscute de cei interesați. Specialiștii trebuie să știe că primul loc de informare al lor este propria întreprindere, în care scop organul de documentare și bibliotecă dispun, în majoritatea cazurilor, de mijloacele necesare. De aceea, este util ca bibliotecă să popularizeze aceste materiale.

■ AMPLIFICAREA ACȚIUNII DE INSTRUIRE ÎN DOMENIUL DOCUMENTĂRII ȘI BIBLIOTECONOMIEI

Orice progres în munca informațională se poate justifica numai atunci cînd are consecințe în îmbunătățirea activității economice a unităților care cheltuiesc fonduri materia-

le pentru achiziționarea literaturii tehnice. De aceea, începând din 1968, s-au luat măsuri pentru o substanțială amplificare a instruirii cadrelor de documentariști și bibliotecari tehnici. Pentru prima dată a fost difuzat programul anual al cursurilor de instruire organizate în diferite centre ale țării și care înglobează diferite forme: pentru bibliotecarii începători și avansați, pentru documentariști începători și avansați, pentru documentariști din domeniul literaturii de brevete etc. Faptul că numai în acest an s-au înscris la cursurile programate circa 1.200 de documentariști și bibliotecari tehnici din întreprinderi și institute dovedește că inițiativa institutului a fost bine primită. Trebuie însă atrasă atenția asupra unei deficiențe mai vechi, dar, din păcate, încă actuală: persoanelor instruite nu li se asigură peste tot stabilitatea și, am zice, considerația necesară la locul lor de muncă. Este greu de înțeles de ce aceiași conducători care aprobă scoaterea din producție și deplasarea pe 3—4 zile la cursuri de instruire a unui inginer cu documentarea sau a unui bibliotecar tehnic, îi schimbă pe aceștia cu multă ușurință de la locurile lor de muncă după ce s-au întors instruiți. Aceasta denotă nu numai lipsă de spirit gospodăresc, ci, mult mai mult, lipsă de prevedere, pentru că, văduvindu-se documentarea și biblioteca tehnică de personal pregătit, se închide în bună măsură canalul de acces la cunoașterea tehnicii noi.

Formele de material informațional pe care I.D.T. le lansează începând cu acest an, au, între altele, calitatea de a promova o informație activă, vie, în bibliotecile din întreprinderi și instituții. Pentru ca bibliotecarii să aibă posibilitatea de a oferi cititorilor materialele corespunzătoare cerințelor tehnicii moderne, ei trebuie să dispună de instrumente bibliografice adecvate, cât mai complete, ușor de mînuit și ținute la zi. Tocmai acestor deziderate le vin în întâmpinare publicațiile institutului nostru. Pentru a fi folosite cu cât mai mare eficacitate, I.D.T. publică concomitent caiete metodologice, care conțin îndrumări practice pentru munca de documentare și pentru activitatea bibliotecilor tehnice.

Acest ansamblu de măsuri urmărește ridicarea eficienței muncii de informare și a bibliotecilor. I.D.T. așteaptă cu interes păreri și sugestii din partea beneficiarilor și a bibliotecarilor din bibliotecile publice și tehnice.

ing. Erich ADLER
Institutul central de documentare tehnică

CUI FOLOSEȘTE AUTONOMIA BIBLIOTECARĂ ?

Discuție organizată la Brașov cu :
Cecilia Bădescu — bibliograf principal la Biblioteca Institutului pedagogic, Pavel Binder — bibliotecar șef la Biblioteca municipală, Ilie Moruș — directorul Bibliotecii municipale, Aurel Negruțiu — directorul Bibliotecii centrale a Institutului politehnic.

Cooperarea între biblioteci devine, într-o măsură tot mai mare, o necesitate. O reclamă cerințele de informare ale cititorului și ale cercetătorului modern, o impun sarcinile de perfecționare continuă a muncii în toate sectoarele și de valorificare eficientă a resurselor umane și materiale.

Curentul de opinie este creat. „Granițele” dintre biblioteci s-au dovedit a fi anacronice și dăunătoare funcției primordiale a bibliotecii — aceea de a răspunde cu promptitudine cererilor formulate de către cititori. Reglementarea achizițiilor, îmbunătățirea activității de informare, economisirea timpului cititorului etc. devin, din ce în ce mai mult, din probleme rezolvabile în cercul îngust al fiecărei biblioteci în parte, preocupări care trebuie să fie soluționate la nivelul rețelelor. Aceasta vizează și reconsiderarea unor principii care diriguesc sistemul de biblioteci în ansamblul său.

În centre universitare mari ca Iași, Cluj, s-au încheiat forme ale cooperării între biblioteci. În numeroase localități lucrurile se află în faza talonărilor, a concretizării propunerilor. Pentru dezbaterea celor vor avea loc între bibliotecarii din orașul Brașov în legătură cu unul dintre aspectele acestei probleme — colaborarea în ceea ce privește informarea — intervențiile consemnate în continuare pot fi socotite drept o prefață.

*

Rep.: Care sînt preocupările bibliotecarilor braşoveni în domeniul informării?

Aurel Negruţiu: Colectivul Bibliotecii Institutului politehnic elaborează un **Buletin de informare** — lunar, cu două serii (prima — mecanică şi construcţii de maşini, şi a doua — silvicultură, industria lemnului) şi un **Buletin bibliografic trimestrial**, care reprezintă creşterea colecţiilor bibliotecii. Acesta din urmă consemnează, o dată pe an, toate revistele tehnice şi toate standardele de stat intrate în bibliotecile din Braşov.

Pavel Binder: Biblioteca noastră realizează bibliografii la cerere din diferite domenii ale cunoaşterii, răspunzînd astfel numeroaselor solicitări ale cititorilor. Multe dintre aceste bibliografii rămîn însă în manuscris, posibilităţile pe care le avem pentru multiplicare sînt foarte reduse. Scoatem de asemenea un buletin lunar de **creştere a colecţiilor** care stă la dispoziţia cititorilor în secţiile bibliotecii. Tot pentru cititori întocmim şi un fişier al recenziilor, aranjat după autori.

Ilie Moruş: Aceasta este doar una dintre faţetele activităţii de informare care se desfăşoară la biblioteca noastră. Există începuturi promiţătoare şi în direcţia informării ştiinţifice.

Pavel Binder: O să amintesc fişierul bibliografic local care consemnează, în ordinea clasificării zecimale, toate materialele apărute pe teritoriul Braşovului. Apoi, o bibliografie a materialelor referitoare la localităţile care făceau parte din fosta regiune Braşov (fişele pot fi utilizate la întocmirea unor monografii ale localităţilor respective). Două lucrări pe care le socotim utile cercetătorilor sînt **Fişierul oamenilor de seamă** care au trăit pe teritoriul fostei regiuni Braşov şi **Ghidul bibliotecilor** de pe acelaşi teritoriu (scurt istoric, descrierea fondurilor).

În curs de elaborare este **Catalogul cumulativ al cărţilor vechi şi rare**. Intenţionăm să trecem la elaborarea unor bibliografii analitice ale publicaţiilor locale (de pildă, revista **Ţara Birsei** — apărută între anii 1929—1938).

Cecilia Bădulescu: Materialele bibliografice elaborate de Biblioteca Institutului pedagogic se întocmesc numai la cerere. Colaborăm cu I.P.C.D.-ul şi încercăm să ajutăm această bibliotecă mică, la care lucrează un singur salariat. De aceea, noi nu ne ocupăm numai de studenţii şi de profesorii de la institutul nostru, ci deschidem porţile tuturor cadrelor didactice din oraşul şi judeţul Braşov.

Rep.: Aţi remarcat paralelisme în elaborarea materialelor de informare — la nivelul oraşului Braşov?

Aurel Negruţiu: Dacă sînt paralelisme? S-ar părea că, pe alocuri, da. Lucrurile se vor schimba în viitor, după apariţia cataloagelor colective pe ramuri de activitate. În Braşov apar vreo 15—20 de buletine lunare sau trimestriale, în care diferitele întreprinderi, instituţii, institute de cercetări semnalează noile achiziţii — cărţi sau periodice. Desigur, dacă însem seama de faptul că, de pildă, în **Buletinul de semnalare** al institutului nostru sînt cuprinse cele aproximativ 500 de periodice care intră la noi, iar celelalte întreprinderi şi instituţii semnalează în publicaţiile lor şi pe acestea şi încă alte câteva sute de titluri, se creează impresia unei munci ineficente, în paralel. Am căutat soluţii. O astfel de iniţiativă este **convenţia** pe care am stabilit-o cu întreprinderile de pe raza oraşului Braşov în anul 1965, pentru colaborare în elaborarea instrumentelor de informare. În anul 1967, au avut loc două întâlniri de lucru ale colectivului nostru cu colegii din întreprinderi, în scopul stabilirii unei metodei comune de lucru. Din păcate, aceste iniţiative s-au pierdut pe drum. Cauzele ar fi mai multe. O să încerc să le concentrez în câteva, pe care le consider principale:

1. Întreprinderile nu ne semnalează operativ materialele pe care le primesc. Noi aflăm despre acestea abia după ce apar **buletinele** diferitelor biblioteci. Totodată, în unele întreprinderi s-a încetăţenit practica potrivit căreia un material, o revistă, o traducere, nu este împrumutat în afara întreprinderii decît după ce s-a învechit. Şi, cum noi nu putem risca să privim cadrele didactice şi studenţii de cunoaşterea nouităţilor pe plan mondial în domeniile pe care le studiază, ne-am văzut obligaţi să ne gospodărim, în continuare, singuri, fără să contăm pe ajutoare din afară.

2. Apoi, în repetate rînduri, întreprinderile ne-au dat fişele de semnalare — atunci cînd au făcut aceasta — cu întîrziere mare şi, uneori, prost întocmite. Gîndiţi-vă că, în condiţiile aşa-zisei colaborări, unele materiale erau semnalate cu cîteva luni întîrziere, pe cînd, numai cu forţele bibliotecii noastre, acestea se realizează în cel mult 20 de zile.

3. Nu am reuşit să ajungem cu colectivele din întreprinderi la o metodologie unică în ceea ce priveşte elaborarea materialelor de informare. Mi s-a şi argumentat în repetate rînduri că interesele noastre, în pri-

mul rind didactice, nu pot să coincidă cu cele practice, de soluționare imediată, ale întreprinderilor. Nu sînt de loc convinge de justetea acestei concepții. Este vorba de o anumită optică, pe care, însă, n-am izbutit s-o înlăturăm. Așa că, în momentul de față, fiecare tratează, bujia, să zicem, într-un mod cit mai „personal”. Este desigur aberant ca un articol despre bujie să fie semnalat în 15 locuri în același timp, să se cheltuiască de 15 ori forțe prețioase, care ar putea fi folosite mult mai economicos pentru cuprinderea unei arii tematice cit mai întinse.

4. Un lucru care ține nu atit de noi cit de felul în care este înțeleasă și apreciată pe linie administrativă munca noastră și această problemă a colaborării în domeniul informării, este faptul că sîntem lipsiți de niște elementare mijloace de comunicare. Iată, de pildă, serviciului nostru de informare și documentare i s-a desființat telefonul, deși, eu socot că ar trebui să fie dotat chiar cu telex.

Cecilia Bădulescu: Nici biblioteca noastră nu are telefon.

Rep.: De ce?

Aurel Negruțiu: Mi s-a spus că nu este prevăzut în nomenclator. Cum să comunicăm cu celelalte biblioteci? Nu putem să umblăm toată ziua pe drumuri. Și apoi, nici vizitele pe care le facem la întreprinderi nu sînt o soluție. Sînt necesare altele aprobări și parlamentări pînă să poți intra, încit mai bine te lipsești. Ar trebui ca din partea conducerilor întreprinderilor să existe mai multă înțelegere în acest sens.

Cecilia Bădulescu: La biblioteca noastră, aproape că nu se poate vorbi de paralelism cu biblioteca I.P.C.D.-ului. Nici în privința achizițiilor, nici a elaborării materialelor de informare. Ar fi însă necesar să ne folosim mai bine forțele, să colaborăm mai intens. În raza acestei colaborări ar trebui să includem și biblioteca municipală. Noi nu cunoaștem bibliografiile pe care le întoarnă Biblioteca municipală Brașov și nici aceasta nu cunoaște materialele noastre. O coordonare în această direcție este necesară.

Rep.: Spueam și mai înainte că în discuția de față intenționăm doar să atragem atenția bibliotecarilor brașoveni asupra activității de informare și documentare, în sensul lărgirii și a îmbunătățirii ei. De aceea, nu intrăm

în detalii și nici nu ne propunem să dăm soluții definitive. Am vrea însă ca, în câteva cuvinte, să ne comunicăm părerea dv. Cu câteva numere *) în urmă, în revista noastră a fost avansată ideea constituirii, la nivelul orașului Timișoara, a unei comisii a bibliotecilor care, printre altele, să coordoneze și activitatea de informare și documentare desfășurată pe raza orașului. Ce părere aveți, în ce măsură o asemenea propunere ar fi utilă și realizabilă și pentru bibliotecile din Brașov?

Aurel Negruțiu: Indiferent dacă se va numi comisie a bibliotecilor sau altfel, este foarte bine ca un asemenea for să existe. Important este ca să fie investită cu puteri care să-i justifice existența și s-o facă, într-adevăr, utilă. Pentru că, în momentul în care se va limita la a da consultații și recomandări... Este necesar un act normativ care să reglementeze aceste forme de colaborare, bibliotecile care au încheiat convenții între ele să le respecte.

Pavel Binder: Sigur, că da, să nu ne amăgim cu fraze frumoase. Și nici să nu ne luăm în sarcină angajamente de care nu ne vom putea ține. Totul trebuie să fie bine chibzuit. Să ținem cont de forțele de care dispunem, de perspective...

Rep.: Și de cerințele publicului cititor, nu? Cu ce oredeti că ar trebui să se înceapă?

Ilie Moruș: Cu o delimitare a sarcinilor, care să excludă paralelismele — risipa de forțe. Această împărțire ar trebui, cred, să vizeze două sectoare principale (precizez că mă refer la activitatea de informare la nivelul orașului, colaborarea stabilită între biblioteci pe plan central este o altă problemă, în cadrul căreia fiecare dintre instituțiile noastre își îndeplinește obligațiile care-i revin):

— informarea și documentarea în direcția disciplinelor umanistice, dirijată de către Biblioteca municipală Brașov;

— informarea și documentarea în problemele tehnice — coordonată de către Biblioteca Institutului politehnic.

*) Iariculescu, Mihai. *Funcționalitate și coordonare în activitatea bibliotecilor din orașul Timișoara*. În: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 12, dec 1967, p. 721.

Una dintre problemele care se cer în primul rînd reglementate este aceea a informării reciproce între bibliotecii asupra preocupărilor lor. Ca să putem colabora, ca să putem coordona activitatea, ar trebui să cunoaştem, în primul rînd, care ne sînt preocupările. Or, deocamdată, aceasta se face cu totul sporadic.

Pavel Binder: În condițiile folosirii raționale a forțelor, s-ar putea acoperi unele lacune mari. Vă dau un singur exemplu: Brașovul, care se afirmă tot mai mult ca oraș turistic pe plan internațional, este lipsit de niște mijloace elementare de informare turistică. Biblioteca noastră este obligată să refuze adesea solicitările venite din partea unor turiști străini, pentru că nu deține ghiduri, materiale informative etc. Cele existente la filiala județeană O.N.T. sînt cu totul insuficiente. Dar inexistența unei monografii a orașului? Oare cît timp trebuie să mai treacă pînă la elaborarea ei?

Ilie Moruș: Reglementarea modului în care se desfășoară activitatea de informare și documentare depinde în bună măsură de rezolvarea altor probleme de care aceasta este determinată și cu care este în strînsă corelație. Trebuie să pornim de la principiul că avem datoria să venim cît mai mult în ajutorul publicului cititor. De aceea, socot că trebuie să se revizuiască orariile unor biblioteci, ale bibliotecilor tehnice din unele întreprinderi, în primul rînd, care sînt practic deschise mai ales în timpul cît salariatiții se află în producție.

Aurel Negruțiu: Cred că ar trebui să se ia măsuri pentru ca aceste biblioteci să devină în mai mare măsură accesibile publicului cititor.

Ilie Moruș: Ar fi vorba apoi despre o mai bună amplasare a bibliotecilor pe raza orașului, a creării de filiale ale bibliotecii municipale în cantierele noi, care ar apropia cartea de locuitori și ar descongiona poarte și biblioteca municipală, care ar putea să concentreze mai multe forțe la activitatea de informare. Apoi, cooperarea în do-

meniul achizițiilor și evitarea paralelismelor în această direcție, descongionarea de balast a depozitelor, simplificarea formalităților de casare și scoatere a publicațiilor (în acest sens, cred că directorii de biblioteci ar trebui să se bucure de mai mult credit din partea Fondului de stat al cărții) sînt, de asemenea, probleme care se cer rezolvate. La acestea, adaug necesitatea de a se preciza sarcinile fundamentale ale bibliotecilor municipale și răspunderile care le revin pe linia informării și de a se coordona activitatea de informare și documentare pe plan central.

Cele spuse pînă acum relevă, în afara unor aspecte interesante ale muncii de informare și documentare în orașul Brașov și a unor inițiative laudabile, destule carențe a căror cauză principală este insuficienta organizare și slaba coordonare a acestei activități (provenite dintr-o optică greșită potrivit căreia fiecare bibliotecă se socotește, mai mult sau mai puțin, o instituție autonomă, care se gospodărește singură). Falsele granițe ridicate între biblioteci, indiferent de rețeaua căreia îi aparțin, nu folosesc nimănui. Ele constituie o frînă serioasă adusă muncii de cercetare. Este necesară o regrupare a forțelor, este nevoie de o cercetare atentă a posibilităților existente pentru a se îmbunătăți condițiile oferite cititorului, cercetătorului — unicul beneficiar al tuturor strădaniilor depuse în biblioteci.

*Masă rotundă realizată de
Beatrice ARION*

CIRCULAȚIA

CĂRȚII NOI

ÎN

BIBLIOTECILE

COMUNALE

Ancheta pe această temă, efectuată de noi în bibliotecile din comunele Mîndra (județul Brașov), Posești (județul Prahova) și Nehoiu (județul Buzău), a urmărit circulația cărților intrate în perioada 1 octombrie 1966—31 decembrie 1967, așa cum este reflectată în fișele cititorilor într-un interval de timp identic (anul 1967 și primul trimestru al anului 1968)*). Datele rezultate din anchetă ne-au pus în față numeroase probleme legate de completarea colecțiilor și de propaganda cărții, din care vom menționa doar câteva.

1. — CIRCULAȚIA CĂRȚILOR NOI ȘI ORIENTAREA ACHIZIȚIILOR

Pentru a avea o imagine asupra modului cum au fost valorificate în bibliotecile respective titlurile nou intrate, prezentăm un tabel al circulației acestora, pe grupe de intensitate, în procente față de totalul titlurilor achiziționate în perioada analizată (vezi Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Împrospătarea continuă a colecțiilor de publicații asigură bibliotecilor publice baza pentru dezvoltarea activității și le dă posibilitatea de a se menține în actualitate. Cartea nou intrată este un factor esențial în creșterea intereselor de lectură ale cititorilor. Ea aduce prin sine fluxul nou al culturii și, alături de valorile pertinente aflate în fondul de publicații, întregeste profilul colecțiilor și sporește eficiența informațională și educativă a bibliotecii.

Adeziunea cititorilor spre cartea nouă reflectă interesul lor de a asimila valorile culturale cele mai recente, de a fi la curent cu ultimele apariții din producția editorială. Satisfacerea cerințelor diferitelor categorii de cititori și menținerea colecțiilor bibliotecii în pas cu noul se află astfel în directă dependență de completarea fondului de publicații.

Analiza circulației cărților noi în bibliotecile publice permite verificarea calitativă a procesului de completare. Ea oferă date deosebit de interesante, din care reiese în ce măsură noile achiziții au ținut seamă de cerințele de lectură ale cititorilor, de componența tematică a fondului, de profilul bibliotecii și de specificul social-economic al localității. Felul în care s-a desfășurat circulația arată cu precizie dacă fiecare carte nou intrată în bibliotecă și-a găsit cititorul, dacă alocațiile bugetare destinate achiziționării au fost eficient investite.

Intensitatea circulației	Biblioteca comună		
	Mîndra	Posești	Nehoiu
fără circulație	13,2	32,6	48,3
1—2 ori	25,6	34,0	31,9
3—5 ori	25,6	19,2	12,9
6—10 ori	22,5	10,1	5,2
11—15 ori	8,7	1,8	0,9
peste 15 ori	4,4	2,3	0,8

Dintre titlurile fără circulație, al căror procent, așa cum ne arată tabelul, diferă de la o bibliotecă la alta, 6 au intrat în toate bibliotecile, dar nu au circulat (T. Maio-

*) Am ținut seama de faptul că intrările de cărți au loc de cîteva ori în decursul unui trimestru, iar o parte chiar spre sfîrșitul acestuia. De aceea, cercetarea fișelor de cititori a fost decalată cu un trimestru, interval în care biblioteca a avut timpul necesar să prelucreze cărțile noi și apoi să le elibereze cititorilor. În comuna Nehoiu, s-a analizat circulația cărților intrate în perioada 1 octombrie 1966—1 octombrie 1967 (deci, un an), iar fișele de cititori din perioada 1 ianuarie 1967—31 decembrie 1967 (deci, tot un an). În celelalte comune, s-au analizat circulația și fișele de cititori dintr-o perioadă de un an și trei luni.

rescu. *Din „Critice“*; G. Călinescu. *Studii și comunicări*; T. Ursu. *Foaia de parcurs*; M. Dobrescu. *Critica și autocritica*). Alte 73 de titluri nu au circulat în două din cele trei biblioteci în care au intrat. Iată câteva exemple: *Gudruna*; P. Georgescu. *Poliivalența necesară. Asociații și disociații*; O. Georgescu. *Peisaje pontice*; G. Enescu. *Logică și adevăr*; N. Doniță. *Peste 2 milioane de specii vegetale și animale. De ce?*; T. Bușecan. *Paranteze*; M. Bleahu. *Flori de piatră*; D. Andreescu. *Pe itinerare cosmice*; V. Tufescu. *Torenții*; G. Ramos. *Uieși seci*; E. Piscator. *Teatrul politic* etc. Majoritatea lor sînt lucrări valoroase, însă ele depășesc gradul de pregătire a cititorilor comunei și nu prezintă interes pentru aceștia.

Există apoi titluri care au intrat în toate bibliotecile sau numai în două dintre ele, dar într-o comună nu au circulat, pe cînd în celelalte au fost solicitate de către cititori (vezi *Tablelul nr. 2*).

Referindu-ne, în general, la titlurile care nu au circulat, desprindem câteva observații.

O parte este formată din lucrările aflate în fondul de referință, care au fost consultate în bibliotecă, fără să fie înregistrate ca împrumuturi. Cu toate că aceste lucrări sînt consemnate în categoria aceluia „fără

circulație”, este firesc ca ele să se găsească în biblioteci și de aceea nu trebuie considerate ca o achiziție greșită.

În bibliotecile menționate, au intrat însă și lucrări despre a căror achiziționare greșită nu mai încapе îndoiială. De ce erau necesare lucrările: Bărbaț, B. *Transformatoare de joasă tensiune*; Cadajus, D. *Construcții de radio*; Nedelcu, P. *Lichidarea rebuturilor* (în Posești); Radu, M. *Semiconductorii* (în Posești și în Nehoiu); Hogeș, D. și Marinaș, M. *Conducerea automobilului* (în Nehoiu); Bădina, O. *Cercetarea sociologică concretă* (în Mîndra).

Nu au circulat unele lucrări de critică literară și din literatura universală, în special cele ale scriitorilor mai puțin cunoscuți. O altă parte din titlurile fără circulație este reprezentată de producțiile literare noi, asupra cărora critica literară încă nu s-a pronunțat și despre a căror valoare nu au luat cunoștință nici cititorii, nici bibliotecarii, din lipsa instrumentelor de informare. Au fost depistate și anumite cărți valoroase, care prezintă interes pentru cititori și ar fi circulat dacă aceștia ar fi știut că există în bibliotecă, deci dacă le-ar fi fost recomandate de către bibliotecari.

Tablelul nr. 2

Autorul și titlul cărții	Mîndra		Posești		Nehoiu	
	Nr. de exemplare	A circulat de ... ori	Nr. de exemplare	A circulat de ... ori	Nr. de exemplare	A circulat de ... ori
Bath, C. <i>Tricolaje de mină</i> .	—	—	1	6	1	—
Bleahu, M. <i>Flori de piatră</i> .	1	2	1	—	1	—
Ehrenburg, I. <i>Oameni, ani, viață</i> . Vol. 2.	1	—	1	2	2	—
Goga, O. <i>Cinzece fără țară</i> . Vol. 2.	1	—	1	2	1	—
Maiorescu T. <i>Critice</i> .	—	—	1	6	2	—
<i>Noi la '77</i> .	1	4	1	—	1	—
Popovici, B. <i>Organizarea și retribuirea muncii în C.A.P.</i>	1	1	6	8	7	—
Rolland, R. <i>Pierre și Luce</i> .	1	—	1	9	—	—
Todericiu, D. <i>Popul lui Noe</i> .	1	4	—	—	1	—
Toma, E. <i>Descifrarea curcubeului</i> .	1	3	1	—	1	—
Tufescu, V. <i>Torenții</i> .	1	4	1	—	1	—
Ursu, Horia. <i>Avram Iancu</i> .	1	3	1	—	1	—

Unele titluri din domeniul agrozootehnicii, care se adresează cadrelor cu pregătire superioară, nu au fost valorificate (*Tratat de fitopatologie agricolă*. Vol. 1; Bîlteanu G. *Manualul inginerului agronom*; Constantinescu, N. *Pomicultura*. Vol. 1 ș.a.), iar altele, de nivel profesional sau tratind despre organizarea activității în cooperativele agricole de producție, nu au fost recomandate de către bibliotecari (de pildă: Cazacu, V. *Cointeresarea materială*; Dinescu, S. *Ingrășarea taurinelor*; Dobrovici, S. *Organizarea și retribuirea muncii în C.A.P.*; Florescu, St. *Întrebări și răspunsuri privind irigarea culturilor*; Mihăescu, O. *Măsuri sanitare veterinare*).

Tabulul nr. 1 ne arată că există un procent ridicat de titluri cu o circulație redusă (1—2 ori sau 3—5 ori), care, laolaltă cu cele fără circulație, reprezintă mai mult de două treimi din numărul titlurilor nou intrate în cele trei biblioteci. Cota medie optimă a circulației unui titlu (pe care o considerăm că se situează în intervalul de 6—10 circuite**) este atinsă și depășită în comuna Mîndra cu 35,6 la sută din totalul titlurilor intrate, în Posești de 14,2 la sută din titluri, iar în Nehoiu de numai 6,9 la sută din titluri. Peste cota medie de circulație se situează mai ales cărțile pentru copii, unele dintre acestea depășind chiar nivelul maxim de 15 circuite în perioada analizată. De altfel, elevii formează categoria de cititori care, dacă ținem seama de proporția ce o reprezintă față de celelalte categorii de cititori, a citit în cea mai mare măsură cărțile cu o circulație de peste 6 ori, în timp ce grupele celelalte de cititori au împrumutat în special din titlurile cu o circulație redusă. Acest fapt dovedește că circulația titlurilor noi este mult influențată de preocupările și de timpul pentru lectură al diferitelor grupe de cititori. În mod normal, intensitatea circulației cărților care se adresează elevilor, fie pentru lectura recomandată de școală, fie pentru lectura distractivă, va fi mai mare decât în cazul literaturii „pentru adulți”. Nivelul maxim de circulație al acesteia din urmă va fi atins sau depășit numai rareori, de către lucrările deosebit de valoroase sau de către cele care, fără a fi prea valoroase, cunosc o mare solicitare.

** Dacă avem în vedere că, la o durată a împrumutului de o lună, o carte poate înregistra 12 circuite într-un an, iar intrările periodice de cărți se întind pe întregul an, media de circulație va fi de 6 ori într-un an sau între 6 și 10 ori în decurs de 15 luni.

Analiza intensității circulației cărților noi a scos la iveală o seamă de factori de care trebuie să se țină seama la completarea colecțiilor. Dacă nu vrem ca bibliotecile comunale să-și umple depozitele cu publicații inutile și să-și irosească alocațiile pentru cărți care nu vor părăsi niciodată raftul, este necesar să se studieze preferințele cititorilor și să se țină seama de interesele lor de lectură.

2. — INTENSITATEA CIRCULAȚIEI ȘI PERIODICITATEA ACHIZIȚIILOR

În mod normal, intensitatea circulației se află în raport direct proporțional cu timpul de circulație, atunci când există o concordanță între interesele și cerințele de lectură ale cititorilor și colecțiile bibliotecii. Gradul de solicitare pentru cartea nouă este, firește, mai mare decât pentru cărțile mai vechi, care, la timpul lor, când intraseră în bibliotecă și erau considerate noi, au fost împrumutate de către cititori. Faptul se explică nu numai prin noutatea ce o aduc aceste cărți, ci și prin necesitatea înlocuirii unor volume uzate sau deteriorate datorită circulației cu altele recent reeditate.

Ritmicitatea în completare asigură bibliotecii posibilitatea acoperirii cu noutăți a nevoilor de lectură și de informare ale cititorilor și o mai intensă folosire, în timp, a cărților nou intrate. În linii generale, datele din cele trei biblioteci relevă acest fapt; indicele de circulație a titlurilor se micșorează pe măsură ce scade timpul efectiv pe care l-au avut la dispoziție pentru circulație.

În bibliotecile vizate, împrumutarea colecțiilor a avut loc periodic, în special prin achiziții de la colecturile bibliotecilor. La biblioteca comună Posești, intrările de cărți au avut loc lunar, în jurul aceleiași date, iar la biblioteca comună Nehoiu, aproape lunar, la diferite date. Accasta din urmă a achiziționat din fonduri extrabugetare și un număr de 368 de volume de la librăria din localitate. Trimestrial, aceste biblioteci au primit de la colectură un număr aproape egal de volume; numai la biblioteca comună Mîndra, intrările au fost inegale; în trimestrul IV/1966 au intrat 152 de volume, în același trimestru al anului următor — 220 de volume, iar în fiecare din celelalte trimestre — sub 100 de volume.

Analiza intensității circulației titlurilor în funcție de perioada în care au fost achiziționate și de timpul lor de circulație relevă câteva aspecte interesante pentru aprecierea calității completării colecțiilor, și anume:

— nu au circulat o seamă de titluri, intrate în primul trimestru al perioadei analizate, care aveau în față un timp de circulație de un an. Astfel, la Mândra 9 la sută, la Posești 37 la sută și la Nehoiu 53 la sută din titlurile intrate nu au circulat. Cauzele rezidă în special în alegerea greșită a titlurilor și în lipsa informării bibliotecarilor asupra noilor apariții editoriale, precum și în nerespectarea precomenzilor făcute de bibliotecari;

— nu au circulat o parte din lucrările intrate în ultimul trimestru al perioadei analizate (în Mândra — 19 la sută, Posești — 38 la sută și Nehoiu — 54 la sută din titlurile intrate). Chiar dacă timpul efectiv posibil de circulație al acestor titluri era mai redus decât al celor intrate în trimestrele anterioare, considerăm că nu pe seama acestui factor trebuie pusă lipsa de solicitare din partea cititorilor. Dacă titlurile noi ar fi fost alese pe potrivă intereselor cititorilor sau unele dintre ele ar fi fost popularizate din timp, s-ar fi găsit în decurs de trei luni cel puțin câte un cititor pentru fiecare. Faptul că o parte din titlurile intrate în aceeași perioadă au fost solicitate și unele au înregistrat o circulație cu mult mai mare decât cele intrate chiar cu un an în urmă demonstrează temeinicia afirmației anterioare.

3. — CIRCULAȚIA CĂRȚII NOI ȘI EFICIENȚA ACTIVITĂȚII BIBLIOTECII

Viteza de circulație a unor titluri, care într-o bibliotecă au fost des solicitate, a fost anihilată în alte comune de scoaterea lor din circuit de către cititorii cu o lectură întâmplătoare. Este cazul cel mai des întâlnit la biblioteca comunală Nehoiu, unde numărul cititorilor cu o singură carte împrumutată în decurs de un an este foarte mare. Mulți dintre aceștia au împrumutat la începutul anului o carte nouă și au înapoiat-o după trecerea multor luni sau chiar a unui an. Respectarea termenului de împrumut devine o condiție sine qua non pentru asigurarea unei circulații optime a cărților solicitate. Se impune ca bibliotecarii să dovedească mai multă exigență față de restanțieri, pentru redarea în circuit a acestor cărți.

Legat de aspectul calitativ al muncii de completare, analiza circulației cărților noi aduce în atenție și raportul dintre numărul de titluri și numărul de exemplare achiziționate. Există situații când unele titluri mult solicitate de cititori nu au fost acoperite cu un număr suficient de exemplare (de pildă,

în comuna Mândra, lucrările într-un singur exemplar au circulat: Almaș, D. *Fata de la Cozia* — 21 de ori; Utan, T. *Isprăvile lui Ciopârțilă* — 20 de ori; Miorița. *Balade populare* — 17 ori; în Posești: Christie, A. *Zece negri mititei* — 17 ori; Agirbiceanu, I. *Giocirția* — 12 ori etc.). Rezultatul acestei oarecâte a completării (ale cărei cauze se află cel mai adesea în tirajele insuficiente sau în distribuirea lor inechitabilă) este uzura rapidă a cărților respective, scoaterea lor timpurie din circulație. În același timp, înținim și titluri puțin solicitate, care au fost achiziționate într-un număr prea mare de exemplare. Raportul dintre numărul de titluri și numărul de exemplare ne relevă deosebirile dintre cele trei biblioteci. Astfel, în Mândra revine un dublet la 17 titluri, în Posești la 9 titluri, iar în Nehoiu la 2,5 titluri. Proportia în care a fost achiziționat un număr de exemplare dintr-un titlu este distonantă în bibliotecile amintite. Dincolo de semnificația acestor cifre, sînt interesante câteva exemplificări. Cităm câteva titluri de cărți fără circulație, care au fost achiziționate în mai multe exemplare la biblioteca comunală Nehoiu: Ciocoiu, F. *Organizarea și retribuarea muncii în C.A.P.* (7 ex.); Mărgineanu, P. *Ceasul lucid al amiezii* (4 ex.); Oprescu, G. *Pămîntul corp cereșc* (4 ex.); Păcurariu, Fr., *Scritori latino-americani* (4 ex.); Ramos, G. *Uiești seci* (3 ex.) ș.a. Există apoi titluri achiziționate în mai multe exemplare în una din cele trei biblioteci, însă din care, în celelalte, nu a intrat nici un exemplar, și titluri al căror număr de dublete corespunde solicitării efective, de pildă: Caragiale, I. L. *Momente și schițe* (6 exemplare, cu o circulație de 29 de ori); Creangă, Ion. *Amintiri din copilărie* (5 ex. — 20 de ori); Coșbuc, G. *Fire de tort* (4 ex. — 17 ori) și Sadoveanu, M. *Ballagul* (5 ex. — 16 ori).

Concluziile care se conturează vizează necesitatea orientării juste a achizițiilor spre alegerea lucrărilor ce corespund cerințelor cititorilor și spre stabilirea unui raport judicios între solicitarea unui titlu și numărul de exemplare care trebuie achiziționate. Intensitatea circulației se realizează numai atunci cînd completarea respectă aceste cerințe și este conjugată cu o susținută activitate de recomandare și de propagandă a cărții.

Deosebirile dintre cele trei biblioteci sub raportul circulației cărții noi s-au conturat parțial prin cifrele și exemplele prezentate mai sus. Evident că aceste deosebiri nu pot fi desprinse de întreaga conjunctură a activității bibliotecilor respective, de mărimea și componența fondurilor lor de publicații, de publicul cititor. Ne vom opri doar la analiza câtorva indici pentru a completa datele de mai sus (vezi Tabelul nr. 3).

I n d i c i	Mindra	Posești	Nehoiu
— de lectură (nr. volume/cititor)	11,0	15,0	7,9
— de circulație a întregului fond în perioada analizată	3,5	1,4	1,4
— de înnoire a colecțiilor bibliotecii (în %)			
$\left(\frac{\text{nr. vol. intrate}}{\text{nr. vol. existente}} \cdot 100 \right)$	21,7	12,8	12,4
— de circulație a cărților din fondul existent până la 1 octombrie 1966	3,1	1,3	1,5
— de circulație a cărților nou intrate după 1 octombrie 1966	4,7	2,3	1,1
— gradul de abatere a circulației cărții noi de la indicele de circulație a întregului fond (= 100)	+ 34,0	+ 43,0	- 22,0

În legătură cu indicii din *Tabelul nr. 3*, sînt necesare cîteva precizări :

1) Fondul de publicații al bibliotecii comunale Mindra este de aproape trei ori mai mic decît în celelalte două biblioteci. De aceea, realizarea unui indice de lectură de 11 volume/cititor (superior față de biblioteca comunală Nehoiu și inferior față de biblioteca comunală Posești) se leagă în mod obiectiv de un număr mai mic de cititori și de o circulație mai intensă decît în celelalte biblioteci.

2) La biblioteca comunală Posești, unde există cel mai mare indice de lectură, s-a înregistrat un indice de circulație general mai mic decît în Mindra, deoarece fondul de publicații este cu mult mai mare.

3) Indicele de circulație de 1,4 înregistrat la biblioteca comunală Nehoiu (cu un fond de carte aproape egal cu al bibliotecii comunale Posești) nu este rezultatul unei lecturi intense a cititorilor, ci se explică prin numărul mare de cititori însoriși (unii formal), dintre care mulți au împrumutat doar 1—2 cărți în decursul unui an.

După cum se poate observa, raportul între numărul cărților nou intrate și fondul existent înainte de perioada analizată este procentual diferit. În cifre absolute, la 10 volume nou intrate revin: în Nehoiu, 78 de volume din fondul existent, în Posești, 77 de volume, iar în Mindra, numai 46 de volume. Dacă ținem seama de acest raport și de interesul pe care îl prezintă pentru cititori cartea nou intrată, era firesc ca indicele de circulație al cărții noi să fie mai ridicat în comuna Mindra decît în celelalte comune. Tabelul de mai sus ne arată că: în comuna Mindra, s-a înregistrat o circulație a cărții noi de 34 de procente în plus față

de circulația întregului fond; în Posești, cu 43 de procente în plus (fapt explicabil, dacă avem în vedere indicele de lectură ridicat), iar în Nehoiu (cu cel mai scăzut indice de lectură), circulația fondului de carte nouă este cu 22 de procente sub indicele general de circulație. Se vedește astfel că, în această bibliotecă, slaba circulație a cărții noi nu se datorește unor cauze accidentale sau numai curenților completării, ci și lipsurilor existente în activitatea bibliotecii, formalismului în înscrierea cititorilor și, în general, volumului redus al lecturii acestora.

Deși, așa cum a reieșit, în comuna Mindra s-a înregistrat cel mai mic procent de cărți noi fără circulație și cel mai ridicat procent de titluri care au circulat intens, iar în comuna Posești, unde — dacă ținem seama de mărimea fondului de publicații — cartea nouă a fost valorificată relativ mai mult decît în comuna Mindra, aceste rezultate nu reflectă o activitate deosebită de popularizare.

Putem afirma că circulația cărții noi se datorește, în cea mai mare măsură, interesului pe care aceasta îl prezintă pentru cititori. O simplă lectură a notațiilor din registrul de activitate arată o anumită rutină în organizarea popularizării cărții, repetarea aceluiași teme și titluri. În general, popularizarea se limitează numai la afișarea unor liste sau la organizarea rafturilor de cărți noi și numai sporadic apare o astfel de carte în vreuna din manifestările de masă organizate de bibliotecă. Lipsa unui sistem de evidență și de urmărire a circulației cărților noi face imposibilă cunoașterea de către bibliotecari a măsurii în care acestea

sînt solicitate. Introducerea fișei cărții ar permite înlăturarea multora din lipsurile semnalate și ar oferi bibliotecarilor un instrument pe cît de util, pe atît de necesar studierii circulației cărții și corințelor cititorilor.

Bibliotecile publice au caracter enciclopedic și prin aceasta se înțelege că fondul de publicații trebuie să cuprindă ansamblul cunoștințelor, al culturii, al literaturii, adică trebuie să formeze o *colecție* (și nu o adunare întâmplătoare de cărți). În cadrul colecției, fiecare domeniu trebuie să fie reprezentat prin literatură corespunzătoare, iar între domenii să existe un raport judicios stabilit. În bibliotecile publice mici se pune problema nivelului și a adîncimii la care pot ajunge să fie reprezentate domeniile de cunoștințe: aici, enciclopedismul nu este academic, ci de cultură generală. Colecțiile bibliotecilor comunale trebuie să fie accesibile majorității populației din comună. Mai spinoasă este problema adîncimii colecțiilor în diferite ramuri și aceasta nu se poate rezolva niciodată prin achiziții întâmplătoare. Acum se simte tot mai pregnant lipsa unui catalog tip și a unor instrucțiuni detaliate cu privire la aria de completare a fondurilor diferitelor categorii de biblioteci publice, la orientarea centrală a achizițiilor în vederea formării unui fond de bază în bibliotecile comunale.

O analiză succintă a profilului celor 3 biblioteci comunale ne întărește concluzia că s-a uitat faptul că bibliotecile comunale fac parte dintr-o rețea și colecțiile lor trebuie realizate la nivelul rețelei; că unele lucrări valoroase care vor fi rar solicitate pot fi procurate din rețea (de la bibliotecile județene, municipale, orașenești), prin împrumut interbibliotecar, și că în fondul bibliotecii comunale nu trebuie să figureze decît cărți cu o largă solicitare (care corespund corințelor latente) și de primă importanță.

Carențele completării colecțiilor, reieșite din analiza circulației cărții noi, sînt determinate în bună măsură de lipsa de informare a bibliotecarilor (mai precis, lipsa instrumentelor de informare) asupra producției editoriale curente. Din acest motiv, multe cărți rămîn ascunse în rafturile bibliotecilor fără a li se cunoaște valoarea de către cititori, bibliotecarii nefiind în măsură să le recomande, să le popularizeze. Bibliotecarii au nevoie de astfel de mijloace de informare și totodată este necesară pe viitor orientarea centralizată în privința formării fondurilor de bază ale bibliotecilor comunale.

Aron GRÜNBERG
George VLĂDESCU

Biblioteca orașului reședință de județ și sarcinile ei

În contextul noii împărțiri administrative-teritoriale a țării se pun în fața comitetelor județene pentru cultură și artă sarcini multiple privind îndrumarea și coordonarea activității bibliotecilor comunale și orașenești. Eliminarea unor verigi intermediare și apropierea de unitățile de bază permite comitetelor pentru cultură și artă să aibă o viziune mai amplă asupra ansamblului activității și să intervină mai operativ în munca cultural-educativă de masă și îndeosebi în îndrumarea bibliotecilor.

Experiența acumulată pînă în prezent evidențiază anumite concluzii privind diferitele aspecte ale activității bibliotecilor de pe teritoriul noului județ Vâlcea. Timpul scurt care a trecut de la înființarea noilor organe județene nu permite ca aceste concluzii să fie considerate definitive. Se simte necesitatea unor discuții și a studierii experienței celorlalte județe pentru a stabili locul și rolul comitetului județean pentru cultură și artă, ca organ de îndrumare, control și coordonare, și al bibliotecii din orașul reședință de județ.

În actuala structură a comitetului județean pentru cultură și artă există încadrat un singur inspector de „specialitate” căruia îi revin, pe lângă sarcinile din trecut ale serviciilor metodice din fostele biblioteci regionale și raionale, altele noi, care intră în competența comitetului. Se pune firească întrebarea: cum va putea acest inspector să rezolve multiplele sarcini care-i stau în față? Până în prezent s-a ocupat de problemele generale de organizare și control ale celor peste 180 de biblioteci din județ și mai puțin de îndrumarea lor metodică. S-a simțit nevoia de a apela în continuare la serviciile bibliotecii din orașul reședință, însă nici aceasta, în cadrul noii structuri organizatorice n-a putut și nici nu putea să acorde un sprijin în totalitate și în profunzime. Comitetul județean pentru cultură și artă nu va reuși să îndeplinească cele trei funcții — organizatorică, de control și de îndrumare metodică — fără sprijinul de specialitate al bibliotecii din orașul reședință de județ.

Biblioteca din orașul Râmnicu Vilcea este cea mai importantă unitate bibliotecară de pe teritoriul județului, atât din punct de vedere al colecțiilor de publicații și al organizării lor, cât și în ce privește experiența dobândită în îndrumarea metodică.

Într-un oraș și județ cu vechi tradiții istorice și culturale cum este Râmnicu Vilcea, biblioteca orașenească trebuie să facă față solicitărilor nu numai de împrumut de carte, ci și a celor de informare și documentare din oraș și din alte localități ale județului. Tot mai mulți specialiști din diferite domenii de activitate apelează la serviciile bibliotecii pentru a le pune la dispoziție atât cărțile necesare profesiei lor cât și bibliografii, lucrări de informare și de referință, publicații periodice românești și străine. De asemenea, este foarte mult solicitată bibliografia locală, retrospectivă și curentă, ca instrument important de documentare. Biblioteca orașenească nu mai poate fi o simplă bibliotecă de împrumut. Funcțiile ei se diversifică, cresc și se dezvoltă pe măsura avântului economiei și a culturii țării noastre.

În actuala formă de organizare, fosta bibliotecă raională îndeplinește cu greutate aceste funcții, mai ales că și în perioada pre-

cedentă reorganizării administrativ-teritoriale era deficitară în ceea ce privește posibilitățile de deservire a cititorilor și de îndrumare metodică pe un teritoriu mult mai mic.

Din cele relatate mai sus se desprinde concluzia firească că este necesar să se revizuiască actuala structură organizatorică a bibliotecii orașenești în funcție de rolul și sarcinile pe care trebuie să le îndeplinească.

Existența unei rețele unitare de biblioteci este o realitate peste care nu se poate trece și ca atare toate măsurile organizatorice trebuie să țină seama de ea. Soluțiile preconizate în noua formă organizatorică ni se par că ignorează existența acestei rețele în sensul că unitățile de bază — bibliotecile comunale și orașenești de pe teritoriul județului sînt obligate să se subordoneze în toate problemele, atât organizatorice, cât și de îndrumare metodică, comitetului județean pentru cultură și artă, iar practic acesta poate să acționeze numai cu asistența de specialitate a bibliotecii din orașul reședință de județ. În acest fel, bibliotecile comunale în loc să se adreseze *direct* forului de specialitate (biblioteca orașenească sau municipală) *fac acest lucru pe ocolite*.

În viziunea noastră, comitetul județean pentru cultură și artă trebuie să desfășoare o activitate de coordonare în ansamblu a tuturor instituțiilor culturale de pe teritoriul județului: Casa creației populare, cămine culturale, biblioteci, comisia de răspundere a cunoștințelor cultural-științifice, librării etc. Dar, așa cum asistența de specialitate pentru cinematografe este dată de către întreprinderea cinematografică, îndrumarea metodică-artistică a caselor de cultură și căminelor culturale este dată de către Casa creației populare, tot astfel considerăm că ar fi numai în folosul rețelei de biblioteci comunale ca aceasta să aibă un for de strictă specialitate pe care-l vedem în biblioteca orașului reședință de județ și ale cărei funcții ar trebui să fie clar definite într-un act normativ.

prof. Vasile ROMAN
președinte al Comitetului de
cultură și artă al județului
Vilcea

Observații și propuneri privind VOCABULARUL DE BIBLIOLOGIE

Ediția 1966

(III)

bibliotecă 2: grupare organizată de cărți (în sens larg) aparținând aceleiași persoane (aflată într-un singur loc, într-un anumit moment);

bibliotecă 3: dulap, sală sau clădire construită, destinată sau, practic, ocupată de o bibliotecă 2;

bibliotecă mobilă: bibliotecă de împrumut lipsită de fond propriu de publicații, care rulează publicațiile unei biblioteci-mată;

carte 4 („carte poștală, epistolă, răvaș” — ceea ce definește un termen prin același termen): scrisoare, epistolă, răvaș (*carte poștală*);

carte 5, de adăugat: hotărîre judecătorească (*carte de judecată*);

carte 6: cunoștințele acumulate cu ajutorul cărții (*ai carte, ai parte; om cu carte*);

cifră — „cele șapte cifre romane” nu sînt I, II, III, IV etc., ci: I, V, X, L, C, D, M;

coală de editură: unitate de măsură editorială a manuscrisului pregătit pentru a fi trimis în producție, reprezentînd aceeași cantitate ca și coala de autor;

colontitlu: rînd la marginea paginii (de obicei marginea de sus, separat de text printr-o linie sau printr-un spațiu alb; cules cu verzele) în scopul indentificării conținutului lucrării și a locului din lucrare; un colontitlu cuprinde de obicei numele autorului, titlul lucrării sau titlul diviziunilor superioare ale lucrării;

colă — „...precizează locul ocupat”: de adăugat la acest text: în bibliotecă (muzeu etc.);

depozit legal: 1. obligația legală a unei întreprinderi poligrafice de a preda gratuit anumitor biblioteci publice (sau de utilitate publică) unul sau mai multe exemplare din toate publicațiile (sau din toate publicațiile de un anumit profil) apărute într-o țară și obligația legală a acelor biblioteci de a le păstra. 2. dreptul unei biblioteci de a cere întreprinderilor poligrafice publicații corespunzător obligației întreprinderilor poligrafice menționate la 1. (În formularea „biblioteci cu *depozit legal*” se cuprind deodată ambele înțelesuri);

editură („întreprinderea cu drepturi juridice...”): întreprinderea, de obicei avînd personalitate juridică...;

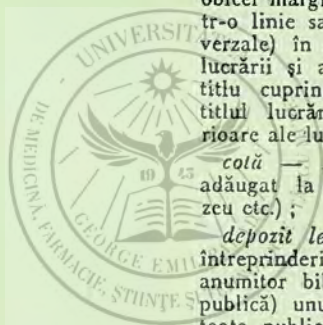
ediție definitivă („...deci textul nu va mai suferi schimbări”): ...prin această menționare, autorul sau editorul asigură că textul nu va mai avea schimbări;

epuizat: („...din care n-a mai rămas nici un exemplar”): ...din care nu se mai poate procura (în librării și depozitele rețelei de difuzare, în depozitul editurii) nici un exemplar nou;

et („(Lat. și) întrebuițat în locul semnului & care are acest înțeles”); în realitate, semnul & nu constă în altceva decît în literele *et* din care a provenit — propunem dar:

D. DEFINIȚII DE ÎMBUNĂȚIT

În *Vocabularul* discutat, un număr de termeni se definesc reciproc (*alfabet—literă*), alții sînt definiți prea larg sau prea restrîns (*marcă poștală*); unele definiții privesc alt cuvînt și — într-un caz — chiar opusul termenului definit (*microcarte*). Ca urmare, fac următoarele observații și propuneri (între ghilimele s-a trecut textul existent în *Vocabular*; textul netrecut între ghilimele și așezat după două puncte reprezintă textul propus în locul textului dintre ghilimele; în lipsa textului dintre ghilimele, textul propus are în vedere înlocuirea întregii definiții):
alfabet: șirul literelor unui sistem de scriere, în ordinea tradițională;

conjuncție latină azi întrebuințată pe scară internațională în numele firmelor de asociații și consemnată încă din evul mediu prin semnul & :

gazeta nu apare mai rar decât ziarul ; prin gazetă trebuie să fie numit periodicul de format mare, formatul obișnuit al unui ziar ; chiar *Vocabularul* în discuție dă acestui cuvânt o întrebuințare în sensul propus, când dă cuvântului jurnal și sensul de „gazetă care apare mai rar : la 2 sau 3 zile” (deci există și gazetă care apare zilnic) ;

ghilimele : pereche de semne menite a delimita un citat : se folosesc semnele „ ” (ghilimele românești sau obișnuite), „ ” (ghilimele franțuzești sau croșete) etc. ; aceste semne mai sînt folosite pentru a delimita o expresie particulară (avînd înțelesul lui „așa-zis”) și — în lingvistică — pentru a arăta, în limba de expunere, înțelesul unui cuvînt sau al unei expresii din limba studiată (în opoziție cu textele care arată cum se scrie sau cum se pronunță un cuvînt sau o expresie) ;

hartă : reprezentarea grafică, pe o suprafață plană, proporțional micșorată a unei porțiuni din suprafața planetei sau a întregii sale suprafețe și, tot astfel, a oricărui astru, putîndu-se pune în evidență anumite aspecte actuale (exploatare minieră, căi de comunicație etc.) sau trecute — ele înseși servînd actualitatea (geologice, istorice) ;

indexarea coordonată — propunem a se explica în ce constă ;

in-folio 1 — propunem ca definiția să cuprindă în primul rînd esența noțiunii („format... rezultat din [tr]-o singură îndoitură a colii...”), iar numai în subsidiar dimensiunile medii („în mijlociu cu o înălțime de 40 cm și o lățime de 26 cm”), adăos care ar putea să fie foarte bine suprimate ;

literă 1 : semn al unei scrieri pe bază fonetică, consemnînd de regulă un anumit sunet al vorbirii (un fonem). A. Literă mare, sin. *majusculă*, v. acest cuvînt ; Literă mică, sin. *minusculă*, v. acest cuvînt (după care urmează diviziunile din *Vocabular*, A devenînd B și B devenînd C) ;

literatură pentru copii („literatură cu scop educativ”) : literatură adresată copiilor ;

locul citat („prescurtat l.c.”) : (lat. : *loco citato*, prescurtat *loc.cit.* și *l.c.*) — prescurtarea *loc.cit.* este cea prescrisă de STAS 6443-61 ;

marcă poștală : tipăritură pe o singură față a unei file de mici dimensiuni căreia emittentul — serviciul poștal al unei țări — îi atribuie o valoare de transport poștal, exprimată în valuta țării, menită a fi lipită pe corespondență al cărei transport se solicită și a cărei valoare poștală e anulată prin ștampilare — de către oficiile poștale — o dată cu efectuarea transportului.

De obicei, tipăritura conține, pe lângă textele obligatorii (numele țării, indicația de valoare poștală, cuantumul acestei valori și — cînd diferă de aceasta — prețul de vînzare), o scrie de alte texte și motive grafice. Prin acestea (de cele mai multe ori avînd un conținut artistic, științific, social sau național), prin reîmprospătarea emisiunilor, prin faptul că emisiunile apar în legătură cu un eveniment, prin circulația internațională a mărcilor poștale, prin dimensiunile lor mici, prin mica lor valoare de achiziționare, în sfîrșit (pentru mărcile poștale ștampilate) prin faptul că sînt lipsite de orice utilitate obiectivă după transportul corespondenței, mărcile poștale au ajuns să formeze obiectul celui mai practic tip de colecție (filatelie), o parte din emisiunea de mărci poștale luînd drumul colecțiilor chiar fără a mai fi folosită la transporturile poștale. Marile biblioteci au colecții filatelice.

microcarte („carte ale cărui pagini au fost microfilmate...”) — în realitate, invers : microfilm care reproduce o carte (*carte microfilmată*, sin. : *microfișă*, *microcard* — ultimul netrecut în *Vocabular*) ;

pliant 1 („publicație pe o foaie de hîrtie îndoită o dată sau de mai multe ori”) : publicație pe o foaie de hîrtie izolată, al cărei tipar are în vedere îndoirea ei, nu însă și tăierea la locul îndoirii (care i-ar micșora valoarea de comunicare) ;

virgulă („delimitează propozițiunile sau părțile lor și fracțiunile unui număr zecimal, indicînd, în genere, locul unei pauze”) : delimitează părțile unei fraze sau ale unei propoziții ; în scrierea numerelor, ea separă la numerele zecimale, întregul de fracție ;

volumul cărții („cantitatea de conținut... concretizată prin numărul paginilor sau, cu mai puțină precizie, prin grosimea cărții”) — cel mai precis, concretizarea se face prin numărul de coli editoriale (menționate în casetă), deci : ...concretizată prin numărul de coli editoriale, prin numărul paginilor sau, cu mai puțină precizie, prin grosimea cărții, la ultimele două date putîndu-se adăuga formatul cărții.

În cadrul unor termeni este necesar să se facă distincții :

carte 1 ar trebui să fie împărțit în patru sensuri : 1. Scriere (sensul cel mai larg). 2. Scriere multiplicată (sin. : *multiplicare* : opus : manuscris 1), în special tipărită (sin. : *tipăritură*), destinată publicului (sin. : *publicație*). 3. Scriere multiplicată neperiodic (opus : *periodic*). 4. Scriere cuprinzînd mai multe file (opus : *foaie volantă*, *pliant*), legate (opus : *coli de producție*, *fascicule*, *gazetă*). 5. Carte (3) avînd distinct un cotor, practic cu peste 80 de pagini (opus : *broșură*).

(Celelalte înțelesuri din *Vocabular*, numerotate 2—6, s-ar renumerota, devenind 6—10.)

enciclopedie — de precizat deosebirea dintre *enciclopedie alfabetică* și *enciclopedie sistematică*;

indice — de adăugat precizări pentru *indice de autori*, *indice de materii* etc.;

jurnal 1 ar trebui să fie împărțit astfel: 1. ziar, periodic cu apariție zilnică; 2 (nerecomandabil). gazeta;

literatură 2: lucrările de un anumit conținut (*literatura forței atomice*), o anumită tratare (*literatura științifică* 2) sau un anumit regim juridic (*literatura clandestină*, *literatura din ilegalitate*); v. și *bibliografie* — o asemenea rezolvare ar influența și textul din *Vocabular* aflat la *literatură* 1 în sensul că s-ar scoate complet articolul subordonat greșit înțelesului 1 *literatura clandestină* și că termenul *literatura științifică* s-ar numi *literatura științifică* 1;

lucrare („în genere orice scriere, în speță un studiu, v. și *operă*“): 1. scriere destinată publicării, sin. *operă*; 2. lucrare (1) cu conținut științific.

planșă 2 propun să fie împărțit astfel: 2. pagină dintr-o carte pe care sînt dispuse sistematic mai multe figuri, fără alt text soris decît cel legat de aceste figuri; 3. filă dintr-o carte deosebită de majoritatea fișelor acelei cărți prin calitatea hîrtiei;

poezie: 1. scriere în versuri (metru, rimă); 2. compunere literară avînd calitatea de a produce o anumită emoție estetică (emoție ce ar urma să fie specificată de *Vocabular*); în mod similar, ar trebui să existe *proză* 1 și *proză* 2.

scară: raportul metric dintre desen (hartă etc.) și realitate (respectiv preconizare); *scară grafică* (aici de reprodus definiția existentă în *Vocabular* la cuvîntul *scară*); *scară numerică*: scara exprimată sub formă de raport între unitate (1) și numărul cu cît s-a micșorat desenul față de realitate (de ex.: 1/100 000; 1:100 000);

semne grafice — de definit distincțiile, în articol numai enumerate: *semne diacritice*, *semne stenografice*, *semne taligrafice*;

Ar mai trebui disjunsă expresia *fără loc și an* (de la paragraful *locul citat*), cu trecerea la locul alfabetic respectiv, în paragrafele: *fără an* (deja trecut în *Vocabular*) și — cu schimbarea terminologiei — *fără loc(alitate)* — propus [în nr. 1].

În sfîrșit, în ipoteza desprinderii unui *Dicționar al industriei poligrafice*, propusă [în nr. 1], o serie de cuvinte ca *regal* etc. urmează a fi trecut numai în acel dicționar care, desigur, va amplifica terminologia, tinînd-o la zi cu marile progrese ale industriei poligrafice.

Mai propun ca paragraful *unitate bibliografică* să fie lărgit sub titlul *unitatea cărții*, în care să se prezinte diferitele aspecte ale acestei unități: *unitatea bibliografică* (sin.: *unitatea de evidență*, *unitatea de înregistrare*), *unitatea de difuzare*, *unitatea de elaborare*, *unitatea de legare* (cu corelările respective: *miscelanu* etc.).

Cîteva definiții apar incomplete, terminate prin puncte de suspensie: *statul al bibliotecilor* etc.; asemenea definiții trebuie să fie completate.

Am semnalat aici că paragrafele *evidența...* definesc în realitate *evidențierea...*; va trebui să se schimbe sau definiția, sau numele.

Definițiile ar mai putea fi completate cu etimologia cuvintelor; la cuvintele de circulație internațională (de ex. *memento*) propun să se dea totdeauna limba de proveniență și traducerea *ad litteram*; la cuvintele avînd mai multe variante flexionare propun să se dea și forma recomandabilă (de ex. la *index*: pentru care sens este pluralul *indexuri*, pentru care *indecși*, pentru care nu e plural?); propun ca numele semnelor ortografice (de ex. punct) să fie totdeauna completate cu semnul însuși (-).

E. DEFINIȚII NERESPECTATE SAU DUBLATE

Uneori există diferențe între definiția dată formal unui termen și felul în care e înțeles acesta atunci cînd este aplicat pentru a defini la rîndul lui; astfel, în definiția *transliterație* cuvîntul „transcriere” are alt sens decît cel dat cuvîntului *transcriere* în definiția sa, iar în definiția cuvîntului *transcriere* se folosește cuvîntul „copie” în alt sens decît cel dat cuvîntului *copie* în definiția sa (propun să se păstreze definiția cuvîntului *copie* și să se înlocuiască termenul „copie” din definiția cuvîntului *transcriere*; sensul 2 de la cuvîntul *transcriere* să devină sensul 3, intercalîndu-se, ca sens 2, ceea ce s-a considerat în *Vocabular* că înseamnă „transliterație”; în sfîrșit, să se definească *transliterația* ca: transcriere în care fiecărei litere (sau fiecărui semn în genere) din original îi corespunde — în sistemul transcrierii — o literă deosebită, astfel încît din textul transcris să se poată reconstitui ori-cînd textul original.

Am putea aminti despre definiția formal dublă a cuvîntului *tipă*: una la termenul respectiv, iar alta cu ocazia definirii cuvîntului *signatură* 2 (propunînd a rămîne numai una dintre definiții, care să se afle la cuvîntul definit).

B. B. BERCEANU

PE MARGINEA ARTICOLULUI:

O problemă nerezolvată — reglementarea juridică a relațiilor bibliotecă-cititor

În perioada actuală, când întreaga legislație este pusă în acord cu dezvoltarea societății noastre socialiste, este firească și preocuparea bibliotecarilor înșiși față de actele normative în virtutea cărora sînt organizate și funcționează bibliotecile. Înscriserea acestei probleme în paginile *Revistei bibliotecilor* ne obligă să ne spuncăm părerea și să sugerăm forurilor în drept unele soluții reieșite din practica noastră, care să ducă la urgentarea reglementării bazelor juridice, în primul rînd, a relației bibliotecă-cititor.

Articolele *O problemă nerezolvată — reglementarea juridică a relațiilor bibliotecă-cititor* semnat, în *Revista bibliotecilor*, de Merényi Iosif și *Legea scrisă și nescrisă a cărții* publicat de Silvestru Voinescu în publicația locală „Argeș” fac o minuțioasă analiză asupra stărilor de lucruri pe această linie și vin, totodată, cu sugestii interesante. Subscriind la o mare parte din propunerile făcute, doresc în cele ce urmează să-mi spun părerea asupra unora care, cred, comportă o analiză și o dezbateră mai amplă.

Problema legislației bibliotecare este mult mai largă decît a fost pusă în discuție și ea vizează în principal cadrul legal care stabilește modul de înființare și de desființare a bibliotecilor, regimul de constituire a colecțiilor, sistemul de asigurare a instituției cu cadre și, firește, funcționalitatea unităților care implică și relația bibliotecă-cititor.

Subliniindu-se rolul regulamentului de ordine interioară în viața bibliotecilor, de utilitatea căruia sîntem convinși, se uită realitatea că înseși documentele care trebuie luate în considerație pentru întocmirea acestuia sînt, în bună măsură, depășite. Așa stînd lucrurile, cred că trebuie să fim de acord că, în primul rînd, nu lipsa unui

regulament tip de ordine interioară se resimte cînd punem problema bazei juridice a relației bibliotecă-cititor, ci este vorba de necesitatea elaborării unei legislații care să stabilească cadrul juridic al activității bibliotecilor.

Desigur, regulamentul de ordine interioară trebuie să conțină prevederile esențiale referitoare la raporturile bibliotecă-cititor, dar la baza reglementării sistemului de evidență și de răspundere gestionară trebuie să stea anumite acte normative, cu putere de execuție și ușor aplicabile, în așa fel concepute, încît grija bibliotecarului și a cititorului față de avutul bibliotecii să sporească. Această problemă însă, prin natura actelor normative ce trebuie emise, se poate rezolva numai la nivelul organelor centrale.

A doua problemă care frămîntă de mulți ani pe lucrătorii din bibliotecă este aceea a pregătirii și perfecționării cadrelor necesare tuturor categoriilor de bibliotecă. Practic, nu există o legislație care să reglementeze statutul bibliotecarului, încadrarea și retribuirea lui gradată, ca în învățămînt de pildă. S-a spus adesea că fluctuația cadrelor de bibliotecari ar avea la bază, fie lipsa de interes, fie salarizarea, fie deficiențele sistemului de pregătire și perfecționare profesională superioară: eu cred însă că aceasta se datorește inexistenței unor norme — a statutului bibliotecarilor — care să reglementeze problemele esențiale: atestarea bibliotecarului în această muncă de specialitate, cu toate drepturile și datorile sale, studiarea condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească și, evident, asigurarea unei evoluții în scara funcțiilor și a serviciilor din bibliotecă.

Firește că, pentru a se ajunge la aceasta, în paralel, trebuie să se continue și eforturile pentru îmbunătățirea, dar mai ales largirea posibilității de cuprindere a învățămîntului de specialitate (cursuri cu și fără frecvență la mai multe facultăți, nu numai în București, cursuri post universitare etc.).

În fine, a treia problemă pe care doresc s-o ridic este aceea a relației bibliotecă-cititor care a făcut, de altfel, obiectul nu numai al celor două articole semnalate, ci și al altora publicate în trecut de revista noastră. Cu toții am ajuns la concluzia că procedeul actual de recuperare a cărților este greoi și costisitor. Subscriu, în acest sens, propunerii tovarășului Merényi ca încasările rezultate din recuperarea valorică a cărților să fie vărsate bibliotecilor, în scopul reintegrării fondului de publicații. Propunerea de a se simplifica formularistica de împrumut merită, după părerea noastră, să fie reținută și rezolvată în timp. În această

privință, noi am realizat deja unele lucruri; de pildă, am conceput fișa cititorului cu o valabilitate de 4 ani, am introdus fișa cărții, foaia de termen etc.

Cred însă că trebuie să se simplifice cu adevărat formularistica prevăzută de instrucțiunile în vigoare pentru urmărirea restanțierilor. Simpla luare de cunoștință de termenul la care trebuie restituite cărțile, prin data înscrisă pe fișa de termen, credem că este suficientă și trebuie să constituie punctul de plecare în penalizarea întârzierii sau a nerestituirii unei cărți.

Colegul Merényi se referă și la sistemul de amenzi care s-ar putea aplica cititorilor și propune ca acesta să fie folosit numai în mediul urban, motivând că „cititorul din mediul rural nu are încă formată deprinderea de a frecventa biblioteca atât de puternică și atari măsuri de sancționare l-ar îndepărta poate, pentru totdeauna, de bibliotecă”.

Cred că regimul amenzilor și al sancțiunilor nu trebuie să aibă în vedere criteriul mediului — urban sau rural —, ci trebuie să se prezinte ca un complex de măsuri care se aplică asupra unor abateri săvârșite, iar analiza faptului săvârșit de cititorul individualizat, a circumstanțelor, poate crea doar baza legală și morală numai atunci când se face o diferențiere în aplicarea sancțiunii, indiferent dacă este săvârșită la oraș sau la sat.

Mihai IANCULESCU
directorul Bibliotecii municipale Timișoara

ÎMBUNĂTĂȚIRI NECESARE

La Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă s-au primit numeroase propuneri provenite de la lucrătorii din biblioteci presupuși de găsirea celor mai adecvate mijloace de apărare a tezaurului care le-a fost încredințat — cartea.

*În cele ce urmează, spicuiem câteva din aceste propuneri în scopul stimulării unei largi dezbateri pe tema legislației bibliotecare. Redacția a selectat acele propuneri care nu se repetă, în raport cu articolul publicat în nr. 2 din acest an (Merényi Iosif, O problemă nerezolvată — reglementarea juridică a relațiilor bibliotecă-cititor)**

Iuliu Pinte (Biblioteca municipală Oradea): Nu numai constatarea, ci și stabilirea amenzii să fie făcute de persoanele împuternicite în acest scop. Adică, contravenția să fie constatată și sancționată direct de către lucrătorii din bibliotecă. Sumele încasate drept contravaloare a cărților pierdute și a amenzii aplicate să fie încasate direct de bibliotecarul însărcinat în acest scop și care, mai apoi, să le depună la CEC sau la bancă.

Leontina Neacșu (Biblioteca municipală Craiova): Amenda de 10 pînă la 100 de lei poate rămîne, dar să se specifice că aceasta se aplică pentru fiecare carte în parte. În prezent sînt dese cazurile cînd unii cititori interesați să intre în posesia unor publicații românești sau străine apărute sau existente într-un tiraj mic se mulțumesc cu plata amenzii care nu depășește 100 de lei, indiferent de prețul și numărul cărților nerestituite.

★

Dumitru Dascăl (Biblioteca municipală Arad): O categorie mai puțin numeroasă, dar cea mai dificilă de restanțieri sînt cititorii cărora li s-a pierdut urma datorită schimbării repetate a locuinței sau transferului în alte întreprinderi, fără a anunța și biblioteca. Pentru această categorie de cititori, unde urmărirea nu se poate face, de loc sau este mai costisitoare decît însăși valoarea cărții de recuperat, legiuitorul ar trebui să prevadă un termen de cel mult 6 luni de zile pentru recuperarea publicațiilor, iar în cazul cînd aceasta se va dovedi infructuoasă, să existe posibilitatea casării din oficiu. Același lucru ar trebui prevăzut retroactiv și pentru cazurile care sînt nerezolvate de ani de zile.

★

Maxim Gh. (Biblioteca „N. Iorga” — Ploiești): Prin noua hotărîre să se introducă obligativitatea ca cititorii să depună, o dată cu înscrierea la bibliotecă, 2 cărți poștale sau timbrele necesare expedierii somațiilor legale pentru eventualele întârzieri în restituirea cărților împrumutate (pentru unii cititori această somare se repetă de 4—5 ori pe an).

★

Secară Ștefan (Biblioteca orașenească Birlad): Este bine ca noua legislație să prevadă posibilitatea ca biblioteca să intre în posesia volumelor nerestituite în termen, chiar și după încheierea procesului-verbal

*) Revista bibliotecilor, XXI, nr. 2, feb 1968, p. 87—90.

de convenție, ea fiind interesată nu într-o recuperare valorică a publicației, ci în revenirea în fondurile bibliotecii a cărții înșăși.

Biblioteca centrală universitară „Mihai Eminescu” (Iași): Propunem ca despăgubirile acordate bibliotecii pentru pierderea ori degradarea publicațiilor din colecțiile sale să se estimeze la cinci ori valoarea cărții ori să se calculeze în funcție de numărul de pagini — între 0,10 și 0,50 lei pagina.

Ion Faur (Biblioteca municipală Deva): În stadiul actual, oind fluctuația bibliotecarilor atinge anual, în unele biblioteci, mai ales comunale, pînă la 30% din numărul total al acestora dintr-un județ, propunem să nu i se impute bibliotecarului în mod mecanic cărțile împrumutate și nerestituite de cititori în perioada cît funcționează, ci să i se dea un termen, 90 de zile, de pildă, în care aceste publicații să fie recuperate sau înlocuite cu altele din aceeași tematică sau dintr-una înrudită. Imputarea să se aplice numai cînd se dovedește că este vorba într-adevăr de neglijență.

Vasile Rațiu (Biblioteca orășenească Bistrița-Năsăud): Deoarece nu în fiecare centru de județ există unități de anticariat, reglementarea privitoare la stabilirea prețului cărții prevăzută în H.C.M. 583/1960 la cap. V, art. 21, lit. b, nu poate fi aplicată. În consecință, cînd în nici un caz cartea pierdută nu se găsește în comerț, aceasta să fie recuperată prin încasarea de două ori a valorii ei plus amenda respectivă. În cazul însă cînd din datele personale ale cititorului, înscrise în fișa sa, se dovedește că, prin conținutul lor, cărțile „pierdute” corespund profesiei sau domeniului de activitate ale acestuia, recuperarea valorică să se facă la de 5 ori prețul cărții.

Constantin Gilea (Biblioteca municipală Iași): Nu considerăm util a se mai face a doua avizare în cazul în care, după prima, cititorul se prezintă declarînd că a pierdut cartea, sau Oficiul PTTR restituie somația cu mențiunea „necunoscut”. Să nu se mai încheie procese-verbale de contravenție pentru cărți a căror valoare este sub 10 lei.

Doleanțele bibliotecarilor ca întreaga cantitate de carte intrată în bibliotecă să fie cartonată și prelucrată sînt pe cale de a fi rezolvate. În urma demersurilor făcute de Direcția bibliotecilor din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, unele edituri (Editura tineretului, Editura pentru literatură și Editura pentru literatură universală) au căzut de acord să cartoneze special pentru bibliotecă cărțile ce le-au fost comandate în acest scop, chiar dacă inițial s-a prevăzut numai o ediție broșată. Astfel, cea mai mare parte a cărților ce vor intra în bibliotecile publice în acest an vor avea o legătură trainică, care va asigura o mai lungă durată de circulație.

Ca răspuns la numeroasele cereri ale bibliotecarilor, începînd cu trimestrul al 2-lea s-a trecut pentru prima dată, la prelucrarea centralizată de către Fondul de Stat al Cărții a volumelor ce vor intra în bibliotecă.

Pc coperta exterioară se aplică cota cărții, pe coperta a doua a fost introdusă foaia de termen, iar pe coperta a treia s-a fixat un buzunăraș pentru fișa cărții. Fiecare exemplar de carte va fi însoțit de două fișe de catalog întocmite și tipărite de Biblioteca Centrală de Stat. Astfel, fișa de catalog va aduce o dată cu cartea, bibliotecarii putîndu-le introduce imediat în catalogul sistematic și alfabetic.

Prelucrarea acestor cărți va ajuta la respectarea termenului de restituire a cărții și va facilita studierea circulației cărților respective.

Primul titlu care a fost prelucrat este: Sadoveanu, M. *Nada florilor*. Încă în anul acesta se vor prelucra cca. 50 de titluri, iar în anul viitor numărul lor va fi cu mult mai mare.

Elena DINICĂ

CA și alte instituții cu profil similar, Biblioteca centrală universitară din Cluj este preocupată în permanență de găstirea unor noi formule de organizare a activității ei în profitul cititorilor.

Sala de referințe, creată recent în cadrul Serviciului de documentare și bibliografie, se înscrie printre aceste inițiative; ea concentrează, sistematizează pe domenii, principalele instrumente de informare: enciclopedii generale și dicționare enciclopedice de specialitate, bibliografiile naționale, bibliografiile speciale, indicii bibliografici ai unor publicații periodice, cataloage cumulative etc. La aceasta, se adaugă catalogul sistematic al cărților, precum și lucrările bibliografice elaborate în cadrul bibliotecii.

Cadrele didactice universitare, cercetătorii și studenții, cărora le este destinată în primul rând sala de referințe au acces liber la rafturile pe care sînt dispuse publicațiile; în același timp, bibliograful de serviciu stă la dispoziția cititorului cu informații suplimentare, pentru a-l facilita utilizarea cit mai operativă a materialului. Dacă pentru cercetătorul inițiat în tainele muncii științifice sala de referințe oferă o posibilitate rapidă de verificare și informare, pentru student ea însemnează o modelitate din cele mai ferice de a-ți îndruma primul pași; el nu numai că face astfel cunoștință și se familiarizează cu lucrările fundamentale într-un anumit domeniu, ci se și deprinde cu utilizarea lor.

Viorica POP

Serviciul de bibliografie și documentare al Bibliotecii centrale universitare a editat recent un Ghid bibliografic în istoria României. Prefațată de conf. univ. Mircea Tomescu — directorul Bibliotecii centrale universitare București — și întocmită de documentaristul Sanda Căndea, lucrarea se adresează studenților care studiază istoria patriei, profesorilor de istorie din în-

vățămîntul secundar, fiind în același timp utilă, în țară ca și în străinătate, tuturor celor care doresc să cunoască cele mai importante surse bibliografice în acest domeniu. Volumul de 520 de pagini, incluzînd peste 3 200 de referințe, a fost încheiat printr-o judicioasă selecție din imensitatea referințelor existente. De menționat faptul că, în afara referințelor inserate în cadrul fîcării din principalele diviziuni ale bibliografiei, stabilite în concordanță cu periodizarea istoriei României, lucrarea cuprinde cîteva capitole de lucrări generale deosebit de utile. Sînt incluse aici enciclopedii și dicționare enciclopedice, dicționare istorico-geografice, bibliografiile de bibliografie, repertorii de periodice, cataloage de documente, principalele instituții de cercetare și bibliotecii de specialitate. Ghidul bibliografic în Istoria României, deschide o serie de lucrări bibliografice de acest fel, pe care Biblioteca centrală universitară — București le va elabora în anii următori.

I. S.

La 26 aprilie 1968 a avut loc în Aula Bibliotecii centrale universitare — București a patra ședință din acest an a Cereului de studii al bibliotecarilor din învățămîntul superior, în cadrul căreia au prezentat comunicări prof. N. Georgescu-Tistu, vechi cercetător și animator în domeniul bibliologiei, și H. Zafiu de la Biblioteca centrală uni-

versitară din București. Prima comunicare intitulată: *Periodica folclorică a culturii și bibliotecilor românești și-a propus să susțină ca temelia folclorică din secolele X—XIII, atât de organic integrată în cultura noastră, poate fi socotită ca o fază incipientă a bibliotecilor românești. Autorul afirmă că o „colecție necrisdă” de creații populare, transmise oral, trebuie considerată, din perspectiva de azi, o bibliotecă în devenire.*

A doua comunicare: *Bibliografia literară între 1964—1968 a făcut o trecere în revistă a activității bibliografice din domeniul literaturii, dublată de o analiză critică a citorva din lucrările aparute. Subliniind penuria de instrumente bibliografice care să sprijine cercetarea în literatură, autorul a făcut apel la cooperare și coordonare, condiții indispensabile realizării unui corpus de bibliografie care să satisfacă toate cerințele de informare.*

Ambele comunicări au fost urmate de discuții interesante.

S. I.

COLECȚIILE DE PUBLICAȚII ale Bibliotecii orașenești din Rimnicu-Vilcea s-au îmbogățit cu un număr de peste 230 de volume, valoroase lucrări din diferite domenii de cunoștințe, donate de avocatul pensionar Eugen Crețoiu, originar din Vilcea. Tot d-șa a donat Bibliotecii noastre și 6 tablouri în ulei și gravuri, un bust în bronz al lui Spiru Haret, lucrări ale unor artiști vilcenți, precum și alte obiecte.

Ioan POPA

Biblioteca centrală universitară Cluj: sala lucrărilor de referință.

Al 19-lea volum din INDEX TRANSLATIONUM, repertoriul anual al traducerilor în lume, editat de către UNESCO,

...a apărut, la începutul acestui an, la Paris. Volumul înregistrat 37 267 de traduceri publicate în 70 de țări în cursul anului 1966 (și citeva publicații anterioare nesemnalate încă). Notițele sînt aranjate pe țări și, în cadrul fiecărei bibliografii naționale, ele sînt dispuse potrivit celor 10 clase din Clasificarea zecimală universală. În interiorul claselor, traducerile urmează ordinea alfabetică a numelor autorilor. Din datele statistice oferite de acest volum, spicim cîteva mai interesante: în fruntea țărilor cu cele mai multe traduceri rămîne UNIUNEA SOVIETICĂ, cu 3 968 de titluri. Ea este urmată de Iugoslavia (3 452 de titluri), care în 1964 era pe locul al 8-lea și a cărei producție editorială de traduceri s-a dublat în acest interval, depășind-o pe aceea a R. D. Germane și a R. F. a Germaniei în ansamblu. Japonia, care se află pe locul al 10-lea (cu 1 669 de titluri), cunoaște o creștere a numărului traducerilor, în perioada 1964-1966, de 50 la sută. Printre cele 13 țări cu peste 500 de traduceri anual, se află și ROMANIA, după Ungaria, India, Belgia, Portugalia, Polonia și înaintea Norvegiei, Marii Britanii, Finlandei, Elveției, Turciei, Braziliei, Bulgariei. Ungaria și Brazilia marchează cel mai însemnat progres în raport cu anul 1964; autorul cel mai mult tradus rămîne VLADIMIR ILICI LENIN, cu 201 titluri traduse. În 1964, după el urma W. Shakespeare și J. Verne. În 1966, locurile acestor doi scriitori au fost luate de Georges Simenon (137 de titluri) și, respectiv, L. N. Tolstoi (122 de titluri). În ordine, sînt înregistrați apoi Karl May, autor german de romane de aventuri pentru tineret (114 titluri), Agatha Christie (99 de titluri), frații Grimm (97 de titluri), Shakespeare și Dostoievski (fiecare cu 36 de titluri). Ian Flemming (95 de titluri) și E. Hemingway (91 de titluri), în continuare, printre autorii cel mai mult traduși, se găsesc marii povestitori din literatura universală (J. Verne, Al. Dumas-tatăl, H. Ch. Andersen, M. Twain, J. London, R. L. Stevenson, E. Wallace, D. Defoe), autorii moderni de romane de aventuri pentru copii și tineret

(de pildă, Enid Blyton, Zane Grey, Jane Bruce ș.a.), scriitorii de mare prestigiu din literatura universală (Cehov, Dickens, Gorki, Balzac, Tagore, Platon, Gogol, Hugo, Zola, Maupassant, Homer, Pușkin Turgheniev și Goethe) și, în sfîrșit, un număr de autori moderni consacrați (printre care J. Steinbeck, A. J. Cronin, M. Șolohov, A. Moravia, G. Greene, J. P. Sartre, E. M. Remarque, A. Camus).

Primul număr din noua revistă internațională **MONUMENTUM**, consacrată salvării monumentelor istorice și naturale,

...a apărut în luna aprilie 1968, la Louvain (Belgia). Revista este editată de Consiliul internațional al monumentelor și peisajelor (ICOMOS), cu concursul financiar al UNESCO și al Ministerului Culturii din Belgia. **MONUMENTUM** este o publicație semestrială, specializată în analizarea problemelor pe care le ridică salvarea bunurilor culturale, a monumentelor și a peisajelor de interes național. Din sumarul primului număr, care conține 115 pagini, cu ilustrații abundente, spicim cîteva contribuții remarcabile: Reconstituirea centrului istoric Buda, de Miklós Horler (Ungaria); Metoda analizei valorilor artistice ale monumentelor istorice din orașe și din sate, de Dobroslav Libal (Cehoslovacia); Interesul comun al conservării monumentelor istorice și apărarea pasivă, de Hans Foramitti și Otto Talsky (Austria); și Portalul mănăstirii Santa Maria din Ripol, de José-Maria Cabrera Carrido (Spania). Articolele publicate în **MONUMENTUM** sînt redactate fie în engleză, fie în franceză (cele două limbi de lucru adoptate de ICOMOS) și sînt însoțite fiecare de un rezumat în cealaltă limbă.

Proiectul unui manual de statistică pentru bibliotecii

...va fi terminat la 15 noiembrie 1968. Manualul, întocmit în urma unui contract încheiat între UNESCO și FIAB, este destinat profesorilor de biblioteconomie, bibliotecarilor și documentariștilor și are scopul de a ușura înțelegerea folosirii statisticii în bibliotecii. Lucrarea va explica modul de culegere a datelor statistice, care vor servi drept bază administrării eficiente a bibliotecilor și a centrelor de documentare, și modul de alcătuire a planurilor administrative și bugetare, pentru planificarea anuală a serviciilor bibliotecilor și centrelor de documentare. (Bibliographie, Documentation, Terminologie, 8, nr. 2, mar 1968).

Cu ocazia celui de-al II-lea Congres internațional de reprografie (Köln, 24 octombrie 1967),

...a fost înființat Consiliul internațional de reprografie (IRC). Noul organism este format din membri din 24 de țări și din două organizații internaționale

(FID și FIAB). În timpul Congresului de la Köln, a fost votat statutul IRC-ului, iar la prima sesiune, din 30 octombrie 1967, ca președinte al noii organizații internaționale a fost ales în unanimitate prof. dr. H. Arniz. (Zentralblatt für Bibliothekswesen, 82, nr. 2 mar 1968).

Comitetul central al proiectului comun UNESCO — ICSU (International Council of Scientific Unions) asupra transmiterii informației științifice

...s-a reunit la sediul UNESCO din Paris, între 6 și 8 decembrie 1967. Cu acest prilej, a fost hotărîtă crearea următoarelor grupuri de lucru: grupul pentru marile sisteme de informare mecanizate; grupul pentru normele internaționale de identificare a documentelor; grupul pentru practica și nevoile oamenilor de știință în materie de informare; grupul pentru rezumatele analitice; grupul pentru problemele de clasificare și indexare (în sarcina FID-ului) și grupul pentru cercetarea în domeniul informării.

În cadrul Centrului de informare științifică, tehnică și economică (STVET) din Praga (R.S. Cehoslovacă),

...a fost creat un nou serviciu, destinat cercetării în domeniul informării științifice. Noul serviciu se va ocupa cu cercetarea teoretică și experimentală, cu metodologia și coordonarea activității de cercetare în domeniul amintit. Principalele teme de studiu sînt: utilizarea practică a ordinarilor pentru depistarea și immagazinarea informațiilor; difuzarea selectivă a informațiilor; conceperea sistemelor; mecanizarea și automatizarea operațiilor de bibliotecă; formarea de specialiști în informare.

Congresul anual al „Federației internaționale pentru tratamentul informațiilor” (FITI)

...va avea loc, între 5 și 10 august 1968, la Edinburg (Marea Britanie). Au fost invitați să participe 35 de specialiști, iar numărul comunicărilor selecționate pentru a fi susținute se ridică la 200. Cu același prilej, va fi organizată o expoziție, care va permite prezentarea ultimelor produse ale industriei internaționale a ordinarilor. (Bibliographie, Documentation, Terminologie, 8, nr. 2, mar 1968).

Al X-lea Congres al Asociației internaționale a tipografulor

...a avut loc, între 6 și 10 noiembrie 1967, la sediul UNESCO din Paris. Tema Congresului a fost Importanța semnelor grafice în epoca pictografică. (Zentralblatt für Bibliothekswesen, 82, nr. 3, mar 1968).

Rubrică redactată de
George VLADESCU

Biblioteca lui ION HELIADE- RĂDULESCU

universală. Domenii variate de cunoștințe, în special de istorie, cele de limbă, de literatură, de filozofie și de artă, l-au atras în mod deosebit, aducând el însuși prețioase contribuții în dezvoltarea acestora, deschizându-le perspective noi și îmbogățindu-le prin creația sa viguroasă și variată.

Conștiința unei sarcini pe care i-o rezervase istoria se manifestă de timpuriu și rămâne prezentă în toate acțiunile sale. Tiparul, ziarul, cartea de literatură și istorie, școala sînt pentru Heliade arme de luptă. El le folosește în scopul unic de redescoperire a conștiinței poporului, de apărare a libertății și independenței sale. Intreaga corespondență cu prietenii și cu rudele sale reflectă permanența acestei preocupări și lupta lui Heliade de a o transmite și altora. Această conștiință îi dă curaj și tărie în acțiune, rezistență în fața greutăților și credință în izbînda cauzei pe care o slujește cu pricepere și pasiune dogoritoare.

Ea l-a determinat să-și perfecționeze pregătirea științifică, învățînd limbi străine, citînd reviste, ziare, lucrări de specialitate, scriînd, creînd el însuși.

Heliade și-a organizat o bibliotecă care, la vremea ei, era una din cele mai complete.

A așezat-o în locuința sa din „Cîmpul Moșilor”, distrusă de incendiu, în 1848, o dată cu atelierul tipografic.

Întors în țară după 10 ani de exil, Heliade o ia de la început, cu aceeași rivnă. Tipografia și-a deschis portile în 1859, iar biblioteca a fost și ea refăcută. Însușa circa 4000 de volume, în cea mai mare parte legate în carton și în piele neagră sau roșie, purtînd pe cotor, în partea inferioară, literele I.H.R. Frumoase decorațiuni geometrice acoperă restul spațiului, în care artistul legător imprimă, în chenare aurite, numele autorilor și titlurile lucrărilor.

La moartea lui Heliade, în 1872, biblioteca a trecut în proprietatea fiului său Enăchiță și apoi a urmașilor acestuia¹⁾ care au păstrat-o cu sfîntenie în aceeași casă, pînă în timpul celui de-al II-lea război mondial cînd a fost risipită.

O parte din lucrări au fost salvate și sînt azi expuse într-o vitrină a Muzeului Scriitorilor din Tîrgoviște, pe frontispiciul căreia stau scrise, la loc de cinste, cele 3 litere care prescurtează numele său. Sînt în număr de 283 de volume, cîte au mai scăpat vicisitudinilor vremii; ele ne ajută totuși să ne facem o idee despre întreaga bibliotecă, în cea de-a doua fază, așa cum s-a păstrat ea, la trecerea în eternitate a proprietarului.

Născut la începutul secolului al XIX-lea cînd organizarea școlii românești era în fașă, Ion Heliade-Rădulescu a primit în limbile română și greacă toate cunoștințele ce se puteau obține în acea vreme.

Setea nepotolită de învățătură de care dă dovadă pînă la bătrînețe, o voință de fier în slujba unor înalte idealuri au avut ca urmare o pregătire multilaterală de o amplitudine fără termen de comparație pentru vremea în care a trăit.

Cunoștea limbile clasice, greaca și latina, precum și principalele limbi de circulație

¹⁾ Maria Bădescu, Mircea și Longin Rădulescu, fiica și fiul lui Ion I. Heliade Rădulescu.

Fig. 1. Una din lucrările lui B. P. Hădeș pe care autorul i-o dedică.

Cea mai mare parte din lucrările rămase sînt în limba română. Urmează, în ordinea numărului, cele franceze și italiene, iar mai apoi cele germane și engleze.

O bună parte din aceste lucrări o reprezintă gramatici, dicționare, metode necesare învățării limbilor și enciclopedii. Printre acestea întîlnim: *Dicționarul latin-român* (Buc., 1867), elaborat de Demetriu N. Preda; *Dictionnaire de linguistique et de philologie comparée*, publicat de abatele Migne; *Dicționarul franceso-român, după edițiunea domnilor P. Poienaru, F. Aaron și G. Hill* (Buc., 1840); *Vocabulario italiano-romanesco, francesco-romanesco, romanesco-italiano-francesco, compilato da G. L. Frolo* (Pesta, 1863); *Gramatici: Gramatica limbei latine, în comparație cu limba română* de G. Hill (Buc., 1856); *Petite Grammaire pratique du premier age* (Munich, 1859); *Grammaire française de Lhomond* (Paris, 1811); *Leçons de limba și literatura italiană, propuse de G. L. Frolo* (Brăila, 1868); *Gramatiki tis ellinikis glossis, ypo G. Genadiu* (Constantinopol, 1846).

Metodice: Nouvelle Méthode pour apprendre à lire, à écrire et à parler une langue en six mois, appliquée à l'anglais de dr. H. G. Ollendorff; *Lehrbücher nach Ollendorff's Methode in sechs Monaten eine Sprache lesen, schreiben und sprechen zu lernen. Für Deutsche* (Frankfurt, 1870); *Schlüssel zu der nach Ollendorff's neuer Methode bearbeiteten französischen Sprachlehre* de P. Hands (Frankfurt, 1869).

Pentru eventualele lecții de limbă engleză, Heliade avea la dispoziție *The Elements of english conversation, bey John Perrin* (Paris, 1822), iar pentru cele de franceză *Leçons et lectures françaises, extraites des meilleurs auteurs* de Leopold Monty (București, 1851).

Lucrările aflate reflectă principală direcție a preocupărilor științifice ale lui Heliade, precum și efortul pe care-l depunea spre a-și însuși cit mai științific cunoștințele referitoare la limbile respective.

Date fiind preocupările de scriitor ale proprietarului bibliotecii, prezența scrierilor de literatură beletristică străină, în original sau în traduceri, nu este de loc surprinzătoare. Dintre acestea vom menționa: *Il canto della straniera* de Grecca da Roma (Constantinopol, 1853); *Oeuvres de m.le vicomte Chateaubriand* (Paris, 1849); *Portraits littéraires* de G. Planche (Lahaye, 1836); *Chefs d'oeuvre des théâtres étrangers* (Paris, 1822); *Aventurile lui Télémaque* de Fenelon traduse de G. Pleșoianu (Craiova, 1831); *Don Juan* de Lord Byron, tradus de I. Heliade Rădulescu și tipărit în tipografia acestuia în 1847; *Iliada lui Homer* tradusă de C. Aristia și tipărită în Tipografia lucrătorilor asociați (Buc., 1868); *Misanthropia și pocăința*, dramă în 5 acte de Cotzebue, tradusă de maiorul Voinescu II și tipărită în 1837, în tipografia

Fig. 2. Teza de licență a lui G. Danilopol cu o dedicație către I. Heliade.

grafia lui Heliade; *Gemenii din Bergam*, comedie într-un act, tradusă după Florian de praporgicul I. Florescul și tipărită, în 1836, în tipografia lui Heliade.

Dintre cele mai de seamă lucrări privind istoria Franței și a popoarelor vecine nouă întâlnim: A. Thiers, *Histoire de la révolution française* (Paris, 1837); Lamartine, *Histoire des girondins* (Paris, 1847); Elias Regnault, *Suite ou supplément à l'histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes* (Bruxelles, 1855); J. Michelet, *Histoire de la France* Paris, (1855—1870); *Giornale dell'assedio di Constantinopoli-1453 di Nicolo Barbaro* (Viena, 1856); *Mémoires de Michel Oginski sur la Pologne* (Paris, 1827); *Histoire de la Crimée* de R. Bourdier (Paris, 1855); *Sebastopol* de E. de la Bédollière (Paris, f.a.).

Prezența unui număr însemnat de lucrări istorice în biblioteca lui Ion Heliade Rădulescu este legată de preocupările și acțiunile sale de apărare al drepturilor și libertății poporului, istoria servindu-i nu numai ca exemplu, ci și ca argument.

Ca filolog, Heliade ocupă în istoria culturii românești un loc de seamă. A dus cu energie o luptă asiduă pentru curățirea limbii românești de elemente străine, îmbogățind-o cu noi termeni din limbile neolatine, îndeosebi italiană și franceză. A studiat cu rivănia istoria limbii române și legile ei de dezvoltare, lăsându-ne una din primele gramatici românești.

Între lucrările privitoare la lingvistică remarcăm *Gramatica sa*, tipărită la Sibiu, în 1828; *Paralelism între dialectele române și italian sau forma ori gramatica acestor două dialecte* (Buc., 1840—1841); *Principia de orthographia romană* (Buc., 1870); *Repede aruncătură de ochi asupra limbii și începutul rumânilor*.

Mai reținem lucrări referitoare la educație și morală, economie politică, științele naturii, filozofie, geografie, artă.

Dintre periodicele bibliotecii, care au ajuns pînă la noi, consemnăm: *Album bissantino, publications settimanali litterarie, scientifiche* (Constantinopol, 1849—1850); *Apotiki poikilon ofelimon gnoseon*, revistă grecească, care a apărut la Braïla în 1864.

Nu este de mirare că ponderea cărții politice este destul de mare. Dintre cele mai de seamă, scrise de el însuși, cităm: *Românilor* (1856); *Les turcs et les roumains* (Choumla, 1854—1857); *Le conservateur* (Paris, 1856—1857); *Une Dacie cosaque et une Roumanie turcophiles* (Choumla, 1854—1857); *Descrierea Europei după Tratatul de la Paris* de Ioan Prosdociu (Heliade) (Paris, 1856); *Le protectorat du tzar* (Paris, 1850); *Unirea și unitatea* (Ed. II, Iassi, 1864).

Heliade fiind și editorul operelor sale, care însumează peste 50 de lucrări, nu este de mirare că, în ciuda odiseii pe care au cu-

noscut-o, s-au mai păstrat încă în bibliotecă peste 47 din lucrările sale ca, de pildă: *Gramatica românească* (Sibiu, 1828); *Culegere din scrierile lui... de proze sci de poesie*. (Buc., 1836); *Paralelism între dialectele romanu și italianu sau forma ori gramatica acestor doe dialecte*. Părțile I-II. (Buc., 1840—1841); *Mémoires sur l'histoire de la régénération roumaine ou sur les événements de 1848 accomplis en Valachie* (Paris, 1851); *O festă în comemorația zilei de 23 sept. 1854 sau Cobia lui Marinică*. Operă scrisă în doe părți. Tralală—Trală, Trală, adică Etcetera. Beciu, 1855; *Equilibru între antilthesi sau spiritul și materia* (Buc., 1859—1860); *Literatura — Critica* (Buc., 1860); *Proces general între doe hordii și națio sau spoii cu roșu și spoii cu albu. Mysteru în doe acte* (Buc., 1861); *Instituțiunile Romaniei. Tabel historicu dela Trajan pîno în zilele noastre* (Buc. 1863—1864); *Pace sau insocire între averea nemiscătoare și între banii. sau Casa de credit reciproc* (Buc., 1863); *Curs întregu de poesie generale*. (Liricele. Epicele) (Buc., 1868—1880), 5 vol.; *Hymnu creațiunii* (Buc., 1869); *Cintarea cîntărilor* (Buc., 1870); *Principie de orthographie romana* (Buc., 1870).

Dintre lucrările traduse și tipărite în tipografia sa, s-au păstrat: Lord Byron, *Don Juan*. Poemă epică (Buc., 1846) și *Regulile sau gramatica poeziei* (Buc., 1831).

În ciuda tuturor încercărilor prin care a trecut, biblioteca păstrează și două cărți cu autograf. Prima este: *Studii critice asupra istoriei romane; Câte-va analyse litterarie esterne* (Buc., 1864) și i-a fost adresată de B. P. Hasdeu, autorul lucrării, unul dintre cei mai de seamă admiratori și continuatori ai lui Heliade (vezi fig. 1).

Cea de-a doua este teza de licență a vărului său G. Danielopol, tipărită în limba franceză, la Paris în 1861, cu subiect din dreptul roman (*I. De correalibus et solidariibus obligationibus*) și pe care acesta i-o dăruiește cu un autograf în care arată că o dă iubitelui său văr Ion Heliade, „spre semn de stimă și afecțiune” (vezi fig. 2).

Deși numărul exemplarelor a ajuns pînă la noi este mic, totuși el e suficient de grăitor pentru a ne îngădui să stabilim legătura care exista între bibliotecă și făuritorul ei, ale cărui preocupări le reflectă. Pentru timpul cînd a fost creată era o bibliotecă mare, cu toate că autorul nu cunoștea o stare materială înfloritoare. Numeroasă și variată, biblioteca lui Heliade Rădulescu a constituit nu numai o oglindă a preocupărilor și a năzuințelor vulcanicului său posesor, dar, în același timp, și un mijloc de luptă.

N. I. SIMACHE

Prima bibliotecă publică din orașul Slatina

Anul acesta se împlinesc șase veacuri de la prima atestare documentară a unui vechi oraș românesc — Slatina.

Ca vad al negustorilor din Sibiu încă din veacul al XIV-lea¹⁾, Slatina a cunoscut, în timp, toate frământările și binefacerile culturii, concretizate în dezvoltarea învățămîntului sau în circulația necnteruptă a manuscriselor și tipăriturilor românești. Astfel, profesorul Ion Ionașcu înregistra, într-o valoroasă monografie culturală a ținutului Olt, prezența cărții pe aceste meleaguri din vremuri foarte îndepărtate²⁾.

Slatina a avut și vechi tradiții școlare, primele încercări, izbutite, de organizare a învățămîntului în grecește și în românește fiind semnalate încă din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea. Aici a predat carte românească, după 1816, dascălul *Gheorghe S. Ardeleanu* din Vinți (Transilvania), venit în Țara Românească împreună cu ctitorul învățămîntului național, *Gheorghe Lazăr*, iar în epoca de modernizare și generalizare a învățămîntului, de după 1830, școala normală din Slatina avea să fie condusă de un eminent elev al Colegiului Sf. Sava din București, profesorul *Alexandru Popescu*³⁾.

Din vremea acestui devotat slujitor al învățămîntului datează și începuturile primei bibliotecii școlare, cu caracter public, din Slatina.

La recomandarea lui Petru Poenaru, biblioteca Colegiului Sf. Sava din București, creată pe baza Regulamentului școalelor din 1833, începe să trimită, din 1838, scoli din Slatina unele dublete din publicațiile primite pe calea depozitului legal⁴⁾. Doi ani mai târziu, la 1 iulie 1840, Vornicia din Lăuntru, în înțelegerea cu Eforia Școalelor, hotărăște să înființeze în toate cele 15 orașe reședință de județ, „bibliotece cuprinzătoare de orice cărți s-ar publica și s-au dat în tipar în limba românească, ori tălmăcite sau compuse de autori”⁵⁾. Pentru păstrarea cărților, Magistratura Țirgului urma să pună la dispoziția profesorului „un dulap închis în formă de bibliotecă, în lungime de 1 stinjen și 2 palme, în lărgime de 12 palme domnești și fundul dinăuntru de 2 palme domnești, cu ușa în tăblii, fără geamuri”, și să prevadă în bugetul anual suma de 200 de lei „spre a se întrebuița în cumpărătoare de cărți tipărite, compuse sau traduse”⁶⁾.

În primăvara anului următor, biblioteca școlii din Slatina, al cărui dulap fusese confecționat între timp, primește, cu adresa nr. 55 din 9 aprilie 1841 a Magistratului, primul lot de publicații achiziționate din suma alocată în bugetul Țirgului, care se alătură celorlalte titluri trimise anterior de Biblioteca Colegiului Sf. Sava. Biblioteca dispunea atunci de un fond constitutiv de 33 de titluri, în 67 de volume, alcătuit din cele mai reprezentative tipărituri și periodice contemporane: *Istoria Principatului Țării Românești* de Florian Aaron (București, 1836); *Hronicul Romano-Moldo-Ulahilor* de Dimitrie Contemir (Iasi, 1835, 2 vol.); *Prescurtare după Istoria universală* după Atanasie Staghiritul (Buc., 1826); *Istoria naturală* a doctorului Cihac (Iasi, 1837); *Pravila Domnului Caragea* (Buc., 1838); *Homer* în traducerea lui Costache Aristia (Buc., 1838); *Byron* în traducerea lui Eliad (Buc., 1839); *Victor Hugo* tălmăcit de Costache Negruzzi și *Curierul de ambe sexe*, cunoscutul supliment literar al ziarului *Curierul românesc*.

Diversitatea structurală a fondului de publicații, în care se întîlneau tipărituri de istorie și de literatură, scrieri de morală și jurisprudență, subliniază dublul caracter al bibliotecii: școlară și publică, în același timp. De fapt, la 6 septembrie 1843, Eforia Școalelor făcea serioase demersuri pe lângă Vornicia din Lăuntru pentru recuperarea marelui număr de publicații împrumutate în afara școlilor, deoarece, „după știința sa în unele orașe, orașenii ar fi împrumutat cărți pe care nu le-au mai întors”⁷⁾. Eforia nu se opunea circulației cărților dincolo de hotarele școlii, ci încerca numai să reglementeze modalitățile de împrumut, adunînd „toate acele cărți de Magistraturile orașelor”, spre a se da, din nou, „în seama profesorilor, ca să se așeze în dulapul școalei, înlesnind fiecăruia citirea lor cu chipul ce profesorul va găsi cuviincios pe a sa răspundere” (subl. ns.)⁸⁾.

Anul școlar 1841/1842 se deschide, la școala din Slatina, sub conducerea unui nou profesor, *C. Stancovici*, care funcționase pînă atunci la Tg. Jiu. După evenimentele din 1848, care au dus la închiderea tuturor școlilor județene, C. Stancovici se va reîntoarce la Tg. Jiu.

De la el se păstrează *primul catalog al Bibliotecii din Slatina* întocmit la cererea Eforiei Școalelor în aprilie 1847, sub titlul: *Registru de toate cărțile ce sînt depuse în biblioteca școalei normale din orașul Slatina*⁹⁾. La acea dată, biblioteca dispunea de 80 de titluri publicații în 244 de volume.

Se alăturase fondului inițial: *Gramatica românească* a lui G. Golescu, o *Condică comercială*, *Pavel și Virghinia* (în traducerea lui N. Piccolo), *Harta României și a Moldo-*

vei, *Gramatica elină* a medelnicerului George Ioanid, *Poesiile* lui Cezar Bolliac și Ion Catina, alături de un „Vocabular francezo-românesc” etc.

Peste un an, la 1 noiembrie 1848, Eforia Școalelor hotărăște să închidă temporar toate școlile județene, „atît pentru lipsa localităților (= localurilor) de școale, în unele orașe — unde vechile clădiri erau transformate în cazărmi pentru trupele de ocupație (nota ns.) —, cît și pentru aceea a profesorilor care se depărtează din posturile lor pentru participarea la evenimentele revoluționare”. Magistrații țîrgului urmau „să primească de la profesori atît mobilele cît și toate obiectele școlii precum: biblioteca cu catalogul cărților etc.”¹⁰).

La redeschiderea școlilor județene, în ianuarie 1851, la Slatina nu se mai aflau decît cîteva titluri de cărți¹¹). Peste toate suflase vîntul aspru al ocupației străine care înăbușise în sînge generoasa revoluție a poporului român.

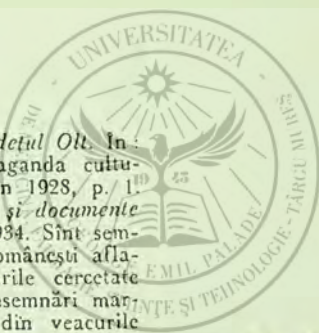
Corneliu DIMA-DRĂGAN

PROFILURI

EMINESCU— BIBLIOTECAR

Bibliografie

1. Iorga, N. *De unde vine județul Olț*. În: *Olțul*. Gazetă pentru propaganda culturală (Slatina), nr. 2, 24 ian. 1928, p. 1.
2. Ionașcu, I. *Biserici, chipuri și documente din Olț*. Vol. 1. Craiova, 1934. Sînt semnalate toate cărțile vechi românești aflate în bisericile și mănăstirile cercetate de autor, cu principalele însemnări marginale datorate cititorilor din veacurile trecute.
3. Poboran, G. *Istoricul școlii primare de băieți nr. 1 Ionașcu din Slatina*. Slatina, 1897, p. 19—20.
4. Arh. St. Buc., *Ministerul Instrucțiunii (Țara Românească)*, dosar nr. 5014/1839.
5. *Ibidem*. *Vornicia din Lăuntru*, dosar nr. 2640/1840, f. 1: Urechia, V. A. *Istoria școalelor de la 1800—1864*. Vol. 2. Buc., 1892, p. 180; Dima-Drăgan, C. *Bibliotecile publice orășenești din Țara Românească între anii 1840—1864*. În: *Călușa bibliotecarului*, 12, nr. 4, apr 1959, p. 44.
6. *Idem*.
7. Urechia, V. A., *op. cit.*, p. 277.
8. *Idem*.
9. Arh. St. Buc., *Ministerul Instrucțiunii (Țara Românească)*, dosar nr. 1033/1847, f° 23—24r.
10. *Anul 1848 în Principatele Române*. Vol. 5, Buc., 1904, p. 334, doc. 2571.
11. Poboran, G. *Istoricul orașului Slatina*, Slatina, 1907, p. 189.

79 de ani de la moartea sa

Pentru cel mai mare poet al neamului nostru, Mihai Eminescu, cititul cărților a fost un impuls interior care l-a ținut mereu aproape de rafturile și dulapurile cu cărți. Tirania binefăcătoare a cărții l-a subjugat continuu, din copilărie și pînă în anul din urmă al vieții. În scurta sa existență, poetul a fost de patru ori bibliotecar în biblioteci rînduite ca atare și toată viața bibliotecar în propria-i bibliotecă, pe care a sporit-o și a purtat-o cu sine în multele-i peregrinări, dar din care întîmplări neprielnice au făcut să se păstreze pînă astăzi atît de puține exemplare.

Biblioteca, ca instituție, a intrat în viața poetului încă din prima tinerețe, în perioada studiilor cernăuțene, pentru ca să o reînălțămescă apoi la fiecare din răscrucele vieții sale: în timpul studenției la Viena, în primul an al întoarcerii sale în țară, apoi peste zece ani, în 1884, în ultimii ani de suferință.

Acum, la peste trei sferturi de veac de la moartea lui Mihai Eminescu, activitatea sa ca bibliotecar rămâne încă un domeniu puțin studiat.

Gimnaziul din Cernăuți, școală cu recunoscută tradiție, a găzduit începuturile școlare pentru cei mai mulți din copiii lui Gheorghe Eminovici. Numele căminarului din Ipotești devenise astfel binecunoscut profesorilor și conducerii gimnaziului, al cărui director, Ștefan Wolf, văzându-l pe tânărul Mihai, exclamase vesel și mirat în același timp: „Și acesta e tot un Eminovici!” Studios și cu înclinații deosebite pentru limba română și istorie, Mihai e curind remarcat de Aron Pumnul, profesorul de înalte îndemnuri și de pilduitoare sirguintă patriotică.

Pasiunea lui Eminescu pentru trecutul neamului avea încă de pe atunci făgaș adânc. „El citea cu înlesnire slova veche chirilică și mai cu seamă cărți vechi vedeam în mână lui, iar letopisețele lui Kogălniceanu le lua acasă”, mărturisește Theodor Stefanelli, cel mai important biograf al poetului pentru această perioadă.

La gimnaziul din Cernăuți se înfiripase încă din 1858 o bibliotecă modestă, care cuprindea volume răzlețe din scriitorii români și străini, broșuri, foi volante, reviste literare mai vechi, calendare cu adaos beletristic, câteva cărți de istorie, între care și *Letopisețele* tipărite de Mihail Kogălniceanu. Întreaga bibliotecă se închegea din donațiile „studentilor”, cum li se spunea elevilor gimnaziști, sau ale unor intelectuali care urmăreau sprijinirea elevilor români care învățau la Cernăuți. Cum însă, după legile vremii, studenții nu aveau voie să țină bibliotecă, biblioteca gimnaziștilor trecea drept a lui Aron Pumnul, iar studenții o foloseau clandestin, ferind-o de ochii profesorilor străini. Învățământul în limba română fiind limitat la numai două ore pe săptămână, Aron Pumnul încerca să stimuleze lectura urmărind cu insistență dezvoltarea bibliotecii.

Lângă casa mare unde locuia profesorul, se găsea una mai joasă, în care stăteau școlarii pe care acesta îi avea în gazdă și în care era adăpostită și „biblioteca gimnaziștilor”. Bibliotecarul ales de Pumnul locuia chiar în odaia în care se aflau cărțile. Toată averea bibliotecii era cu grijă înregistrată într-un caiet mare, pe care profesorul purist

il botezase „Cunsemnăciunariul venitului, kieltuicilor și al avutului Bibliotecii învățăceilor români gimnaziali cernăuțeni”. După ce, în primăvara lui 1865, părăsise liceul împreună cu trupa de teatru a Ștefaniei Tardini, Mihai Eminescu se reîntoarce în toamnă în oraș și locuiește la Aron Pumnul, care îl numește bibliotecar la „biblioteca gimnaziștilor”. De atunci, așa cum scria George Călinescu, „Eminescu dormi și visă printre cărți”. Biblioteca devine pentru el obiectul unei griji permanente. Referindu-se la această perioadă, Stefanelli notează: „Aci trebuie să se fi simțit el în elementul său, căci rînduise biblioteca și știa unde se află orice carte. Nu mai trebuia, ca mai înainte, să scotocești tot dulapul până ce dai de cartea ce-ți trebuia. Eminescu se ducea drept la dînsa și o scotea dintre celelalte cărți, dîndu-ți-o cu un fel de satisfacție și dovedînd astfel că cunoaște fiecare tom din această colecțiune”.

În „Cunsemnăciunariul...”, scrisul lui apare de la numărul de inventar 72 din 1866. Un scris îngrijit, caligrafic, așa cum îl cunoaștem. În atribuțiile bibliotecarului intra tot ceea ce privea biblioteca: înregistrarea cărților, păstrarea veniturilor, urmărirea legării exemplarelor care începeau să se uzeze. Răsfoirea „Cunsemnăciunariului...” este interesantă pentru a afla ce cărți treceau prin mîna tânărului bibliotecar. Pe una din pagini, purtînd data de 3 ianuarie 1866, figurează, între altele: *Istoria generală a Daciei* de Dionisie Fotino, *Istoria bisericească* a lui Tincu-Velea, iar pe alte pagini, scrise de mîna poetului, cărți pe care el însuși le donase. Preocupat în permanență de îmbogățirea bibliotecii, Eminescu donează, în 1865 și 1866, 10 cărți dintre care 7 înregistrate de Ion Botezat, un coleg mai mare care fusese bibliotecar înaintea sa, iar 3 caligrafiate de însuși Eminescu. În dreptul acestora din urmă există specificația: „dăruite bibliotecii gimnaziștilor români din Cernăuți de M. G. Eminovici”. Între cele 10 cărți donate de poet, se află: *Lecturariu latin* de I. M. Moldoveanu, apărută la Blaj în 1864; *Cinturi intime*, poezii de Radu Ionescu, apărută la București în 1854; *Petru Rareș, principele Moldovei*, *novele istorice originale* de At. M. Marienescu, tipărită la Sibiu în 1862; *Mitologia pentru toți*, de G. Reinbeck, apărută la Viena.

Evenimentul tragic al morții profesorului iubit este resimțit dureros de învățăceii români. Adînc impresionat, Eminescu publică prima sa poezie *La mormîntul lui Aron Pumnul*, care apare în broșura „*Lăcrimioarele învățăceilor gimnaziști din Cernăuți la mormîntul prea iubitului lor profesor Aron Pumnul*”. Cîteva luni după moartea profesorului, el părăsește Cernăuțiul, dar aminti-

rea acestor ani va rămâne puternică. În 1875 fiind, însoțit de Theodor Stefanelli, revine în oraș și vizitează mormântul și casa lui Aron Pumnul, Eminescu murmură cu nostalgie: „Uite, în căsuța ceea mică am locuit eu. Aici era și biblioteca studenților români la care am fost și eu bibliotecar”.

În epoca studiilor vieneze, Eminescu este pentru a doua oară bibliotecar. Viena, vechi centru de înalte studii nu numai pentru tinerii din Imperiul habsburgic, ci și pentru cei din alte țări ale Europei, adunase și un grup de studenți români, care, într-un lăudabil spirit de emulație, fondaseră societăți cu biblioteci și organe de publicitate. După sosirea poetului în capitala Imperiului, cele două societăți mai vechi ale studenților români, „România” și „Societatea literară și științifică”, se contopesc, dând naștere societății „România jună”. Eminescu, care activase înainte de contopire în primele două societăți, este un entuziast susținător al noii grupări.

În prima ședință a „României jună” din 8 aprilie 1871, poetul este ales bibliotecar-secretar al societății cu 30 de voturi. Într-un cadru studentesc dinamic și animat de idealuri înalte, Eminescu desfășoară o stăruitoare activitate de îmbogățire a bibliotecii. La o săptămână de la numire, el dăruiește bibliotecii, împreună cu un coleg, operele lui Gh. Șincai, Ion Slavici, care i-a fost aproape în această perioadă, mărturisesc că poetul citea „mult și cu o repeziune uimitoare”, participa cu regularitate la întruniri, milita pentru o mai bună organizare a studenților români. În viziunea sa, bibliotecile nu trebuiau să lipsească de pe lângă nici una din societățile studentești. „Gîndul lui Eminescu, notează Slavici, era ca la toate universitățile unde și tineri români își urmează studiile, să se înființeze asemenea societăți, care să aibă bibliotecii și cantine, precum și organul lor de publicitate”.

Dar activitatea poetului ca bibliotecar al „României jună” e de scurtă durată. Fricțiunile din cadrul societății și neînțelegerile cu Ioniță Bumbac, student cu multă influență în societate, îl fac să demisioneze la 18 noiembrie 1871. În locul lui e numit bibliotecar Alexandru Grama, autorul de mai târziu al unei „neghioabe broșuri împotriva lui Eminescu”, cum o califică George Călinescu, apărută la Blaj în 1891.

Deși informațiile despre perioada când a fost bibliotecar la Viena sînt destul de sărace, este neîndoielnic că ea a avut o înflorire deosebită asupra poetului, pregătind activitatea sa de mai târziu în cadrul Bibliotecii centrale a Universității din Iași.

Cînd, întors în țară de la Viena, trebuie să se supună rigorilor unei slujbe oficiale. Eminescu primește cu bucurie propunerea de a lucra ca bibliotecar. Într-o scrisoare că-

tre secretarul Agenției României la Berlin, el scrie: „după sosirea mea în țară, domnul ministru al instrucțiunii publice, cu care, după cum știți, stau de multă vreme în corespondență, mi-a conferit postul de bibliotecar al Bibliotecii centrale din Iași, singurul care nu e în stare de a-mi întrerupe într-un hînic nici preparațiile mele pentru doctorat, nici ocupația mea care întotdeauna va rămîne științifică și literară”.

La 1 septembrie 1874, numirea poetului ca bibliotecar este un fapt împlinit.

Biblioteca centrală din Iași avea la acea vreme una din cele mai importante colecții din țară. După o statistică din 1876, ea poseda 27 596 volume și un fond bogat de rarități, tablouri, monede. Dar, deși instituție de tradiție, ea era condusă încă după regulamente și dispoziții învechite, practică cu grave urmări pentru întreaga ei organizare.

Poetul urmează la conducerea bibliotecii după Samson Bodnărescu. Vine aici cu pasiunea sa de totdeauna pentru lectură și studiu, cu priceperea celui care fusese încă în două rânduri bibliotecar și cunoscuse, în anii studenției, multe din marile biblioteci străine. Noul director își imagina desfășurarea misiunii sale sub cele mai bune auspicii. „Ferit de grija zilei de mîine, mă voi culunda ca un budist în trecut, mai ales în trecutul nostru atît de măreț în fapte și oameni” notează poetul imediat după numire.

Dar, alături de bucurie, se cuibăresc și umbre. Eminescu nu uită că politicianismul făcuse destule victime la noi și o presimțire, din păcate adevărită, se abate și stăruie. La 14 septembrie 1874, el scrie Veronicăi Micle: „Cunosc năravurile politice de la noi, de aceea mă îngrijesc, cu toate că trebuie să mă bucur de norocul ce-a dat peste mine”.

În condițiile modeste ale bibliotecii, cu o rivnă neobosită, poetul își propune planuri largi de organizare, la capătul cărora biblioteca trebuia să se transforme într-un ordonat lăcaș de cultură.

De la început are de învins piedici deosebite. Nu exista un inventar general; lucrările curente erau mult întîrziate; cărțile erau catalogate cu o întîrziere constantă de doi ani de zile. Se compilau cataloage fixe, cite un catalog pentru fiecare an în parte. Cîntorul era nevoit să răsfășoare aproape douăzeci de astfel de cataloage, scrise cu mîna, pentru ca, pînă la urmă, să nu afle adesea cartea de care avea nevoie.

Poetul se vedea astfel împiedicat a lua în seamă biblioteca, cu acte, așa cum se cuvenea, de la fostul director, Samson Bodnărescu. Pentru a putea face acest lucru, el își propune să întocmească în cit mai scurt timp un catalog general. „Eminescu,

mărturisea Samson Bodnărescu, m-a tot aminat cu cuvîntul că voește a face o lucrare completă, confecționînd un catalog general și complet”.

Sirguincios și, mai ales, priceput, cu o înțelegere largă asupra rolului bibliotecii ca instituție științifică de înalte meniri, poetul se dăruiește muncii de organizare a colecțiilor.

„Voia să revoluționeze biblioteca cu tot dinadinsul, scria George Călinescu. Avînd naivitatea să creadă că rostul ei este de a fi o fereastră permanent deschisă spre grădina culturii actuale, el se pornește înflăcărat s-o sporească și s-o facă un instrument util de muncă”.

La fel ca și la Cernăuți ori la Viena. Eminescu este preocupat în permanență de îmbogățirea fondurilor bibliotecii. Il interesează îndeosebi procurarea manuscriselor și a tipăriturilor vechi, de mare valoare, și pentru aceasta cultivă legături strîns cu bibliofili și anticari. Stau măturie pentru energia desfășurată de poet în acest sens rapoartele întocmite în vederea achiziționării unor cărți de valoare. Aprobarea pentru cumpărarea unei astfel de cărți venea chiar de la minister, după ce hirtia trecea printr-o lungă filieră birocratică, ce ar fi putut descuraja pe cel mai pasionat bibliotecar. Între rapoartele întocmite pentru cumpărarea de cărți trebuie amintit cel din 6 martie 1875, în care poetul, pentru a convinge autoritățile să-i acorde aprobarea, face o adevărată lecție despre valoarea cărților tipărite în secolele XVI, XVII și XVIII.

Unele din lucrările importante pe care le posedă azi Biblioteca centrală universitară din Iași au fost procurate prin stăruința poetului bibliotecar.

În tot acest timp, în afara grijilor slujbei, Eminescu desfășoară și o vie activitate literară și științifică. El scrie versuri, cercetează grafia documentelor vechi, studiază în vederea susținerii doctoratului, a cărui idee nu-l părăsise, compilează o gramatică sanșorită, strînge materiale despre biografia bărbatilor de seamă din România, spre a colabura la dicționarul enciclopedic Brockhaus, adună versuri și povestiri pentru o carte de lectură.

Cînd, la începutul verii lui 1875, într-un efort de organizare ale cărei urmări pozitive ar fi trebuit să se vădească în curînd, Eminescu invită toți cititorii restanțieri să restituie cărțile împrumutate, în vederea unei verificări generale a bibliotecii, amenințarea, pe care o simțise încă din anul trecut plumbind deasupra liniștii sale, coboară lovindu-l. La 1 iulie 1875, la mai puțin de un an de la numire, poetul e destituit din funcția sa, în urma mașinațiilor murdare întreprinse de Andrei Vizanti și de Dimitrie

Petrino.

Închipuindu-și că, lovind în Eminescu, lovesc în „Junimea” și în Titu Maiorescu, aceștia se agită degradant, înscenează calomnios. Tăvălugul mașinăriei politice face victime. „Victimile nu sînt adversarii politici puternici, hrăpăreți ci mici slujbași, nenorociții care nu pot să se apere” scria poetul mai tîrziu Veronicăi Micu.

De-acum va începe pentru Eminescu perioada cea mai amară a vieții. E o vreme revizor școlar, dar caracatița politică își întinde tentaculele și aci.

La 16 iulie 1876, Eminescu e acționat în judecată, imputîndu-i-se lipsa a 99 de opuri în 173 volume, ca și cîteva piese de mobilier.

Între acuzatori: Andrei Vizanti, cel care, mai tîrziu, încurcîndu-se în socotelile casieriei comitetului teatral din Iași, se grăbește să ia drumul Americii, și Dimitrie Petrino, versificator submediocru, pretendent la postul de director al Bibliotecii, pe care Eminescu îl satirizase în „Petri-notae”.

La proces, poetul răspunde cu demnitate. „După a mea părere, declară el la 9 noiembrie 1876, sistemul vicios de țineră a bibliotecii produce aparența acestei lipse... Sistemul vicios de a ține patru, cinci biblioteci într-una face ca să se întimple foarte ușor așezarea unei cărți în capitolul de același nume din celelalte biblioteci. Astfel, eu cred că acele cărți nu lipsesc în realitate, ci trebuie să fie neregulate puse în bibliotecă”.

În 1877 i se recunoaște nevinovăția și e achitat, dar Eminescu va resimți, profund și dureros, lovitura primită.

La zece ani după ce fusese director al bibliotecii ieșene, după un deceniu de activitate intensă și multilaterală, după ce se rostise poetic la dimensiunile sublimului, lăsînd poeziei românești luminii ei de veșnică înălțare, după întiele lovituri ale unei boli necruțătoare, Eminescu se reîntoarce în primăvara lui 1884, ca subbibliotecar în aceeași bibliotecă, începînd astfel, pentru a patra oară, o activitate care îi adusese atîtea mulțumiri și atîtea necazuri.

Dacă, în urmă cu un deceniu, venea în bibliotecă bucuros și plin de inițiativă, acum acceptă munca fără entuziasm.

Director al bibliotecii era profesorul Caragian. Eminescu lucrează la registrul inventar, întocmește fișe (unele fișe au adnotări făcute de el); caligrafia lui e tot așa de îngrijită, dar greșelile nu lipsesc, trădîndu-i oboseala. Munca din bibliotecă nu-l mai interesează. De altfel, poetul e pus să întocmească statele de salarii ale personalului, transonic pe curat corespondența bibliotecii și se ocupă de expedierea ei.

Începuturile de ordine, pe care le adusese în bibliotecă cu zece ani în urmă, se spulberaseră.

La 20 octombrie 1884 îi scria lui Chibici: „Onorata bibliotecă e atât de încurcată și îngrămădită, încât ar trebui un an, doi pentru a introduce orînduială în acest haos ereditar“.

În noiembrie 1886 e din nou bolnav. Cîrînd după internarea sa, directorul Caragiani propune înlocuirea sa prin custodele Petre Gărcineanu și astfel se termină cea de-a patra perioadă de activitate în bibliotecă din viața marclui poet.

Ca bibliotecar, ca și în celealte ocupații pe care le-a avut, Eminescu a fost același pasionat al studiului, al misiunii îndeplinite. O viitoare istorie a bibliotecilor românești va consemna desigur această repetată trecere a poetului printre rafturile cu înțelepciune ca un moment memorabil.

Ion STOICA

BIBLIOGRAFIE

Botez, Grigore. *Eminescu bibliotecar*. În: Prima sesiune științifică de bibliologie și documentare. Buc., 15—16 dec 1955. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1957, p. 173—180.

Călinescu, G. *Viața lui Mihai Eminescu*. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 344 p.

Elian, Alex. *Eminescu și vechiul scris românesc*. În: Studii și cercetări de bibliologie. Vol. I, 1955, p. 129—160.

Galaction, G. M. *Eminescu*. Buc., „Flacăra“, 1914. 110 p.

Corovei, Artur. *Evocări*. În: Însemnări literare, Iași, 1, nr. 29, 31 aug. 1919. p. 8—13.

Grămadă, I. *Societatea academică, socială literară „România jună“ din Viena 1871—1911*. Arad, „Concordia“, 1912. 176 p.

Mînar, Octav. *Eminescu în fața justiției*. Buc., C. Sfetea, [1914]. 89 p.

Păunescu-Ulmu, T. *Viața tragică și românească a lui Eminescu, Copilăria și tinerețea*. Craiova, 1928, 118 p.

Omagiul lui Mihai Eminescu cu prilejul a 20 de ani de la moartea sa. Buc., 1909. IV+214 p.

Pop, Augustin Z. N. *Contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu*. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1962. 623 p.

Pop, Augustin Z. N. *Mărturii... Eminescu — Veronica Micle*. Buc., Editura tineretului, 1967. 211 p. + 8 f. pl.

Slavici, I. *Amintiri*. Buc., „Cultura națională“, 1924. 185 p.

Studii eminesciene. Buc., Editura pentru literatură, 1965. 767 p.

Vatamaniuc, D. *Eminescu bibliotecar*. În: Călușa bibliotecarului, 17, nr. 6, iun 1964, p. 332—334.

Răducanu Burdeanu-
UN BIBLIOTECAR
PARTICIPANT
LA REVOLUȚIA
DE LA 1848

A acțiunea revoluționară desfășurată la 1848 pentru desființarea privilegiilor feudale a cuprins și pe unii din slujitorii bibliotecii.

Aniversarea a 120 de ani de la izbucnirea revoluției de la 1848 constituie un prilej pentru a ne aminti figura lui Răducanu Burdeanu — un fost bibliotecar, participant la această mișcare în calitate de comisar de propagandă al guvernului.

S-a născut în anul 1822 la București. Și-a făcut studiile la Colegiul Sf. Sava, avînd profesori pe Ion Heliade-Rădulescu, Eufrosin Poteca, Petru Poenaru, Florian Aaron, Simion Marcovici etc.

A fost numit custode al Bibliotecii Naționale în septembrie 1845¹⁾, funcționînd în această calitate pînă în 1847. I-a plăcut munca de bibliotecă, de aceea o exercitase fără plată chiar și înainte de a fi numit. Profesorul Iosif Genilie — conducătorul bibliotecii — în raportul prin care propune numirea lui Răducanu Burdeanu la bibliotecă, menționează că acesta, „încă înainte a stăruit și stăruiește la lucrările bibliotecii cu regularitate, în tot timpul cît este deschisă bibliotecă”²⁾.

În cei doi ani cît a funcționat la bibliotecă, el a desfășurat o bogată activitate. Pe lîngă munca ce o depunea alături de Iosif Genilie la organizarea bibliotecii, Răducanu Burdeanu trebuia să servească cititorii cu cărți, să facă recomandarea publicațiilor din bibliotecă și „a șidea nelipsit în sala de citiții”, spre a servi „îndată” pe cititori cu cărțile necesare, după cum se menționa în instrucțiunile date de Eforia școalelor³⁾. Este demn de reținut că, la cererea cititorilor, al căror număr era mereu în creștere, bibliotecă funcționa cite 8 ore pe zi.

Spre a servi „îndată” pe cititori cu publicațiile necesare, custodele trebuia să se orienteze foarte bine în fondul de cărți al bibliotecii (care era destul de numeros, chiar și la acea vreme) și să cunoască limbi străine, mai ales franceza, o parte din publicațiile bibliotecii fiind scrise în această limbă. Răducanu Burdeanu cunoștea bine franceza, căci mai tîrziu, în 1848, îl găsim profesor de limba franceză la școala germană condusă de Karol Kap la Cîmpulung.

În atribuțiile custodelui intra și completarea fondului de cărți al bibliotecii, precum și alegerea cărților ce urmau a fi trimise școlilor din Craiova și Slatina, precum și bibliotecilor școlare înființate în 1840 pe lîngă școlile normale din orașele reședință de județ.

Este de reținut că în fondurile Bibliotecii Naționale se găseau și multe cărți revoluționare, aduse mai ales din Franța. La începutul secolului al XIX-lea erau cunoscute în țară scrierile lui Voltaire și Condillac, o parte din operele materialiştilor francezi din secolul al XVIII-lea, în special ale lui D'Alembert și Helvetius. Erau mult căutate de cititori, mai ales de elevii și profesorii Colegiului Sf. Sava, scrierile lui

Montesquieu și J. J. Rousseau. În această perioadă, bibliotecile devoniseră un factor de progres, iar o parte dintre bibliotecari se găseau în primele rînduri ale cîrturarilor care luptau pentru rîspîndirea ideologiei progresiste. Unul dintre aceștia a fost și Răducanu Burdeanu. În timpul cît a funcționat el la bibliotecă, unele din cărțile oprite de cenzură au circulat la cititori. Între acestea a fost semnalată și lucrarea *Les chaînes de l'esclavage* a revoluționarului iacobin J. P. Marat⁴⁾, pe care Răducanu Burdeanu o împrumutase istoricului și poetului revoluționar C. D. Aricescu. Faptul acesta a produs multă supărare și neliniște în-suși domnitorului Barbu Dimitrie Știrbei, care hotărî „a se revizui toate cărțile din bibliotecă”, deoarece „cu mirare s-a văzut făcînd parte în biblioteca școlii cărți oprite de a-și avea ființa lor aici”⁵⁾.

Faptul că Iosif Genilie, conducătorul bibliotecii, dintru început n-a știut de existența acestei cărți, ne face să presupunem că ea a fost împrumutată lui C. D. Aricescu de către Răducanu Burdeanu; întreci se stabiliseră, de altfel, legături mai strînse pe linia mișcării revoluționare. Aceste legături explică și activitatea de profesor, bibliotecar și comisar de propagandă desfășurată de Răducanu Burdeanu la Cîmpulung, orașul natal al lui C. D. Aricescu.

Răducanu Burdeanu a lucrat alături de Iosif Genilie pînă în 1847. Știm că, în anul 1846, Genilie a publicat primul catalog al bibliotecii. Nu cunoaștem dacă R. Burdeanu a ajutat la alcătuirea catalogului lui Genilie, presupunem încă că l-a cunoscut, deoarece la Cîmpulung, unde îl găsim profesor în anul școlar 1847—1848, Burdeanu cere Eforiei școalelor să-i încredințeze conducerea bibliotecii din acel oraș, una din cele mai mari biblioteci școlare din acea vreme, a patra în privința mărimum după Biblioteca Națională și bibliotecile Școlii centrale din Craiova și a școlii din Slatina. Cît a funcționat la Cîmpulung, Burdeanu ajută profesorului I. Brezoianu să alcătuiască catalogul bibliotecii școlii normale din localitate, acesta fiind, în acea vreme, unul din cele mai bune cataloage întocmite în cadrul școlilor normale⁶⁾.

¹⁾ Dima-Drăgan, Corneliu. *O carte revoluționară în Biblioteca Colegiului Sf. Sava*. În: *Călușa Bibliotecarului*, 12, nr. 12, 1959, p. 40—42.

²⁾ Arhiva Istorică Centrală București, Ministerul Culturii și Instrucțiunii Publice, dos. 2150/1850, f. 1, 6.

³⁾ Idem, dos. 1306/1847, f. 3—5.

⁴⁾ Arhiva Istorică Centrală București, Ministerul Culturii și Instrucțiunii Publice, dos. 1701/1845, f. 55.

⁵⁾ Idem, f. 53.

⁶⁾ Ibidem, dos. 5014/1839, f. 158 v.

În revoluția de la 1848, R. Burdeanu s-a avîntat în luptă pentru cauza poporului, așa cum, mai tîrziu, în 1877, Eugen Constantinescu, alt funcționar al aceleiași biblioteci, s-a înrolat voluntar luptînd în războiul pentru independența națională⁷⁾.

Burdeanu a fost numit comisar de propagandă în plasa Rîuri din județul Muscel. Muscelul cunoscuse o intensă activitate revoluționară. Aici funcționase ca profesor, din 1831 pînă în 1842, D. Jianu, prefectul revoluției de la 1848 în acest județ. Urmașul său la școală, Ion Brezoianu, este de asemenea cunoscut pentru activitatea revoluționară desfășurată în perioada 1848. Tot aici activa „în propagandă revoluționară pe la cazărmi și prin piețe”, C. D. Aricescu, revenit la Cîmpulung în iunie 1848. Pe drumurile muscelene călătorește spre Rucăr, în șase trăsură, în noaptea de 29 iunie 1848, frunțații revoluționari N. Bălcescu, Gh. Magheru, Chr. Tell, N. Golescu, I. Voinescu II, C. A. Rosetti, St. Golescu etc.

Alături de Jianu, I. Brezoianu, Aricescu, Burdeanu, făceau propagandă revoluționară la Muscel și C. Brezoianu, A. Dedu, C. Meltiade, Al. Papiu etc.

În vederea explicării constituției, Răducanu Burdeanu mergea din sat în sat în plasa ce-i fusese încredințată. La 1 iulie 1848 el raporta Departamentului din Lăuntru despre activitatea depusă în plasa Rîuri. „Misiunea de comisar, scria el, ce-mi este înpusă a propaga sîloasele ce poate să procure comunității o constituție, mă ocup cu cea mai mare activitate, lucrez cu conștiința curată... povătuind pe fiecare și arătînd fiecărui cum trebuie să-și apere dreptul⁸⁾”. Tine să arate entuziasmul țaranilor din sate

le unde făcea propagandă care „toți într-o unire” strigau: „Să trăiască libertatea!”⁹⁾.

Pentru activitatea sa revoluționară, este arestat la 27 septembrie 1848 și trimis la închisoarea de la mănăstirea Văcărești. După 5 luni de arest, este dus în fața Comisiei de anchetă și i se ia interogatoriul. În jurnalul încheiat de Comisie, se arată că „s-a dovedit fără tăgăduire că numitul a luat parte activă în faptele revoluționare făcînd propagandă prin sate spre invitarea locuitorilor țărani în duhul și dorințele aceluși nelegiuit guvern revoluționar¹⁰⁾”. Se hotărăște rămînerea sa pe mai departe la închisoare. Îmbolnăvindu-se grav, el cere să fie eliberat. „Sînt foarte sigur de pierderea vieții, scrie el în jalbă; pieptul meu este plin de răni și (sînt) zăcător de un reumatism grozav dobîndit chiar într-acest arest plin de umezeli¹¹⁾”. Cu avizul medicului închisorii, este eliberat „supt cheazășie de hoală¹²⁾”.

Pentru participarea la revoluție i se interzice a mai ocupa vreo funcție publică¹²⁾.

După revoluția de la 1848, a fost profesor la Caracal (din 1851) și la Slatina (din 1862), iar din 1864 director la aceeași școală. În 1868 și 1869 a îndeplinit funcția de revizor școlar pe patru județe: Olt, Vilcea, Argeș și Muscel. A murit în anul 1870.

Activitatea desfășurată de Răducanu Burdeanu constituie un exemplu de luptă și dăruire pentru cauza poporului.

Lect. univ. GH. PIRNUȚĂ

⁷⁾ Arhiva Istorică Centrală, Comisia întocmită pentru cercetarea celor amestecați în faptele revoluționare, dos. 22/1849, f. 3.

¹⁰⁾ Idem, f. 4.

¹¹⁾ Ibidem, f. 8.

¹²⁾ Arhiva Istorică Centrală, Ministerul Culturii și Instrucțiunii Publice, dos. 1464/1848, f. 14 (Adresa nr. 1045 din 1 noiembrie 1848).

⁸⁾ Ibidem, dos. 3512/1877, f. 149.

⁹⁾ Anul 1848 în Principatele Române, București, 1902, tom. II, p. 397.

O culegere interesantă

Cu toate realizările evidente din anii construcției socialiste și cu tot sporul de interes față de ceea ce împlinesc și mai ales promite să împlinescă, bibliologia continuă să fie un domeniu în care și despre care se scrie destul de puțin. O activitate distinctă, cu o metodologie proprie, stabilită nu de ieri, ci precizată de reprezentanți iluștri, la noi, de acum câteva decenii, nu-și găsește încă numărul necesar de cercetători, lăsând aștea terenuri fertile neexplorate. Constaterea este paradoxală, pe de o parte, pentru că bibliologia românească a cunoscut în prima jumătate a secolului nostru momente de vîrf, realizări memorabile care pregătișeră o solidă platformă pentru activitatea viitoare, și, pe de altă parte, pentru că practicienii de azi ai acestei activități au obținut și obțin împliniri de seamă ce lasă deschisă calea fundamentărilor teoretice. Cînd o activitate înmănușează eforturile a peste șase mii de profesioniști permanenți ea trebuie să beneficieze, în același timp, de luminile pe care pasionata participare cotidiană a acestora la muncă le poate oferi prin comunicări și studii științifice.

Numărul relativ redus al acestor studii, care are desigur cauzele lui (și aici nu trebuie omisă inexplicabila indiferență editorială), păstrează încă în anonimat activitatea bibliologică, nu-i asigură locul pe care îl merită în mișcarea culturală din țara noastră. Posibilitățile de publicare a cercetărilor din domeniul bibliologiei pe care le oferă *Revista bibliotecilor*, revista *Studii și cercetări de documentare și bibliologie* ori publicația *Probleme de bibliologie*, editată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, sînt încă destul de scăzute.

Iată de ce eforturile celor care au găsit entuziasmul necesar pentru a încheia culegerea anuală *Studia bibliologica*, ajunsă acum

la cel de-al doilea volum*), trebuie apreciate. Subliniem de la început meritele incontestabile ale culegerii, față de volumul precedent**), experimental, cu unele stîngăcii și inadvergente.

Al doilea volum, împreună cu suplimentul lui, întrunește un număr apreciabil de studii și comunicări ale cadrelor didactice (13) și cîteva reușite studentești, selectate din lucrările de an la bibliografie (3). Profilat pe problemele bibliografiei, volumul are un sumar variat și echilibrat în același timp, vîdînd o concepție matură, care imbină interesul științific cu cerințele unei bune alcătuirii editoriale.

Primele două comunicări, datorate foștilor profesori de bibliologie de la București și Cluj, Nicolae Georgescu-Tistu și Ioachim Crăciun, sînt de fapt pagini autobiografice însoțite de succinte prezentări ale unora din lucrările elaborate în decursul anilor. Scrise cu căldură, ele sînt totodată pagini ale unei istorii a bibliologiei românești, care a avut în cei doi profesori nu numai cercetători pasionați, ci și continuatori ai școlii strălucit reprezentate de Ioan Bianu, animatori care prin strădania lor au contribuit la dezvoltarea mișcării bibliologice din țara noastră. Cele două comunicări reflectă problemele dificile cu care au fost confrunțați înaintașii noștri, oferă un exemplu pilduitor de pasiune în slujba cărții. Foarte utilă și edificatoare este, pentru caracterul activ și pentru prozelitismul practicat la Cluj, prezentarea făcută de Ioachim Crăciun multora din cei care și-au apropiat bibliologia, uneori dedicîndu-i-se în exclusivitate.

Capitolul al II-lea, *Disciplinele bibliologice în învățămîntul superior*, cuprinde: *Problemele majore ale cursului de bibliografie și documentare*, de prof. dr. docent Dan Simonescu; *Literatura pentru copii în învățămîntul superior bibliologic*, de lector univ. Ilie Stanciu și *Noțiuni de istoria științei și tehnicii*, de lector univ. ing. D. Todericiu. Expunerile împărtășesc cititorului principalele probleme ale cursurilor amintite în succesiunea lor logică și unele din concluziile experienței didactice acumulate. Mai puțin atractiv prin natura sa, capitolul acesta e interesant pentru profilul larg care se urmărește în pregătirea de specialitate a viitorilor bibliotecari. (Poate că, adresîndu-se și studenților, volumului i-ar fi fost utilă o prezentare a misiunii și a profilului personalității bibliotecarului în condițiile contemporane).

*) *Studia bibliologica*. (Culegere de studii, comunicări și referate). Vol. 2. Anul universitar 1965/1966. București, 1967. 494 p. cu ilustr. (Universitatea București, Institutul pedagogic, Facultatea de filologie. Secția de biblioteconomie).

— George Călinescu. *Bibliografie*. Partea I (1919—1941). 164 p. Supliment la *Studia bibliologica*. Vol. 2. Buc., 1967.

**) *Studia bibliologica*. Culegere de prelegeri, comunicări și referate ale cadrelor didactice și ale studenților Secției de biblioteconomie. Anul universitar 1964/1965. București, 1965. 264 p. (Institutul pedagogic de 3 ani București, Facultatea de filologie. Secția de biblioteconomie).

Capitolul următor, *Studii și comunicări ale cadrelor didactice*, alături de comunicări variate, de la unele înscrise cu precizie în perimetrul bibliologiei, ca: *Prima bibliotecă națională din România*, de Corneliu Dima-Drăgan; *Figuri de bibliotecari: August Treboniu Laurian*, de Gh. Pirnuta; *Revista română pentru științe, litere și arte (1861—1863)*, Indice bibliografic, de Victor Stoleru; *Contribuții la istoria sălilor publice de lectură bulgare din București (1861—1871)*, de Aurelian Constantinescu; *Bibliografia dicționarelor românești unilingve tipărite*, de Aurora Moțiu-Marcus, pînă la altele colaterale, nu mai puțin interesante. Comunicarea conf. univ. G. G. Ursu, *G. Ibrăileanu — scriitorul*, de pildă, înfățișînd cu căldură și competență aspecte de subtilitate din activitatea marelui critic literar, alături de studiul o bibliografie mai puțin interesantă, în care nu sînt utilizate surse de după anul 1945. Singura referință după această dată este studiul lui Tudor Vianu, *Prestigiul lui Ibrăileanu*, publicat în *Viața românească* din martie 1956.

Ceea ce dă un plus de interes culegerii sînt cele trei prezențe studentești: *Preocupări bibliologice în activitatea lui Emanoil Bucuța* (Bibliografie selectivă adnotată), de George Vlădescu; *Fondul de carte franceză al Bibliotecii Colegiului „Sf. Sava”* (Reconstituire bibliografică), de Anca Cojocaru — ambele în capitolul *Lucrări bibliografice ale studenților*, și *George Călinescu*. Bibliografie. Partea I (1919—1941), de Marianne și Constantin Radu, care formează conținutul suplimentului la acest volum al culegerii.

Toate cele trei lucrări studentești, întreprinse cu seriozitate, reflectă atît aptitudinile individuale pentru cercetare, cît și strădania catedrei, care a reușit să încalce studenților preocupări de cercetare și studiu.

În ansamblul lui, atît ca inițiativă continuată și adîncită, cît și ca realizare științifică, volumul al II-lea al culegerii *Studia bibliologia* este o contribuție utilă la dezvoltarea studiilor bibliologice românești.

I. STOICA

Activitatea cu cartea în rîndul copiilor. Îndrumar metodic și bibliografic. Galați, Biblioteca „V. A. Urechia”, 1968. 131 p. lito.

Argumentînd calificat, cu vigoare polemică, lucrarea colectivului de la Biblioteca „V. A. Urechia” din Galați reduce în discuție o seamă de probleme privind activitatea bibliotecilor publice în rîndul copiilor, acoperă o arie tematică deosebit de solicitată de către bibliotecari și, din păcate, încă neilustrată în încercări de sinteză. Autoarele — Virginia Vinaga, Sorina Codreanu și Virginia Condurat — fac o prezentare

plină de subtilitate a locului bibliotecii pentru copii în cadrul instituțiilor educative, subliniind cu mult spirit constructiv colaborarea necesară între bibliotecile școlare și bibliotecile publice pentru copii. Procesul psihopedagogic pe care îl sintetizează împrumutul cărților pentru copii este abordat la nivelul exigenței reclamate de subiectul lucrărilor. Sînt făcute și cîteva propuneri interesante, cum ar fi: introducerea în programa școlară a unor ore educative dedicate problemelor bibliotecii, importanței cititului; înființarea cercurilor de elevi „Prietenii bibliotecii”, care să desfășoare o activitate de popularizare a lecturii și a cărții, de inițiere bibliografică etc. Concluziile sînt foarte utile atît bibliotecarilor, cît și profesorilor; ele constituie o sugestie demnă de luat în seamă în legătură cu acțiunea de îmbunătățire a învățămîntului de cultură generală, care se desfășoară în prezent.

Un capitol special este dedicat organizării colecțiilor de publicații în bibliotecile pentru copii și în bibliotecile școlare. Sistemul pe care-l preconizează bibliotecarele gălățene urmează, în linii generale, sistemul adoptat la Biblioteca „M. Sadoveanu” din București. Preluarea experienței colegilor bucureșteni cunoaște însă și unele ameliorări oportune, recomandate în legătură cu profilarea și aprecierea colecțiilor de publicații ale fiecărei bibliotecii.

Bibliografiile de recomandare cuprinse în volum merită o mențiune deosebită. Pentru autoare, redactarea acestor bibliografii a constituit un prilej de manifestare a probității profesionale, ceea ce le-a îndemnat la inserarea unor titluri care nuanțează sensibil activitatea instructiv-educativă a școlii. Întocmirea acestor liste a pretins un mare volum de muncă, precum și cunoașterea amănunțită a programelor analitice, a conținutului cărților recomandate.

Desigur că, referitor la aceste liste bibliografice se pot ivi și obiecții. Este însă important să remarcăm unitatea tematică a listelor, ceea ce înseamnă că s-a meditat îndelung și fructuos asupra alcătuirii lor. Se poate reproșa inserarea unor titluri apărute în perioada anilor 1958—1962, cărți care sînt rar de găsit chiar în colecțiile marilor bibliotecii. Confruntînd cu cataloagele Editurii tineretului, constatăm că e greu să găsești titluri care să le înlocuiască pe cele epuizate. Și, parecă ne rămîne un gust amar...

Dumitru NEGREANU

Svodnii katalog russkoi knigi grajdanskoi peccatii XVIII veka. 1725—1800. Tom. V. Ukazateli [Catalogul informativ al cărții ruse din secolul al XVIII-lea. Vol. 5. Indici]. Moskva, Izdatelstvo „Kniga”, 1967. 299 p.

Al V-lea volum, ultimul, din ampla bibliografie consacrată cărții și întregii producții tipografice ruse din secolul al XVIII-lea*), cuprinde lucrările finale, întocmite de un colectiv redaccional condus de I. P. Kondakov. Sistemul de indici, acoperind întreaga bibliografie, publicată în volumele 1—4 ale *Catalogului*, este format din: *Indicele cronologic* (p. 7—126), *Indicele sistematic* (p. 127—137), *Indicele de nume* (p. 138—204), *Indicele de titluri* (p. 205—249), *Indicele geografic* (p. 250—264), *Indicele de instituții și organizații* (p. 265—277) și *Indicele de tipografii* (p. 278—290). În afara acestora, volumul mai cuprinde: *Lista articolelor inserate în capitolul „Calendar” din vol. 4* (p. 291—295) și *Precizări asupra unor descrieri inserate în volumele 1—4* (p. 296—298).

Indicele cronologic prezintă imaginea dezvoltării succesive a producției rusești de carte între anii 1725—1800. Sub fiecare an, este dată lista alfabetică a lucrărilor tipărite — cărți, ziare, reviste, almanahuri, calendare etc. — cuprinzând descrierea sumară (autor și titlu) a acestora și indicația cifrică a volumului și a paginii la care au fost înregistrate în bibliografie. Sistematizarea pe materii, urmată în *Indicele sistematic* este aceea dată de noua clasificare sovietică bibliotecară-bibliografică. În acest indice, au fost cuprinse numai lucrările bibliografiate în primele trei volume ale *Catalogului*. Materiile, enumerate la începutul indicelui (în total 19 grupe de materii, din care amintim, ca exemplu, câteva: *Științele naturii*, *Tehnică*, *Științe tehnice*, *Ocrotirea sănătății*, *Științe medicale*, *Istorie*, *Științe istorice*, *Economie*, *Științe economice*, *Cultură*, *Știință*, *Învățământ* ș.a.), sînt înșiruite în ordine alfabetică, la fiecare grupă sau subdiviziune fiind notate numerele de ordine din volume ale lucrărilor înscrise. Cîteva lămuriri sînt necesare și pentru *Indicele de tipografii*, care, nefiind o simplă listă a tipografiilor, înregistrează lucrările din bibliografie, individualizate prin numerele lor de ordine, sub denumirea tipografiei din care au ieșit ele în secolul al XVIII-lea. Tipografiile sînt împărțite în 5 categorii, după locul de așezare a lor (I. Tipografii leningrădene, II. Tipografii moscovite, III. Tipografii din provincie, IV. Tipografii din străinătate, V. Tipografii neidentificate), iar în cadrul fiecărei categorii acestea sînt trecute în ordine alfabetică.

Volumul al V-lea din *Catalogul informativ al cărții ruse din secolul al XVIII-lea*, prin varietatea și completitudinea indicilor pe care îi reunește, întregeste și încheie în chip fericit o lucrare bibliografică valoroasă, prezentată la un nivel științific înalt și sub o formă grafică superioară.

G. V.

ȘTIINȚE SOCIALE

Lungu, Traian P. *Viața politică în România la sfîrșitul secolului al XIX-lea (1888—1899)*. Buc., Editura științifică, 1968. 288 p.

Lucrarea debutează cu o analiză succintă a principalilor factori care au concurat la dezvoltarea industriei capitaliste — cucerirea independentă de stat în urma războiului ruso-româno-turc din 1877, tarifele vamale protecționiste ș.a. — concomitent cu menținerea în agricultură a unor importante rămășițe feudale. Sînt relevante, de asemenea, schimbările structurale pe care legile cu conținut agrar, elaborate în anii 1889 și 1893, le-au adus în sinul țărănimii românești.

În continuare, autorul analizează principalele aspecte privind căderea guvernului liberal (martie 1888) și aducerea la cîrma țării a fracțiunii junimiste a guvernului conservator, poziția pe care diferitele grupuri politice au adoptat-o față de acest guvern. Guvernarea junimistă, sabotată de nemulțumirea unor membri influenți ai partidului conservator ca Lascăr Catargiu, Gh. Vernescu ș.a., de opoziția liberală, subminată de dificultăți politice create de mișcările țărănești din anii 1888—1889, a fost de scurtă durată. După o perioadă de instabilitate guvernamentală, începe așa-numita perioadă a „mării guvernări conservatoare” (1891—1895), rezultat al alianței dintre grupul partidului conservator al lui Lascăr Catargiu și cel junimist condus de Teodor Rosetti.

Ocupîndu-se de contradicțiile ivite între gruparea conservatoare și cea liberală condusă de Gh. Vernescu, soldată prin eliminarea acestuia din guvern, autorul subliniază că momentul a fost folosit de marii proprietari conservatori pentru elaborarea unei legislații reacționare, specifice intereselor lor de clasă. Legislația conservatoare din anii 1891—1895 și urmările sale directe asupra maselor largi de oameni ai muncii sînt prezentate amănunțit și cu competență.

Opoziția liberală, în scopul compromiterii guvernului conservator, a îmbrăcat diverse forme de manifestare. Reține atenția analiza făcută în lucrare poziții — în fond demagogice — pe care liberalii s-au situat față de legiunile adoptate de conservatori, în special față de legea minelor, de legea contribuției comunale etc. Folosind resentimentul maselor față de politica adoptată de guvern în legătură cu mișcarea „memorandistă” a românilor din Transilvania, opoziția liberală a creat mari greutăți guvernului conservator, determinînd, în cele din urmă, căderea lui.

*) Vezi și recenziile volumului al IV-lea, publicată în *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 2, feb 1967, p. 110—111, sub semnătura Feliciei Silva.

O atenție deosebită a fost acordată în lucrare modului în care s-a reflectat în politica generală a României lupta de eliberare a românilor din Transilvania, rolul Ligii culturale în sprijinirea acestei lupte, poziția principalelor personalități politice față de această problemă.

Opoziție împotriva partidului conservator a făcut în această perioadă — de pe poziții deosebite față de liberali — partidul democrat-radical condus de Gh. Panu, după moartea lui C. A. Rosetti, fondatorul acestui partid. Autorul insistă asupra programului burghezo-democrat adoptat de acest partid, poziția conducătorilor lui față de principalele probleme care preocupau în această perioadă cercurile politice românești, campania anti-conservatoare desfășurată de partid, reflectarea ei în ziarul *Lupta*, oficios al partidului democrat-radical.

Autorul prezintă, sumar, tentativele întreprinse în această perioadă de C. Dobrescu-Argeș, în vederea fondării unui partid țărănesc, activitatea desfășurată de socialiști pentru organizarea clasei muncitoare, crearea Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România (1893), lupta proletariatului pentru votul universal, pentru limitarea zilei de muncă la 8 ore, repaus duminical ș.a.m.d.

Subminată de disensiunile interne, de ostilitatea tot mai accentuată a maselor, folosită cu abilitate de către opoziția liberală, „marea guvernare conservatoare” ia sfârșit la începutul lunii octombrie 1895.

Căderea guvernului conservator a determinat, conform sistemului rotativei guvernamentale, revenirea la putere a partidului liberal. Folosind prilejul oferit de analiza documentelor istorice, de a demasca caracterul demagogic al politicii diferitelor partide burgheze, autorul relevă faptul că, instalat în fruntea guvernului, D. A. Sturdza, șeful partidului liberal, și-a retractat în întregime poziția adoptată în anii opoziției față de mișcarea de eliberare națională a românilor din Transilvania manifestând, în consecință, o politică asemănătoare guvernului conservator. Toate acestea drept preț al acaparării puterii politice, al subordonării acestei politici față de interesele puterilor centrale, cu care guvernul lui I. C. Brătianu încheiasă, cu ani în urmă — la cererea regelui Carol I —, un tratat de alianță, în ciuda intereselor fundamentale, deosebite, ale poporului român.

Guvernarea liberală a fost la rindul său zguduită de numeroase conflicte și disensiuni interne. Ele s-au manifestat cu precădere în jurul intrării în guvern a grupării lui N. Fleva și G. Palladi. Disensiunile au dus în cele din urmă la o sciziune fățișă, prin crearea de către N. Fleva a partidului liberal-democrat. Autorul urmărește evoluția curioasă a acestui partid, care s-a integrat

pînă la urmă în partidul conservator al marilor proprietari funciari.

Conflictul dintre D. A. Sturdza și mitropolitul Ghenadie Petrescu a dat naștere altor fricțiuni în sînul partidului liberal. Noua dezidență liberală, creată în legătură cu această problemă, a fost condusă de influențatul om politic P. S. Aurelian. Pentru a pune capăt agitațiilor de stradă și procesiunilor organizate de opoziție, la Căldărușani — mănăstirea de surghiun a mitropolitului caracterisit —, regole se vede nevoit să retragă mandatul incredințat cu un an în urmă lui D. A. Sturdza. Cu formarea noului guvern este însărcinat P. S. Aurelian (noiembrie 1896).

În încheierea lucrării, autorul se ocupă de acțiunile organizate de partidele de opoziție în timpul guvernării liberale. Sint analizate, astfel, amănunțit, atitudinile principalelor deosebite, adoptate față de evenimentele menționate, ale conducătorilor partidului conservator și ai partidului social-democrat al muncitorilor din România, care în această perioadă se afirmă tot mai mult pe arena politicii interne.

La sfîrșitul volumului, autorul oferă cititorilor o listă cronologică privind evoluția guvernelor care s-au perindat la conducerea țării în perioada istorică analizată.

C. MATICHESCU

ZOOOTEHNIE

Bordejanu, C. *Coordonate în zoocenomia modernă*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 208 p.

Sînt trecute în revistă sistemele și metodele de creștere a diferitelor specii de animale domestice în condiții de economicitate crescîndă. Autorul urmărește să sugereze celor care vor consulta cartea un nou mod de a privi procesul de producție din zootehnie prin prisma economicității.

Printre temele tratate se numără economicitatea în perspectiva producției animale, organizarea factorilor de creștere în zootehnie, corelații în ameliorarea și exploatarea patrimoniului genetic al șeptelului, aportul raselor autohtone la producția de lapte-carne, creșterea cu preponderență a unor specii și categorii de animale în C.A.P., sistemul de corelații în zootehnia industrială etc.

Lucrarea se adresează specialiștilor cu pregătire medic și chiar superioară: zootehniști, veterinari și agronomi.

Dabija, Gh. *Folosirea antibioticelor la animale*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 80 p. (În sprijinul specialiștilor din agricultură).

Rolul antibioticelor în terapeutică și nutriție la animal, descrierea antibioticelor celor mai noi și mai frecvent folosite, antibio-

tice cu spectru antimicrobian îngust și larg (penicilina, streptomina, tetraciclina etc.), combinații de antibiotice, antibiograma și rolul ei în folosirea judicioasă a antibioticelor, antibiotice admise în hrana animalelor (cantități și tipuri de antibiotice) precum și un capitol care prezintă riscurile folosirii neraționale a antibioticelor prin crearea de specii și tulpini microbiene antibiotice rezistente, periculoase și pentru sănătatea omului, iată, pe scurt, problemele tratate în această lucrare. Ea se adresează specialiștilor din sectorul creșterii animalelor — medici veterinari, ingineri zootehniști, nutriționiști — precum și studenților din facultățile de specialitate.

Malau, A. **Întreținerea albinelor în stupi multietajați.** Buc., Editura agrosilvică, 1968. 96 p.

Dezvoltarea creșterii albinelor pe bază industrială în unitățile agricole socialiste impune folosirea unui tip de stupi care să asigure productivitatea ridicată a muncii și o înaltă rentabilitate a stupinelor. Experiența arată că acestor cerințe le corespunde stupa multietajată care, datorită caracteristicilor sale constructive, permite dezvoltarea unor familii de albine puternice pentru culesuri și obținerea de producții ridicate de miere, cu un volum redus de muncă. În lucrare se tratează particularitățile comportării familiilor de albine în stupi multietajați și tehnica întreținerii în perioada de dezvoltare a familiilor, în timpul culesurilor, în perioada de toamnă și iarnă.

Se adresează deopotrivă apicultorilor profesioniști, apicultorilor amatori și tehnicienilor.

Niculescu, Al. și Lungu, Tr. **Îndrumător practic de parazitologie.** Buc., Editura agrosilvică, 1968. 300 p.

Constituie un îndreptar de largă utilitate cu ajutorul căruia diagnosticul bolilor parazitare poate fi stabilit pe baza datelor clinice, epizootologice și de laborator. Se tratează detaliat metodele practice pentru diagnosticul helmintozelor, al protozoozelor, al arahnocentomozozelor și al dermatomicozelor. metodele imuno-biologice de diagnostic parazitologic, tehnica autopsiilor, a recoltării și a pregătirii preparatelor microscopice pentru principalii paraziți ai animalelor domestice etc. Se prezintă amănunțit mijloacele de tratament și măsurile de profilaxie și combatere. Lucrarea interesează pe medicii veterinari și umani de pe teren și din laboratoare, precum și pe tehnicienii veterinari.

Năca, V. și col. **Economia și organizarea bazei furajere pe zone pedoclimatice.** Buc., Editura agrosilvică, 1968. 280 p.

În partea I se prezintă importanța bazei furajere în creșterea animalelor, zonile de producție agricolă, tipurile de bază furajeră și de alimentație normală pe specii și pe zone, în C.A.P. și în unitățile de stat specializate. În partea a II-a se tratează problema producerii și a utilizării raționale a nutrețurilor, planificarea și organizarea producției, aprovizionării și transportului furajelor, îmbunătățirea calitativă a nutrețurilor, utilizarea rațională a furajelor în hrana animalelor, reducerea consumului specific de furaje pe unitatea de produs. Partea a III-a se ocupă de balanța nutrețurilor și stabilirea necesarului de nutrețuri, întocmirea și interpretarea balanțelor furajere, iar partea a IV-a de organizarea diferențiată, pe zone, a furajelor în C.A.P. și unitățile agricole de stat. Lucrarea se adresează inginerilor agronomi, zootehniștilor și economiștilor din I.A.S. și din C.A.P. De asemenea, interesează consilierii de conducere ale C.A.P. și specialiștii din unitățile agricole.

BELETRISTICĂ

Botez, Alice. **Iarna Fimbul.** Buc., Editura pentru literatură, 1968. 271 p.

Sint cărți care suscită atenția cititorului prin multitudinea întâmplărilor derulate într-un tempo rapid, fiecare fragment aducând noi complicații. Sint altele care te introduc de la primele rinduri în universul spiritual al personajelor și prin notarea gîndurilor în fluiditatea și inconsistența lor creează o atmosferă de tensiune, ciudată și învăluitoare. Romanul *Iarna Fimbul* aparține deopotrivă celor două categorii, acordînd drept de preeminență sondajului psihologic, căci aluziile scriitoarei la cronică familiilor îndrudite Vatarzi, Duca și Delasena nu constituie decît o incursiune necesară pentru a înțelege mai bine viața ultimilor ei reprezentanți. Această familie, de obîrșie bizantină, stabilită pe meleagurile românești, și-a înscris numele în fapte demne de cinstire sau reprobabile, după cum unii erau înclinați să se dedice studierii tainelor pămîntului și cerului, sau luptelor pentru avere și mărire. Torturați de asemenea țeluri, mulți au asuprit, au trădat, au comis fărădelegi, „închiși în cerul lor de pucioasă și de foc...” O grea povară apasă asupra urmașilor, destinul pedepsindu-i ca într-o tragedie antică, pentru păcatele antecesorilor.

Cartea se făurește treptat din acumulările succesive ale unor notații intime, conturînd viața psihică a personajelor. „Reminiscentele” alternează cu „întîmplările” și „timpul trăit” cu „timpul consumat”, elementele prezentului fiind atașate prin fire nevăzute, dar puternice, de momente cruciale din trecut.

Fiecare dintre croi aspiră să se elibereze din legăturile familiale, simbolizate de casa ridicată de acel visător Antonio Manueel Delasena, într-o frumoasă regiune a Vzaahiei, după ce respinsese firmanul de domnie, oferit de sultanul Selim și se căsătorise cu Despina, fata paharnicului Drumea. Trei sute de ani mai târziu, pe vremea lui Cuza-vodă, cu ocazia celebrării nuntii fiicei mai mari a colonelului Alexandru Delasena, casa este restaurată. Însemnările cronicii sînt continuate de Alfonsa Delasena și de nepoata ei, Ana Vatarzi, relatînd întîmplările din epoca primului război mondial. „Dacă încerci să reconstitui istoria familiei, urmînd ordinea în care au fost consemnate evenimentele, este ca și cum ai rătăci într-un labirint de oglinzi în care n-ai mai putea deosebi personajele reale de imaginile lor proiectate în spațiul virtual...”

În jurul sfîrșitului misterios al Silverinei, fata Teofanei, pianistă de renume mondial, polarizează acțiunea romanului. Andronic o iubește, dar nu se poate desface din lanțurile unei căsătorii nefericite, căci soția lui, Irina, e bolnavă, pendulînd între luciditate și inconștiență. Moartea pianistei plutește în mister. A fost un accident sau o sinucidere? Mama ei nu-și poate găsi liniștea, deoarece ea îl determinase pe Andronic să renunțe la Silverina, fiindu-i teamă de răzbunarea Irinei. Sentimentul culpabilității înnegurează și zilele Vasilisei. „Această femecie bătrînă servilă, care și-a petrecut viața în griji mărunte, în fond indiferentă, cu purtări și vorbe convenționale, potolite, care n-a încercat de-a lungul celor șaptezeci și șase de ani nici sentimente puternice, nici suferințe răscolitoare, devine chinuită de o responsabilitate mereu amînată, care o cuprinde cu violența unei boli neașteptate.” Manuel, băiatul Silverinei și a lui Andronic este crescut în casa matusii sale, Ana Vatarzi, alături de fiii ei, Nichifor și Alexe, considerîndu-i frați, după cum pe Teola, sora lui vitregă (fata lui Andronic și a Irinei) o iubește ca pe o prietenă cu care a copilărit.

Înainte ca moartea să sece pe bătrîni, se dezleagă misterul morții Silverinei. Într-o criză de nebunie, Irina a împins-o în apele lacului din apropierea Romei. Tot ea îl înecă în valurile Mării Negre pe Isac, soțul Ancii.

Tecla se logodește cu Nichifor, dar rămîne singură, pentru că tinărul își găsește moartea pe cîmpul de luptă. Alexe, cel de-al doilea fiu al Ancii, caută în acțiuni ieșite din comun să sfărîme cercul strîmt al familiei. Manuel devine un mare muzician, fiind singurul care se realizează. Secretul nașterii lui, păstrat cu strășnicie de toți cei din jur, i se relevă abia după moartea lui Andronic.

Edificată pe coordonate freudiene, cartea însumează autoanalize de o rară intuiție, dezvăluind — cu o sinceritate cutremurătoare — toate acele porniri ce zăceau în inconștient, cu întreg cortegiul de temeri, lașități, resentimente, dorințe de răzbunare. Aceste porniri, ținute în frîu în stare de trezie, se eliberează din strînsoarea cenzurei morale în vis. Înainte de întîmplări decisive, visul poartă pe eroi înapoi în copilărie, în casa cea mare dintre munți, golită acum de larmă și de oameni. Aci revine Manuel să-și reimprospăteze imaginile scenelor familiale, întipărite în suflet cu toată durerea, suferința sau bucuria care le-au însoțit odinioară.

Iarna Fimbul este lucrarea lui Andronic avînd semnificația unui periplu ce se închide, pentru a îngădui începutul altui ciclu, altei istorii...

Elena BERAM

Hemingway, Ernest. *Fiesta*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 350 p.

În aparență o istorie cu un grup de turiști americani. Niște turiști ce-și consumă „spleenul” la teșchelele barurilor din Montparnass-ul boem și-l transferă apoi în incandescenta explozivă a coridlor de la Pamplona, în Spania.

Dacă n-ar fi acca inimitabilă artă a dialogului, la care se adaugă extrema concentrare a unei proze încărcate de un miraculos farmec, de o secretă putere de seducție, totul ar păstra fizionomia unei povestiri banale. Monotonia bețiilor prelungite într-un microcosm cosmopolit nu și-ar justifica în sine înobilarea artistică. Aceasta indiferent dacă frenezia „fiestei” spaniole și voluptatea luptelor cu tauri — pentru care Hemingway a păstrat o nedisimulată pasiune — sînt reflectate în pagini de o plasticitate și o știință a detaliului care le clasează printre bucățile antologice ale scrierilor contemporane. Așadar care este „cheia” acestui roman care nu concentrează firele unui conflict exterior ci le lasă parcă să se tîrască și să se destrame în zona unor psihologii afectate de aburii alcoolului? De ce oare dincolo de straniile excentricități ale lui Lady Brett Ashley — captivantă și răscolitoare prezentă feminină a romanului — de complexe apăsătoare ale fostului campion de box al universității din Pinceton, Robert Cohn, de exuberanța puțin nătîngă a lui Mike Campbell dar mai ales de falsul cinism afișat de Jake Barnes, ghicim o imensă, o incomensurabilă amărăciune?

Hemingway nu este un analist. El nu explică și nu intră în subtile considerații asupra eroilor săi. Li propulsează pur și simplu pe orbita propriei lor logici interioare. Le

descrie onois și dezinvolt mișcărilor. Iar noi, spectatorii tribulațiilor lor, constatăm că atunci când savurează un Pernod le rămâne în gură gustul drojdiei. Toată generozitatea Parisului devine opacă. Sensibilitatea lor recepționează, după consumul excitantelor, doar sordiditatea localurilor de noapte, transpirația dansatorilor din cartiere și fumul înecăcios de țigară. „Fiesta” înseși — nepotolită și neînfrînată dezlănțuire a plăcerii pure — se integrează universului lor de decepții. Căci ea accentuează, prin contrast, golul zilelor fără de tensiune zgomotoasă și de extenuantă încordare. Acești oameni nu sînt exemplarele monstruoase ale imaginației pornite să sfăurească unicate. Sînt reprezentanții generației de americani care au trăit prima mare zguduire mondială din 1918 sau i-au resimțit indirect traumatismele. Oare la prototipuri ca ei se referea Gertrude Stein, cînd declara „Sînteți o generație pierdută?” (cuvintele figurează ca motto al cărții). Indiferent de răspuns, un lucru este deasupra oricărei îndoieli: viața acestor oameni este infernul însuși „mai rău decît mizeria, decît lepra, decît cecitatea; căci totul păstrează aparența victii normale, iar această viață lasă loc tuturor tentațiilor și după fiecare tentație, disperării” (Jean Prévost).

Dar soarele și alcoolul, singele taurilor amestecat cu praful arnelor, limpezimea lacurilor cu păștrăvi și peregrinările nocturne, drăcează într-o atmosferă exotică o emoționantă și dureroasă poveste de dragoste — de fapt simburile de un lirism discret al romanului. O poveste de dragoste stranie, neobișnuită, unică, o dragoste mutilată și fără putința de a fi împlinită. Și aci războiul și-a întins tentacular consecințele sumbre. Jake Barnes și Brett încearcă unul pentru celălalt o afecțiune profundă. Victimă a unui accident de război, Jake nu poate nutri nici măcar speranța, în spatele celei mai neclintite stavile care s-a interpus vredată între un om și impulsurile dorințelor sale. El care trăiește secret înfinitul coșmar al nopților solitare, aleargă la primul semn al femeii iubite, chiar dacă acest lucru îi va aminti de o sfîșietoare despărțire sau va fi preludiul unei alte separări. Iar Brett încearcă de fapt, în repetatele și infructuoasele ei evadări alături de Robert Cohn sau de torcadorul Romero, să obțină o sinteză pe care în atari condiții viața o refuză oricui.

Cinismul ostentativ a lui Jake nu e autentic ci doar o pavază. Pudoarea sentimentului dureros este nota majoră a personalității lui pe care cititorul atent este invitat s-o descopere. Iar paginile romanului, ilustrînd cu un deosebit simț al autenticului neliniștea și continua zbatere a unor suflete rănite se înscrie în sfera marii literaturi.

D. RĂDUCANU

ieulie - august - septembrie 1968

La începutul lunii iulie se împlinesc 90 de ani de la apariția lucrării lui F. Engels *Anti-Dühring* (1878).

Engels, Friedrich. *Domnul Eugen Dühring revoluționează știința*. „Anti-Dühring”. Ediția a IV-a. București, Editura politică, 1966. 479 p. Celelalte ediții au apărut astfel: Ediția I — 1916, ediția a II-a — 1952 și ediția a III-a — 1955.

6 IULIE — 75 de ani de la moartea (1893) scriitorului francez GUY de MAUPASSANT, unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai realismului critic (n. 1850).

Maupassant, Guy de. *Bulgărele de Seu, Nuvete și schițe*. [In românește de Lucia Demetrius]. [Buc.], E.S.F.L.A., 1960. XVIII+278 p. + 1 f. (Biblioteca pentru toți, 36); *O viață*. [Traducere din Otilia Cazimir]. [Buc.], Editura pentru literatură, 1960. XIV + 312 p. + 1 f. (Biblioteca pentru toți, 69); *Bel-ami*. Roman. Traducere de Radu Malcoci. Prefață de Modest Morariu. [Buc.], Editura pentru literatură, 1965. XXV + 437 p. (Biblioteca pentru toți, 300); *Opere* în trei volume. Vol. 1—3. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 3 vol.

11 IULIE 1921 — Ziua victoriei revoluției populare în Mongolia. Formarea primului guvern popular.

120 de ani de la moartea (1848) scriitorului român IOAN BARAC (n. 1776).

Barac, Ioan. *Istoria preafrumosului Arghir și a preafrumosel Elena cea mdeastră și cu părul de aur*. Buc., Editura tineretului, 1954. 72 p. (Biblioteca școlară).

12 IULIE — 80 de ani de la greva generală a tipografilor din București (1888).

Presa muncitorească și socialistă din România. Vol. 1, 1865—1900. Partea I. 1865—1889. Buc., Editura politică, 1964. 641 p.

14 IULIE 1789 — Începe revoluția burgheză din Franța. Masele răscolite din Paris dărîm Bastilia. Sărbătoarea națională a poporului francez.

15 IULIE — 25 de ani de la moartea (1943) lui EUGEN LOVINESCU, critic istoric și teoretician literar român (n. 1881).

Vrancea, Ileana. E. Lovinescu, *Critic literar*. [Buc.], Editura pentru literatură, 1965. 394 p. + 16 f. pl.

16 IULIE — 100 de ani de la moartea (1868) lui D. I. PISAREV, critic literar și publicist democrat-revoluționar rus (n. 1840).

Pisarev, D. I. *Studii filozofice și politico-sociale*. Cu o prefață de prof. V. S. Krjukov. Traducerea în limba română de Camil Petrescu și Tamara Gane. Buc., Editura pentru literatură științifică, 1954. 332 p.: *Despre munca literară*. Buc., Cartea Rusă, 1957. 147 p. (Mica bibliotecă critică, 53).

19 IULIE — 75 de ani de la nașterea (1893) lui V. V. MAIAKOVSKI, scriitor sovietic rus, cel mai de seamă reprezentant al poeziei militante revoluționare inspirate de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. (m. 1930).

Malakovski, V. V. *Opera poetică*. Poeme. În românește de Cleopatra Theodorescu. [Vol. 1—2]. Buc., Editura pentru literatură, 1961—1963, 2 vol.; *În gura mare (poeme și poezii)*. [Buc.], Editura tineretului, [1964]. 199 p. (Biblioteca școlară, 73); *Poezii pentru copil*. [Buc.], Editura tineretului, [1967]. 18 f.; *Versuri*. Ediție bilingvă. Buc., Editura pentru literatură, 1957. 568 p.; Nikulin, L. *Intiniri cu Maiakovski*. [Buc.], Cartea Rusă, [1957]. 56 p.

IULIE 1965 — Între 19 și 24 iulie au avut loc lucrările celui de-al IX-lea Congres al P.C.R.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. 19—24 iulie 1965. Buc., Editura politică, 1965. 820 p.; Ceaușescu, Nicolae, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*. [Vol. 1—2]. Buc., Editura politică, 1968. 2 vol.

75 de ani de la nașterea (1893) scriitorului german HANS FALLADA (m. 1947).

Fallada, Hans. *Fiecare moare singur*. [Buc.], E.S.P.L.A., 1951. 587 p.; *Incotro, omule?* [Roman]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1965. 415 p.

22 IULIE 1944 — Ziua eliberării Poloniei de sub jugul cotropitorilor fasciști.

26 IULIE — Se împlinesc 15 ani de când a început revoluția națională cubană (1953).

29 IULIE — 175 de ani de la nașterea (1793) lui JAN KOLLAR, poet romantic ceh (m. 1852).

30 IULIE — 150 de ani de la nașterea (1818) scriitoarei engleze EMILY BRONTË (m. 1848).

Brontë, Emily. *La răscruce de vânturi*. În românește de Henriette Yvonne Stahl. [Buc.], Editura pentru literatură universală, 1964. 368 p. + 1 f. (Clasici literaturii universale). Alte ediții: [Buc.], E.S.P.L.A., [1959]. 368 p. + 1 f. (Clasici literaturii universale); [Buc.], Editura pentru literatură, 1962. XV + 432 p.

În luna august se împlinesc 120 de ani de la moartea (1848) cărturarului român IORDACHE GOLESCU (n. 1768).

2 AUGUST — Se împlinesc 160 de ani de la nașterea (1808) lui SIMION BĂRNUȚIU, cărturar român, unul dintre conducătorii revoluției de la 1848 a românilor din Transilvania (n. 1864).

Pantazl, Radu. *Simion Bărnăușiu, Opere și gândire*. Buc., Editura științifică, 1967. 272 p. + 4 f.

5 AUGUST 1895 — A murit FRIEDRICH ENGELS.

9 AUGUST — 125 de ani de la nașterea (1843) scriitorului român NICOLAE D. POPESCU (m. 1921).

13 AUGUST — Se împlinesc 55 de ani de la moartea (1913) lui AUGUST BEBEL, militant al mișcării muncitorești germane și internaționale (n. 1840).

Bebel, August. *Din viața mea*. Partea 1—3. Buc., Editura de stat pentru literatură politică, 1956—1958. 3 vol.; *Femeia și socialismul*. Buc., Editura politică, 1963. 559 p.

— 75 de ani de la nașterea (1893) lui CONSTANTIN BRAILOIU, folclorist, profesor și compozitor român (m. 1958).

14 AUGUST — 10 ani de la moartea (1958) fizicianului și chimistului francez FRÉDÉRIC JOLIOT-CURIE, activist de seamă al mișcării mondiale pentru pace și progres, laureat al Premiului Nobel pentru chimie împreună cu Irène Joliot-Curie (n. 1900).

Joliot-Curie, Frédéric. *Opere alese*. [Buc.], 1950. VIII + 320 p. + 8 f. (Academia R.P.R.); *Știința și viitorul omenirii*. Buc., Editura științifică, 1963. 272 p. + 9 f. pl.; Cotton, Eugène. *Cel patru Curie și radioactivitatea*. Buc., Editura științifică, 1965. 200 p. + 8 f. pl.; Ghimesan, I. *Fr. Joliot-Curie*. [Buc.], Editura tineretului, 1961. 320 p. + 14 f. pl. (Oameni de seamă).

15 AUGUST 1931 — Apare primul număr ilegal al ziarului „Știința”, organ al P.C.R.

Ziua presei române.

15 AUGUST — 85 de ani de la nașterea (1883) scriitorului român CORNELIU MOLDOVANU (m. 1962).

Moldovanu, Corneliu. *Poezii*. Prefață și antologie de Al. Săndulescu. [Buc.], Editura pentru literatură, 1966. 162 p. + 1 f.

17 AUGUST — 100 de ani de la nașterea (1863) poetului român ION PĂUN-PINCIO (m. 1895).

Păun-Pincio, Ion. *Versuri, proză, scrisori*. Cu o prefață de Ion Vițmer. Ediție îngrijită și note bibliografice de A. Rusu. [Buc.], E.S.P.L.A., [1955]. 232 p. + 1 f. (Biblioteca pentru toți). *Ibidem*. Ediția a II-a [Buc.], E.S.P.L.A., [1959]. XIX + 197 p. + 1 f. (Biblioteca pentru toți).

18 AUGUST — 110 ani de la moartea (1858) lui BARBU LAUTARU, renumitul interpret al muzicii populare românești (n. 1799).

19 AUGUST — Se împlinesc 140 de ani de la nașterea (1828) lui ION RATIU, unul dintre conducătorii luptei de eliberare națională a românilor din Transilvania, participând la revoluția de la 1848 (m. 1902).

21 AUGUST — Se împlinesc 245 de ani de la moartea (1723) lui DIMITRIE CANTEMIR, domn al Moldovei și mare cărturar enciclopedist (n. 1673).

Cantemir, Dimitrie. *Viața lui Constantin Cantemir zis cel Bătrîn, Domnul Moldovei*. [Buc.], E.S.P.L.A., [1960]. XXVII + 168 p. + 5 f. pl.; *Descrierea Moldovei*. Prefață și note de C. Măciucă. [Buc.], Editura tineretului, [1965]. 328 p. (Biblioteca școlară, 113); *Istoria igerogifică*. Ediție îngrijită și Studiu introductiv de P. P. Panaitescu, I. Verdeș. [Vol.] 1—2. Buc., Editura pentru literatură, 1965. 2 vol. (Scriitori români); Bădărău, Dan. *Filozofia lui Dimitrie Cantemir*. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1964, 412 p.; Măciucă, Constantin. *Dimitrie Cantemir*. [Buc.], Editura tineretului, [1962]. 304 p. + 10 f. pl. (Oameni de seamă); Panaitescu, P. P. *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*. [Buc.], Editura Academiei R.P.R., 1958. 270 p. + 1 f. (Biblioteca istorică, III).

23 AUGUST — ZIUA ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST.

— Se împlinesc 10 ani de la moartea (1938) scriitorului francez ROGER MARTIN DU GARD (n. 1881).

Martin du Gard, Roger. *Familia Thibault*. Roman. [Vol.] 1—4. [Buc.], Editura pentru literatură, 1964. 4 vol. (Biblioteca pentru toți, 231—235); Jean Varois. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 480 p.

24 AUGUST — 100 de ani de la moartea (1868) lui COSTACHE NEGRUZZI, scriitor român de orientare predominant romantică (n. 1808).

Negruzzi, Costache. *Păcatele tinerețelor*. [Buc.], Editura pentru literatură, 1963. XLI + 341 p. + 1 f. (Biblioteca pentru toți, 180); *Alexandru Lăpușeanu*. [Buc.], Editura pentru literatură, 1966. 336 p.; *Negru pe alb*. [Buc.], Editura tineretului, [1967]. 224 p. (Biblioteca școlară, 1); Piru, Al. C. *Negruzzi*. [Buc.], Editura tineretului, [1966]. 141 p. + 8 f. pl. (Mici monografii).

29 AUGUST — 75 de ani de la moartea (1893) scriitorului român IOAN POPOVICI-BĂNĂȚEANU (n. 1869).

Popovici-Bănățeanu, Ioan. *In lume*. [Buc.], Editura tineretului, 1959. 96 p. (Biblioteca școlară); Vatamaniuc, D. I. *Popovici-Bănățeanu*. [Buc.], E.S.P.L.A., 1959. 216 p. + 1 f.

30 AUGUST 1877 — Trupele române cuceresc Grivița în timpul războiului pentru independența națională.

Nol la '77. [Antologie]. [Buc.], Editura tineretului, [1967]. 175 p.; *Eroica 1877*. Antologie de Ion Roman. [Buc.], Editura pentru literatură, 1967, 223 p. + 8 f.

4 SEPTEMBRIE — 200 de ani de la nașterea (1768) scriitorului francez FRANÇOIS RENÉ CHATEAUBRIAND (m. 1848).

5 SEPTEMBRIE — 110 ani de la nașterea (1858) scriitorului român ALEXANDRU VLAHUȚĂ (m. 1919).

Vlahuță, Alexandru. *Scrieri alese*. Vol. 1—3. Buc., Editura pentru literatură, 1963—1964. 3 vol.; *Iubire*. Poezii. [Buc.], Editura pentru literatură, 1965. XXXVIII + 305 p. (Biblioteca pentru toți, 305); *România pitorească*. [Buc.], Editura tineretului, [1967]. 215 (Biblioteca școlară, 12); Ripeanu, Valeriu. *Alexandru Vlahuță și epoca sa*. [Buc.], Editura tineretului, [1966]. 360 p. + 5 f. pl.

Se împlinesc 400 de ani de la nașterea (1568) lui TOMMASO CAMPANELLA, socialist utopic italian (m. 1638).

8 SEPTEMBRIE — 25 de ani de la asasinarea (1945) de către hitleriști a scriitorului revoluționar ceh JULIUS FUCIK (n. 1903).

Fucik, Julius. *Reportaj cu ștreangul de git*. [Buc.], Editura politică, 1963. 272 p.

9 SEPTEMBRIE 1944 — A fost dobortă dictatura fascistă în Bulgaria. Sărbătorirea națională a poporului bulgar. Ziua eliberării.

13 SEPTEMBRIE — 120 de ani de la lupta din Dealul Spirii dintre pompieri români și trupele turcești sosite în țară să înfringă revoluția (1848).

— 55 de ani de la moartea (1913) lui AUREL VLAICU (n. 1882).

Carafoli, Elie. *Aurel Vlaicu, pionier al aviației românești*. Ediția a II-a Buc., 1960. 60 p. (S.R.S.C., 355); Gheorghiu, Constantin C. *Aurel Vlaicu, un precursor al aviației românești*. [Buc.], Editura tehnică, [1960]. 272 p. + 2 f. pl. + 1 f. tab.; Milorlian, Sergiu. *Aurel Vlaicu*. [Buc.], Editura tineretului, [1962]. 255 p. + 10 f. (Oameni de seamă).

17 SEPTEMBRIE — 145 de ani de la moartea (1823) lui GHEORGHE LAZAR, iluminist român, fondatorul învățămîntului în limba națională în Țara Românească (n. 1779).

23 SEPTEMBRIE — Se împlinesc 200 de ani de la moartea (1768) lui IOAN INOCENȚIU MICU (Clain), iluminist român, episcop al bisericii unite din Transilvania, luptător pentru drepturile politice ale românilor transilvăneni (n. 1692).

30 SEPTEMBRIE — 450 de ani de la nașterea (1518) lui TINTORETTO (JACOPO ROBUSTI), pictor italian, reprezentant de seamă al școlii venețiene (m. 1594).

CLASIFICAREA ZECIMALĂ ȘI ORGANIZAREA CATALOGULUI SISTEMATIC

(VI)

ORGANIZAREA CATALOGULUI SISTEMATIC

Așa după cum am reamintit într-o consultație precedentă¹⁶⁾, catalogul pe materii reflectă documentele aflate în colecțiile unei biblioteci după *conținutul* acestora și tinde să răspundă la întrebarea: Ce cărți dintr-un anumit domeniu de cunoștințe se găsesc în bibliotecă? După J. Lasso de la Vega¹⁷⁾, acest catalog „...urmărește să transforme întreaga colecție a unei biblioteci într-o sursă luorare științifică, împărțită în capitole și subcapitole, fiecare dintre ele reprezentând o ramură sau o subramură a științei, în care se grupează, la rindul lor, logic și științific, cărțile care tratează despre fiecare dintre ele... Catalogul sistematic este, așadar, o vitrină a ramurii sau a familiei complete

a fiecăreia dintre subdiviziunile științifice care figurează în biblioteca organizată conform unui criteriu inspirat de logică și de dezvoltarea științelor, cu aceeași rigoare metodică cu care acestea sînt expuse în cărți și tratate“.

Catalogul sistematic constituie scopul final în vederea căruia sînt indexate publicațiile dintr-o bibliotecă și principalul rezultat al aceste munci.

Elementul de ordine care dă intrarea fișei în catalogul sistematic este indicele de clasificare zecimală.

Pregătirea fișelor pentru orînduirea în catalogul sistematic

Indicii de clasificare zecimală se specifică de către catalogator, în forma lor completă și definitivă, în cuprinsul fiecărei fișe destinate a fi intercalată în catalogul sistematic, în colțul din stînga, jos; dacă unei publicații i-au fost atribuiți mai mulți indici prin-

¹⁶⁾ Vezi Clasificarea zecimală... (VI). In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 1, Ian 1968, p. 61.

¹⁷⁾ Lasso de la Vega, Javier. *Tratado de biblioteconomía*. Madrid, Editorial Mayfe, 1956. Capitoul Catalogarea.

cipali, independenți, aceștia se scriu, de obicei, unul sub altul. Locul indicelui de clasificare zecimală nu trebuie confundat sau inversat cu cel al cotei de raft în sistemul aranjării publicațiilor după conținut; cota se menționează întotdeauna în colțul din stînga sus, în unghiul format la intersectarea primei linii verticale cu prima linie orizontală a fișei.

Pentru a fi integral reprezentată în catalogul pe materii, o publicație are nevoie de atîtea fișe identice alcătuite cîți indici principali i-au fost atribuiți.

Nu este necesar să se treacă, prin rotație, în fiecare fișă alt indice de clasificare pe primul loc. Este de ajuns ca indicele principal care dă intrarea fișei în catalog să fie subliniat cu creionul roșu, fără nici o schimbare în ordinea de succesiune a indicilor. De exemplu, pentru cursul de învățămînt superior *Elemente de reglaj și automatizare* de S. Florea s-au redactat următorii indici de clasificare 621—52 + 621—53 (075.8), 378—67 : 621—52 + 621—53; această carte va fi reprezentată în catalogul pe materii prin patru fișe identice. Pe aceste fișe, indicii vor fi subliniați în felul următor:

Fișa nr. 1

621—52 + 621—53 (075.8)
378—67 : 621—52 + 621—53

Fișa nr. 2

621—52 + 621—53 (075.8)
378—67 : 621—52 + 621—53

Fișa nr. 3

621—52 + 621—53 (075.8)
378—67 : 621—52 + 621—53

Fișa nr. 4

621—52 + 621—53 (075.8)
378—67 : 621—52 + 621—53

Intercalarea fișelor în catalogul sistematic

La prima vedere, s-ar părea că ordinea de succesiune a fișelor în catalogul pe materii este determinată de criterii simple, dat fiind că sistemul C.Z.U. este un sistem bazat pe cifre și litere: 5 se va așeza întotdeauna înaintea lui 6 și după 4, E va lua loc neîndoios mereu între D și F. La o considerare mai atentă însă, constatăm că problema se complică cel puțin din două motive: datorită caracterului zecimal al sistemului, ceea ce-l va determina pe clasificator să grupeze fișele nu după valoarea cifrică obișnuită, ci după criterii zecimale¹⁸⁾; datorită simbolurilor speciale folosite de C.Z.U., care nu posedă prin ele însele o valoare de ordonare — este vorba, în speță, de semnele grafice care marchează indicii complecși de adăugire, extindere și relație și de semnele grafice care determină indicii auxiliari.

Ordinea de inserare a fișelor în catalogul sistematic este diferită de ordinea de compunere a indicilor. Dacă aceasta din urmă poate fi lăbilă și, prin elasticitatea sa, permite mutații de așa manieră încît să satisfacă toate necesitățile catalogului, potrivit amploarei colecțiilor și cererilor uzagerilor, în întocmirea catalogului sistematic trebuie să existe o regulă fixă, unanim acceptată și aplicată cu cea mai mare consecvență. Ordinea tip pentru intercalarea fișelor ai căror indici conțin semne nenumerice trebuie studiată în funcție de nevoile catalogului, de specificul colecției reflectate și de cererile obișnuite ale celor care frecventează biblioteca sau fac apel la serviciile ei. Este foarte important ca această ordine să fie bine fundamentată din punct de vedere logic și motivată de scopul practic urmărit; o dată adoptată, această ordine tip trebuie să fie riguros urmată, pentru a se asigura uniformitatea în organizarea catalogului și pentru a fixa locul fiecărui simbol dat.

În ceea ce privește ordinea tip de intercalare a indicilor în cadrul catalogului sistematic, recomandăm ca logică și eficace următoarea succesiune:

¹⁸⁾ Vezi: Clasificarea zecimală... (II). In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 2, feb 1968, p. 122.

Nr. ordine	Simbol	Denumirea	Exemplu
1.	/	extensie	621.3/4
2.	1/9 (I), (II)	indice principal cu indice auxiliar de ordine de importanță	621.3 (II)
3.	+	adăugire	621.3 + 621.5
4.	1/9	indice principal	621.3
5.	:	relație	621.3 : 622
6.	=	indice auxiliar de limbă	nu se aplică la 621.3
7.	(0)	indice auxiliar de formă	621.3 (076)
8.	(1/9)	indice auxiliar de loc	621.3 (498)
9.	(=)	indice auxiliar de popor	621.3 (= 92.7)
10.	„...”	indice auxiliar de timp	621.3 „18”
11.	A/Z	indice auxiliar de nume	621.3 (73) Edison, Thomas Alva
12.	.00	indice auxiliar din punct din vedere	621.3.007
13.	-0	indice auxiliar analitic	nu se aplică la 621.3
14.	.0	indice auxiliar analitic	621.3.01
15.	...1/9	subdiviziuni ale indicelui principal	621.31

Intercalarea fișelor după limba în care sînt scrise documentele trebuie să fixeze atenția organizatorului catalogului sistematic, în special în cadrul clasei 8 *Literatură*, unde clasificatorul este obligat să menționeze indicele auxiliar de limbă al traducerilor și să țină seama de el în intercalare.

Prevalîndu-ne de libertatea acordată de C.Z.U. de a scoate în evidență materialul scris în limba națională a țării — limba cea mai des uzitată de cercetătorii catalogului —, prin plasarea lui, în mod convențional, într-o rubrică privilegiată față de cea consacrată de indicele auxiliar de limbă respectiv, în bibliotecile din țara noastră se obișnuiește ca materialele în limba română să figureze în orice rubrică din catalog înaintea materialelor identice ca titlu, dar în alte limbi decît româna.

În practica românească de organizare a cataloagelor, metoda cea mai răspîndită de aranjare a edițiilor în limbi străine, față de edițiile în limba română este următoarea :

— Pentru autorii români :

1. Edițiile operelor în limba română se intercalează în primul rînd, formînd scheletul de aranjare alfabetică a titlurilor aparținînd fiecărui autor.

2. Fiecare ediție tradusă, corespunzînd unui titlu dintr-o operă scrisă în limba română, se intercalează după ediția română, în ordinea numerică a indicilor auxiliari de limbă.

Vom exemplifica cu rubrica formată la indicele 859—31 de romanele lui Mihail Sadoveanu :

Baltagul	859—31
The Hatchet	859—31=2
Nechifor Lipans Weib	859—31=30
Le Hachereau	859—31=4
El hacha	859—31=6
A Balta	859—31=94.511
Creanga de aur	859—31
Frații Jderi	859—31

Mitrea Cocor	859-31
Митря Кокор	859-31=82
Mitria Kokoras	859-31=88.2
Mitria Kokors	859-31=88.3
Mitrea Cocor utja	859-31=94.511

Moş Goriot	84-31=59
Père Goriot	84-31
Vater Goriot	84-31=30
Отец Горіо	84-31=82
Goriot Apó	84-31=94.511

Verișoara Bette	84-31=59
La cousine Bette	84-31
Tante Lisbeth	84-31=30
Betti Nèni	84-31=94.511

Venea o moară pe Siret	859-31
The mill that came with the floods	859-31=2
Le moulin à la dérive	859-31=4
Un molino arrostrado por el Siret	859-31=6

— Pentru autorii străini :

1. Edițiile traducerilor în limba română se așază în față, formînd scheletul de aranjare alfabetică a titlurilor aparținînd fiecărui autor.

2. Fiecărei ediții în limba română corespunzînd unui titlu din opera autorului îi urmează fișa cu descrierea lucrării în limba originală.

3. Celelalte traduceri ale lucrării, în alte limbi decît româna, se intercalează după descrierea în limba română și descrierea în limba originală, în ordinea numerică a indicilor auxiliari de limbă.

De exemplu, în cadrul rubricii 84-31, fișele cu descrierile romanelor lui Honoré de Balzac, se vor orîndui în felul următor :

Albert Savarus	84-31=59
----------------	----------

Cămătarul (Gobsek)	84-31=59
Gobsek	84-31

Eugénie Grandet	84-31=59
Eugénie Grandet	84-31
Eugénie Grandet	84-31=2
Eugénie Grandet	84-31=30
Евѣнгенія Гранде	84-31=82

Iluzii pierdute	84-31=59
Illusions perdues	84-31
Verborene Illusionen	84-31=30
Elveszett Illúziók	84-31=94.511

Intercalarea fișelor după locul despre care este vorba în document ridică, de asemenea, unele probleme dificile pentru organizatorul catalogului pe materii. În virtutea aceleiași libertăți acordate de sistemul C.Z.U., materialele privind țara noastră și purtînd deci indicele (498), ca și subdiviziunile acestuia, va fi scos în evidență prin plasarea lui înaintea indicelui auxiliar de loc (100), în orice rubrică a catalogului sistematic, inclusiv în cadrul clasei 3. După materialele privind România și subîmpărțirile ei teritoriale, urmează fișele documentelor reflectînd situația din întreaga lume, adică cele indexate cu indicele auxiliar de loc (100), și apoi fișele documentelor privind situația din celelalte țări ale lumii, în ordinea crescîndă a indicilor auxiliari de loc. De exemplu, la rubrica 63 Agricultură, materialul, împărțit după indicele auxiliar de loc, se va orîndui în felul următor : 63(498) Agricultură din România ; 63(100) Agricultură din lumea întreagă ; 63(42) Agricultură din Marea Britanie... 63(47) Agricultură din U.R.S.S.... 63(6) Agricultură din Africa... 63(7/8) Agricultură din America... 63(9) Agricultură din Oceania.

Intercalarea fișelor după epoca despre care se tratează în document poate provoca organizatorului de catalog unele nedumeriri ; deoarece indicele auxiliar de timp exprimă atît perioade îndelungate — secole și chiar milenii —, cît și date foarte precise — ani, luni și chiar o zi anumită —, catalogatorul trebuie să încadreze, în cursul orînduirii, în cadrul unei epoci mai cuprinzătoare, descrierile publicațiilor reflectînd epoci limitate.

De regulă, în cadrul aceluiași indice principal, fișele conținînd indici auxiliari de timp se orînduiesc în felul următor :

— întii fișele documentelor reflectînd epocile cele mai cuprinzătoare ;

— apoi fișele documentelor care tratează epoci mai puțin întinse, în ordinea restrîngerii treptate a ideii temporale.

Exemplificăm cu epoci din istoria României, fără a avea în intenție o periodizare a istoriei României (periodizare indicată în manualele și tratatele de specialitate), ci numai cu gândul de a demonstra modul de intercalare a fișelor conținând indici auxiliari de timp :

- 9 (498) sau
 9 (498) " —.../19"
 9 (498) " —.../16"
 9 (498) " —03/09"
 9 (498) "106/271"
 9 (498) "02/06"
 9 (498) "06/09"
 9 (498) "09/13"
 9 (498) "13"
 9 (498) "1368/1418" Mircea cel Bătrîn, domn al Țării Românești
 9 (498) "14/17"
 9 (498) "1400/1432" Alexandru cel Bun, domn al Moldovei
 9 (498) "1457/1504" Ștefan cel Mare, domn al Moldovei
 9 (498) "15/16"
 9 (498) "1593/1601" Mihai Vodă Viteazul, domn al Țării Românești
 9 (498) "17"
 9 (498) "1784/1785" Horia, Cloșca, Crișan
 9 (498) "18/19"
 9 (498) "1821" Vladimirescu, Tudor
 9 (498) "1848"
 9 (498) "1848" Bălcescu, Nicolae
 9 (498) "1859. ol. 21"
 .
 .
 9 (498) "19"
 9 (498) "1916/1918"
 .
 .
 9 (498) "1941/1945"
 9 (498) "1944.08.23"

În general, fișele cu indici auxiliari de timp se intercalează în catalogul pe materii în ordine direct cronologică, în afară de materialul cuprins în rubrica 3CP(.)—2 Congrese, conferințe ale diferitelor partide comuniste și muncitorești, care se așază în ordine invers cronologică, în așa fel încât documentele ultimului congres sau ale ultimei conferințe să figureze mereu printre primele materiale ale rubricii.

Orînduirea claselor și grupelor din clasificarea zecimală în catalogul sistematic

Pentru a acoperi unele lacune de ordin principial ale C.Z.U. și pentru a atenua întrucîtva faptul că nu întotdeauna, așa după cum am mai arătat¹⁹⁾, indicii pot fi considerați ca „semnificativi” iar lungimea lor numerică nu exprimă, fără excepție, importanța în sine a noțiunii de indexat, în orînduirea claselor și grupelor mai importante din tablele a fost necesar să se opereze unele schimbări în cadrul catalogului, față de ordinea de inserare în tablele.

Astfel, recomandăm să se scoată în evidență, prin plasarea lor în primele cutii ale catalogului sistematic, a grupelor 3C, 3CP, 3T, 3TD, 3t. După aceste grupe se intercalează clasa 1 Filozofie, 2 Religie. Ateism. 3 Științe și probleme sociale (restul grupelor, în afara celor specificate mai sus) : 4 Filologie. Lingvistică (pînă la operarea modificărilor și adoptarea indicelui 80 pentru această clasă) ; 5 Științe naturale. Matematică ; 61 Medicină ; 6 Tehnică. Industrie. Agricultură ; 7 Arte. Jocuri. Sport ; 8 Literatură ; 9 Istorie ; 91 Geografie ; 92 Biografie ; 0 Generalități.

Desigur, se pot aduce și unele modificări în schema propusă (de exemplu, clasa 2 Religie. Ateism poate fi mutată după 92 Biografie, sau clasa 4 Filologie. Lingvistică să fie intercalată înaintea clasei 8 Literatură). *Catalogul sistematic însă nu trebuie să fie organizat, în nici un caz, după schema de așezare a publicațiilor în sălile cu acces liber al cititorilor la rafturi, schemă care, datorită nevoilor de ordonare specifice acestui sistem de servire a cititorilor, își poate permite mult mai multe abateri de la ordinea de inserare în tablele și mult mai multe regrupări între clase sau rubrici decît este necesar într-un catalog pe materii. Catalogul pe materii are avantajul de a putea reprezenta o publicație prin atîtea descrieri cît este nevoie pentru ca aceasta să fie prezentă în toate rubricile cu care are contingente, pe cînd atunci cînd așezăm publicațiile în rafturi după principiul sistematic-alfabetic, un titlu nu poate sta decît într-un singur loc în rafturi, și anume la domeniul considerat ca cel mai important pentru el sau mai ușor accesibil cititorilor.*

¹⁹⁾ Vezi: Clasificarea zecimală... (I—II). În : Revista bibliotecilor, 21, nr. 1, ian 1968, coperța 3 și nr. 2, feb 1968, p. 123.

Orînduirea fișelor în interiorul claselor C.Z.U.

Am propus mai sus o schemă generală de orînduire a claselor și a celor mai importante grupe în cadrul catalogului pe materii.

Anumite clase C.Z.U. prezintă, în orînduire, unele particularități, pe care este bine să le analizăm mai pe larg.

În cadrul clasei 1 *Filozofie* credem că ordinea cea mai favorabilă depistării rapide a lucrărilor este următoarea :

1M; 1M1; 1M2; 1M3; 1; 1(498); 1(498) urmat de numele curentelor filozofice; 1(100); 1(100) urmat de numele curentelor filozofice; 1(.); 1(.) urmat de numele curentelor filozofice; 14(498); 14(498)A/Z (în ordinea alfabetică a numelui filozofilor analizați); 14(100); 14(.); 14(.)A/Z (în ordinea indicilor auxiliari de loc, iar în cadrul fiecărei țări, în ordinea alfabetică a numelui filozofilor analizați).

În cadrul clasei 7 *Arte. Jocuri. Sport* ordinea cea mai avantajoasă este: 7; 7.01; 71; 72; 73(498); 73(498)A/Z (în ordinea alfabetică a numelui sculptorilor analizați); 73(100); 73(.); 73(.)A/Z (în ordinea indicilor auxiliari de loc, iar în cadrul fiecărei țări, în ordinea alfabetică a numelui sculptorilor analizați); 74/76(498); 74/76(498)A/Z (în ordinea numelui pictorilor analizați); 74/76(100); 74/76(.); 74/76(.)A/Z (în ordinea indicilor auxiliari de loc, iar în cadrul fiecărei țări, în ordinea alfabetică a numelui pictorilor analizați); 74(498); 74(100); 74(.); 75(498); 75(100); 75(.); 76(498); 76(100); 76(.) etc.

Clasa 8 *Literatură* ridică în fața organizatorului de catalog unele probleme de direcție, asupra cărora va trebui să se oprească de la început, să le examineze în raport cu profilul catalogului și al colecțiilor, conform cerințelor de informare la care trebuie să răspundă biblioteca, și să ia o hotărîre clară, pe care să o aplice cu cea mai mare strictețe.

În cadrul clasei 8 *Literatură*, bibliotecarul are de ales, în general, între două criterii de orînduire a fișelor de publicații beletristice :

1. Baza organizării fișelor să o reprezinte indicele de literatură națională, iar genul literar să-i fie subordonat.

2. Baza organizării fișelor să o reprezinte indicele analitic de gen literar, iar în cadrul fiecăruia gen literar să existe rubrici pentru fiecare literatură națională, criteriu care prezintă unele avantaje în anumite categorii de biblioteci.

Prima dintre cele două soluții însă ni se pare cea mai eficace și cea mai logică; este, de altfel, cea mai des uzată în toate categoriile de biblioteci din țara noastră. În cazul adoptării acestei soluții, schema de aranjare*) a clasei 8 *Literatură* va avea următorul aspect :

8; 8.01; 8.01— teoria genurilor literare în general; 8.03; 8.09; 8.09— istoria și critica genurilor literare în general; 8—0 (în C.Z.U. 8—821 și 8—822); 8—1; 8—2; 8—31; 8—32... 8—9;

859— literatură română; 859.01; 859.08; 859.09; 859.09(075) manuale de istorie și critică literară românească; 859.09... "istorie și critică literară românească, pe perioade; 859.09 A/Z monografiile de scriitori (în ordinea alfabetică a numelui scriitorilor); 859.09— istoria și critica literară românească, pe genuri literare; 859—0 (în C.Z.U. 859—821 și 859—822); 859—1; 859—2; 859—31; 859—32... 859—9; 8F59—0; 8F59—i... 8F59—9;

8(498)3; 8(498)3.09... 8(498)3—0; 8(498)3—1... 8(498)3—9;

8(498)86.1; 8(498)86.1.09... 8(498)86.1—0; 8(498)86.1—1... 8(498)86.1—9;

8(498)94.511; 8(498)94.511.09... 8(498)94.511—0; 8(498)94.511—1... 8(498)94.511—9;

82— literatură engleză; 82.09; 82.09(075); 82.09... " ; 82.09 A/Z; 82—0; 82—1... 82—9; 8F2—0... 8F2—9; 82(73) literatură din S.U.A.; 82(931) literatură din Noua Zeelandă; 82(94) literatură australiană;

830— literatură germană; 830.09... 830—0... 830—9; 8F30—0... 8F30—9; 830(436) literatură austriacă; 830(494) literatură elvețiană de limbă germană; 838.31 literatură olandeză; 839.32 literatură flamandă; 839.5 literatură scandinavă; 839.6 literatură islandeză; 839.71 literatură suedeză; 839.81 literatură daneză; 839.82 literatură norvegiană.

84— literatură franceză; 84.09... 84—0... 84—9; 8F4—0... 8F4—9; 84(493) literatură belgiană de limbă franceză; 84(494) literatură elvețiană de limbă franceză; 84(6) literatură africană de limbă franceză; 84(71) literatură canadiană de limbă franceză; 84(729.4) literatură haitiană; 849.0 literatură provençală; 849.9 literatură catalană;

85 literatură italiană;

86— literatură spaniolă; 86(72) literatură mexicană; 86(728.1) literatură din Guatemala; 86(728.5) literatură din Nicaragua... 86(8.03) literatură Americii Latine în general; 86(82) literatură argentiniană; 86(83) literatură chiliană... 86(899) literatură uruguayeană;

*) În cadrul schemei am insistat mai mult asupra rubricilor care prezintă greutatea și incertitudinea în aranjare, trecînd mai puțin asupra rubricilor care, deși importante, nu constituie pentru bibliotecar un semn de întrebare.

869 literatură portugheză; 869(81) literatură braziliană;

87 literaturi clasice vechi în general;

881 literatură paleoslavă; 882 literatură rusă și sovietică; 882.6 literatură bielorusă; 883 literatură ucraineană; 884 literatură polonă; 885 literatură cehă și slovacă...;

89 literaturi orientale în general; 891.2 literatură sanscrită; 891.4 literatură indiană; 891.5 literaturi persane; 892.7 literatură arabă... 894.35 literatură turcă... 894.511 literatură maghiară... 895.1 literatură chineză; 895.2 literatură vietnameză... 896 literatură africană.

Bibliotecile mari, cu fonduri numeroase și cu cereri variate de informații, pot organiza, alături de sistemul expus mai sus, și fișiere speciale, pe genuri literare, mai ales pentru genurile mărunte sau des solicitate (de exemplu un fișier cu: 8—311.3 romane de aventuri; 8—311.6 romane istorice; 8—312.6 romane biografice; 8—312.9 romane științifico-fantastice etc.).

În general, este bine ca *folclorul literar* să-și afle locul la sfârșitul fiecărei literaturi naționale. În cazul în care bibliotecarul se decide să organizeze și fișiere pe genuri literare, atunci folclorul poate fi reunit și într-o singură grupă, la sfârșitul clasei 8 Literatură, în ordinea indicilor de literaturi naționale și, în cadrul acestora din urmă, pe genuri.

Literatura pentru copii trebuie să fie grupată sub indicele 8.—93— urmat de specificarea genului literar (deci 8.—93—0, 8.—93—1, 8.—93—2 etc.) în catalogul general al bibliotecii, dar trebuie să constituie și obiectul unui catalog separat, în fiecare bibliotecă publică, chiar dacă aceasta nu are constituită o secție aparte pentru copii. Regulile de organizare a catalogului pentru copii vor fi expuse într-o consultație viitoare.

Clasa 9 Istorie ridică unele probleme dificile în legătură cu lărga aplicare, în cuprinsul ei, a indicilor auxiliari comuni de loc și de timp. Credem că cea mai judicioasă și mai clară schemă de așezare a fișelor în cuprinsul acestei clase ar fi următoarea:

9(498); 9(498)(093.2) documente; 9(498)(021) tratate; 9(498)(075) manuale; 9(498)(082) culegeri; 9(498),...²⁰ periodizare; 9(498),...²⁰ A/Z

(În ordinea indicilor auxiliari de timp, apoi, în cadrul fiecărei epoci, în ordinea alfabetică a numelui personalităților istorice analizate); 9(498—) pe localități; 9(498.1/.8) pe regiuni istorice; 9(498,...) relațiile României cu alte țări;

9; 9(100)(093.2) documente; 9(100)(021) tratate; 9(100)(075); manuale; 9(100)(082) culegeri; 9(100),...²⁰ periodizare;

9(3) Istoria lumii antice;

9(4/9) Istoria celorlalte țări; 9(4) Istoria Europei; 9(42) Istoria Marii Britanii... 9(47) Istoria Uniunii Sovietice... 9(9) Istoria Oceaniei.

Grupa 91 *Geografie* creează greutatea nu-mai în cazul în care indicele auxiliar comun de loc a fost exprimat în mai multe maniere în timpul procesului de redactare a indicelui de clasificare zecimală. În conturarea acestui indice auxiliar, definitoriu în cuprinsul grupei specificate mai sus, trebuie să se ajungă de la bun început, așa cum am mai arătat²¹, la o concepție clară și unitară, care să ducă la formulări cât mai simple, dar în același timp eficace, și care să strângă tot materialul privind o noțiune geografică bine determinată într-un singur loc, excluzând orice posibilitate ca fișele să poată fi incluse în altă rubrică decât cea adecvată.

Schema generală a grupei 91 *Geografie* pe care o recomandăm ca cea mai ușor de aplicat este următoarea 91(498); 91(498—201); 91(498—202); 91(498—23); 91(498—28); 91(498 — județe actuale); 91(498 — foste regiuni, raioane); 91(498 — A/Z localități); 91(498.1/.8) regiuni istorice; 91(498 — județe din vechea administrație a țării); 91; 91(100); 91(3) geografia lumii antice; 91(4/9) geografia celorlalte țări.

În ultimele două consultații din seria celor închinată clasificării zecimale și organizării catalogului pe materii, vom examina procedeele de îngrijire și ținere la zi a catalogului pe materii, precum și instrumentele de lucru pe care clasificatorul trebuie să și le formeze în mod obligatoriu.

Seria de consultații se va încheia cu o bibliografie adecvată.

Maria SENCIOC
A. CORVĂTESCU

²⁰ Vezi p. din prezenta consultație.

²¹ Vezi Clasificarea zecimală... (II). În: Revista bibliotecilor, 21, nr. 3, mar 1968, p. 183.

В Н О М Е Р Е

Дан БЕРИНДЕЙ: <i>Культурная программа Революции 1848 года в румынских княжествах</i>	323	в области документации и информации, в настоящем и в будущем)	334
Эм. ДРОБ и Н. СТРАТОНЕ: <i>Библиотекарь и социолог (II)</i>	326	Эрих АДЛЕР: <i>Новое в деятельности Центрального Института технической документации</i>	338
Валериу МОЛДОВЯНУ: <i>Будущность книг и библиотек.</i> (Выдающиеся зарубежные деятели библиотечного дела отвечают на некоторые вопросы в связи с дальнейшей судьбой книг и библиотек)	329	Н. И. СИМАКЕ: <i>Библиотека Иоана Хелиаде-Рăдулеску</i> (румынского писателя и политического деятеля, 1802—1872)	359
Мирча ТОМЕСКУ: <i>Актуальные вопросы документации и информации.</i> (Краткий обзор вопросов сотрудничества и кооперирования		Корнелиу ДИМА-ДРĂГАН: <i>Первая публичная библиотека города Слатина</i>	362
		Ион СТОЙКА: <i>Эминеску — библиотекарь.</i> 79-летие со дня его смерти	363
		Г. ПЫРНУЦĂ: <i>Рăдуцану-Бордеану, библиотекарь — участник революции 1848 года</i>	367

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Dan BERINDEI: <i>Le programme culturel de la Révolution de 1848 dans les pays roumains</i>	323
Em. DROB et N. STRATONE: <i>Bibliothécaire et sociologue (II)</i>	326
Valeriu MOLDOVEANU: <i>L'avenir du livre et des bibliothèques.</i> (Personnalités étrangères du monde des bibliothécaires répondent à quelques questions liées au sort du livre et de la bibliothèque)	329
Mircea TOMESCU: <i>Problèmes actuels de la documentation et de l'information.</i> (Coup-d'oeil sur le stade actuel et les perspectives de la collaboration et de la coopération dans le domaine de la documentation et de l'information)	334
Erich ADLER: <i>Nouveaux aspects de l'activité de l'Institut central de documentation technique</i>	338
N. I. SIMACHE: <i>La bibliothèque de Ion Heliade-Rădulescu</i> (écrivain et homme politique roumain, 1802—1872)	359
Corneliu DIMA — DRĂGAN: <i>La première bibliothèque publique de la ville de Slatina</i>	362
Ion STOICA: <i>Eminescu — bibliothécaire.</i> 79 ans depuis sa mort	363
Gh. PĂRNUȚĂ: <i>Răducanu-Bordeianu — un bibliothécaire participant à la révolution de 1848.</i>	367

S U M M A R Y

Dan BERINDEI: <i>The Cultural Programme of the 1848 Revolution in the Romanian Countries</i>	323
Em. DROB și N. STRATONE: <i>Librarian and Sociologist (II)</i>	326
Valeriu MOLDOVEANU: <i>The Future of Books and Libraries.</i> (Leading foreign librarians talk about the future of books and libraries)	329
Mircea TOMESCU: <i>Topical Problems of Documentation and Information.</i> (A bird's eye view on the present state and the outlook of the co-operation between documentation and information)	334
Erich ADLER: <i>New Aspects of the Activity of the Central Institute for Technical Documentation</i>	338
N. I. SIMACHE: <i>The Library of Ion Heliade-Rădulescu</i> (Romanian writer and politician, 1802—1872)	359
Corneliu DIMA-DRĂGAN: <i>The First Municipal Library in Slatina</i>	362
Ion STOICA: <i>Eminescu Librarian.</i> 79 years since he is dead	363
Gh. PARNUTA: <i>Răducanu Bordeianu — a Librarian Taking Part in the 1848 Revolution.</i>	367